

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec

Velja 8 K na leto

XI. zvezek.

V Ljubljani, november 1916.

XXXIII. letnik.

O cerkvenem govoru za praznik vseh svetnikov.

(Konec.)¹

V. Liturgija praznikova in cerkveni govor.

Liturgijo cerkvenega opravila, sv. maše in brevirja je treba vzeti v celoti, da se pokaže glavna misel in njena lepota. V rezponzorijih opazimo stopnjevanje misli. Najprej se slavi Bog na prestolu veličastva, obdan od kerubov in serafov. Božjega veličastva je izmed vseh bitij najprej deležna Marija, za njo vrste angelov. Za njimi sledi sv. Janez Krstnik, zastopnik očakov in prerokov, ki druží oba zakona. Sprevod svetnikov novega zakona otvorijo apostoli, slede jim mučenci, za njimi spoznavavci in device. Kako primeren je koncem rezponzorij: »Te Deum laudamus«. Od Boga izhaja vse, na svetnikih je pokazal svojo ljubezen in usmiljenost, in vse se vrača zopet k Bogu.

Introitus je isti kakor praznik Marijinega vnebovzvetja, ker vsi svetniki so šli po Marijinem zgledu, po njeni poti. »Gaudemus omnes in Domino, diem festum celebrantes.« Veselijo se angeli, ker so se pomnožile vrste nebeščanov, vesele svetniki, ker so dosegli blaženost, in pojo Bogu: Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.

Prošnja izraža misel, da svetniki za nas prosijo pri Bogu, zato naj se s tem večjim zaupanjem obračamo do njega, ker imamo tam toliko zagovornikov.

V berilu se ponavlja vrsta za vrsto misel, koliko svetnikov je že v nebesih iz vseh časov in narodov, kako pojejo Bogu slavo in hvalo.

Graduale pričenja z besedami: »Time Domini omnes Sancti.« Naš Bog je namreč Bog veličastva in pred njim trepetajo angeli. Konča se graduale: »Venite ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos.« To je tolažljivo za nas; Bog sam nam kaže pot, nas uči in bo nas pokrepčal v nebesih.

¹ Gl. Duh. Past. 1916, str. 513—517.

Evangelij je vzet iz pridige na gori, obsega osem blagrov, ki izražajo program novega zakona. Napoleon je nekoč rekel, da ni nihče napisal lepšega, kakor so osmeri blagri. Tudi tu je nekako stopnjevanje, osemkrat kliče Jezus blagor, a sklep je: »Gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in coelis.« Zadostovalo bi, da bi vsako leto v govoru obdelali en blagor, ker vse obenem je preveč.

Offertorium se glasi: »Justorum animae in manu Dei sunt et non tanget illos tormentum malitiae; visi sunt oculis insipientium mori, sed illi sunt in pace« (Modr. 3.). Kdor izpolnjuje osem blagrov, doseže večni mir in pokoj in je rešen vsega hudega.

Tiha molitev izraža misel, da daritev, pri kateri smo tedaj navzoči, povečuje Boga, časti svetnike in nam izprosi milosti.

Communio ima še enkrat besede: »Beati mundo corde, beati pacifici, beati, qui persecutionem patiuntur.« So, rekel bi, odmev iz evangelija osem blagrov; iz sv. obhajila dohaja moč, da se moremo povzpeti do onih čednosti.

V postcommunio Cerkev prosi, da bi praznik spomnil ljudi na češčenje svetnikov, da dosežemo po njihovi priprošnji božje varstvo.

Koliko krasnih misli iz liturgije se da uporabiti v cerkvenem govoru!

VI. O cerkvenem govoru za praznik posebej.

Praznik vseh svetnikov ima dandanes velik pomen za katoliško Cerkev. Moderni svet rad govori o junakih, o nadčloveku, o osebnosti. Govori se sicer dosti o tem, a v resnici je dandanes malo res velikih osebnosti. Obhajajo se stoletnice in drugi jubileji slavnih mož, a svetniki zaslužijo še večjo slavo. Slavnim možem postavljajo spomenike, a Cerkev postavlja svetnikom neminljive spomenike, ko jih proglasi za svetnike. Svetnik je v resnici nadčlovek, ki se dvigne kvišku iz svojih strasti in nagnjenj nad nivô vsakdanjosti.

Cerkveni govori na praznik vseh svetnikov so često pomanjkljivi. Predvsem se premalo oziramo na skupno množico zveličanih. Tudi ne smemo slikati svetosti tako, da bi ljudstvo mislilo, da je to nekaj nedosegljivega. Saj sam Kristus opominja k svetosti vse ljudi. Če pretiravamo, jemljemo vernikom pogum in pospešujemo malodušnost in obupnost. Treba je pokazati tudi s r e d s t v a k svetosti, zlasti izpolnjevanje osem blagrov in sv. obhajilo, ki je vir svetosti. Napačno je, če slikajo svetnike kot ljudi, ki so hodili po svetu z mračnim, pesimističnim obrazom. Svetost ne obstoji v tem; škof Keppler je naštel celo vrsto veselja polnih svetnikov, mnogi strokovnjaki v tem predmetu so v svojih spisih poudarjali, da bistvo svetosti ni v svetobežnem mračnjaštvu.

Cerkveni govornik naj zajemlje snov iz cerkvene liturgije, tu je prebogati vir. Berilo in evangelijska sta prava bisera, ki jih je treba ljudstvu razložiti.

Treba je nauke dogmatike in moralke strniti z liturgijo z ozirom na praktično življenje. Veliko tolažilnega za vernike obsega nauk o občestvu svetnikov, istotako nauk o priprošnji svetnikov. Dobro je priporočati tudi branje življenja svetnikov, ker ima veliko moč do človeškega srca. Zlasti pa naj cerkveni govor budi v vernikih dobre sklepe, predvsem, da je z božjo milostjo vse mogoče doseči, vzbujati mora hrepenenje po nebesih.

Fr. Hočevar.

Govori ob času vojske.

Kdo je kriv vojske?

Vojska traja že dve leti in tri mesece in nihče ne ve, kdaj bo konec. Eni se veselijo vojske, ker delajo velike dobičke in bogatě; drugi so žalostni, ker morajo veliko pomanjkanje trpeti, mnogi celo bežati. V marsikatero hišo je prišla žalost, ker je došla tužna vest, da je padel na bojišču gospodar ali sin. Mnogim gre trda za vsakdanji kruh, zlasti nižjim uradnikom, malim obrtnikom in delavcem.

Zategadelj se pojavljajo čudne govorice med ljudstvom, zakaj papež in cesar ne naredita vojski konec; nekateri govore naravnost bogokletno: Boga ni; zakaj če bi bil Bog, ne bi mogel trpeti takega klanja. Ker se s tem dela veliko pohujšanje med ljudmi, hočem dati nekoliko pojasnila.

1. Nasprotniki vere porablajo priliko in zatirajo versko prepričanje v srcih ljudstva z obrabljeno frazo: Papež in duhovniki so krivi vojske. Pij X., ko je zvedel za vojsko, je umrl od žalosti, počilo mu je srce. Sedanji papež ne more in noče nič storiti. — Na to odgovarjam.

Papež nima moči, da bi preprečil vojsko ali jo odvrnil, zato, ker ne more zatreti vzrokov, iz katerih prihajajo vojske. Odkod pa prihajajo vojske? Iste stvari, katere razdvajajo ljudi med seboj, so tudi vzrok vojske med narodi. Sv. apostol Jakob piše: »Odkod prihajajo boji in pravde med vami? Ali ne odtod? iz vašega poželenja, katero se vojskuje v vaših udih? — Poželite in ne dobite, ubijate in ste nevoščljivi, in ne morete doseči.« (4, 1.) Sosed pomika mejnik vedno dalje, zavozi po tvoji zemlji vedno globlje, in tako nastanejo pravde in tožbe med gospodarji, med občinami in državami. Kdo

je storil našim sovražnikom kaj žalega? Ali oni niso zadovoljni s svojo zemljo, radi bi pomaknili svoje mejnike dalje v našo državo; vsak bi rad precejšen kos zemlje od naše monarhije, in tako je nastala vojska, in Avstrija ne dela nič drugega, kakor vsak pameten gospodar, ona brani svojo posest. Dočim pa pojedini posestniki iščejo pravice pri postavni sodnji in jo tudi najdejo, pa narodi in države dosedaj še nimajo nobenega sodišča, kateremu bi se hotele podvreči. In ker se nočejo poravnati, jim pošlje Gospod Bog zavoljo neukročenega poželjenja kazen, pošlje jim šibo vojske, katera pa žalibog zadene tudi pravične in nedolžne državljane. Kristus Gospod nas je sicer rešil greha in večne kazni, poželjivosti pa, ki prihaja iz greha, ni zatrl, marveč nam je ostala zato, da se vadimo premagovanja. Čim bolj se ljudje premagujejo, tem večjo zadovoljnost in srečo uživajo v svojem srcu, tem lepše in mirneje je družabno življenje med ljudmi. Čimbolj pa se udajajo strastnosti in prelamljajo božje zakone, tem hujši so nasledki, kakor kaže grozota sedanje vojske. — S v. o č e torej nima moči, da bi zatrl vzroke razprtij na svetu, torej tudi ne more odpraviti vojske.

Četudi nima te moči, vendar dviga neprestano svoj glas in o p o m i n j a kralje in cesarje, naj se drže postav pravice in ljubezni. O n m o l i za narode in oblastnike, da bi se zedinili in pomirili. Takoj v pričetku vojske je zložil posebno lepo molitev, ki se sedaj opravlja po vesoljnem krščanskem svetu. S v. o č e je pa tudi v s e s t o r i l, da bi omilil grozovito gorjé. On je dosegel, da se smejo invalidi, ki so za daljnje vojskovanje nezmožni, vrniti iz ujetništva v svojo domovino. Dalje, da države izmenjavajo civilne ujetnike. Škofe je poslal v ujetniške tabore na Laškem, tolažit avstrijske ujetnike in se prepričat, če je zanje dovolj preskrbljeno. In v Vatikanu je posebna pisarna, ki poizveduje po padlih, ranjenih in pogrésanih in sporoča njihovim družinam.

K a j p a d u h o v n i k i? So oni krivi vojske? Dandanes ve vsak otrok, da je Angleška kriva vojske in vsega zla, kar ga je vojska prinesla na svet. V kaki zvezi pa je duhovščina z angleško vlado? Kaj pa ima katoliška duhovščina pričakovati od protestantske Anglije? S pametjo se je sprl, kdor trdi kaj takega. — Drugim ni všeč, ker duhovniki ne gredo pod orožje. Na to odgovarjam: Kdor je prejel višje redove, ta ne sme več v boj. Tudi protestantska Nemčija spoštuje to cerkvena naredbo, le framasonska Francija in Italija, ki sta pretrgali vez s sv. Cerkvijo, sili tudi duhovnike in celo škofe pod orožje, kar je pa popolnoma nasprotno cerkvenemu pravu.

Kljub temu gredo tudi duhovniki v vojsko, ne sicer z orožjem, pač pa s k r i ž e m in t o l a ž b a m i s v e t e v e r e. Mnogo jih je že padlo, še več jih je ujetih. Vojaški škofijski list je prinesel že pred enim letom vest, da jih je 40 samo v ruskem ujetništvu. Vseh vojaških kuratov je okroglo 2800, vzeti iz vseh

avstrijskih in ogrskih škofij. Naša škofija jih je dala 23. Dunajska »Reichspost« je prinesla dne 15. septembra zanimivo statistiko redovnikov, ki se nahajajo v vojski.

Dali so pod orožje:

Benediktinci	107
Cistercijani v Zatičini	5
Trapisti v Rajhenburgu	31
Kartuzijani v Pleterjah	5
Dominikani	39
Francišskani	165
Minoriti	6
Kapucini	106
Karmeliti	10
Serviti	16
Usmiljeni bratje	94
Jezuiti	69
Lazaristi	56
Redemptoristi	106
Marijini bratje	70
Salvetorijani	29
Družba božje besede	54
Kalasantini	25
šolski bratje	198
Evharistini	27
Bratje od presv. Zakramenta	6

Pri vojakihi služi tedaj 1226 redovnikov, večinoma pod orožjem. Dosedaj jih je 68 umrlo junaške smrti, 169 je ranjenih, nekateri že drugič in tretjič, mnogo se jih pogreša, 219 je odlikovanih. — Invalidov je dosedaj 12. — Ako pomislimo, da semkaj ni všteta Ogrska, ne Galicija, tudi ne Primorska, Tirolska in Dalmacija, marveč samo notranja Avstrija, tedaj moramo reči, da so žrtve, ki jih prinašajo redovi, v resnici velikanske. In kaj še pride, ve samo ljubi Bog.

Pomislimo pa tudi, kake naloge so izvrševali duhovniki doma. Po deželi so bili župniki županom desna roka, sodelovali so v vseh odborih, ki so bili sestavljeni v vojskine in preživljenske namene. Zbirali so doneske za vse karitativne (dobrodelne) naprave in jih vpošiljali kn.-škof. ordinarijatu, ki je do danes oddal:

1. Za Rdeči križ	37.940 K
2. za goriške begunce	23.857 »
3. za invalide	11.591 »
4. za oslepele vojake	635 »
5. za vdove in sirote	5.260 »
6. za zimsko obleko vojakov	10.773 »
7. za božično darilo ranjencev	898 »

Odnos 90.954 K

	Prenos . . .	90.954 K
8. za bolgarski Rdeči križ . . .		4.187 »
9. za Poljake in Rusine . . .		29.562 »
	Skupaj . . .	<u>124.703 K</u>

Le Bogu samemu je znano, koliko tolažbe so duhovniki vlivali v tužna srca in koliko solz so posušili. Zategadelj s svetim očetom lahko prenašajo krivična očitanja, ki prihajajo iz hudobnih src Cerкви in veri sovražnih nasprotnikov.

Ko bi pa tudi vse duhovnike vezala vojaška dolžnost, morala bi jih državna oblast toliko oprostiti, kolikor jih je treba za duhovno pastirstvo, za vodstvo matic in za šole. Več jih pa tako ni v škofiji.

Čujejo se tudi glasovi, da je presvetli cesar kriv vojske. To more trditi samo neumnež in sebičnež, ki mu je malo mar za državo, samo da je na varnem on in njegova hiša. — Prvič morate vedeti, da je naš cesar ustavni vladar, ki je vezan na ustavo; drugič pa mora biti nam vsem znano, da ga ni bolj miroljubnega vladarja, kot je naš cesar, ki je leta in leta tlačil in poravnaval nesporazumljenja med državami; ki je generalu, kateri mu je svetoval vojsko, odgovoril z vprašanjem: »General, ste že sami poskusili, kaj je vojska?« — In ko je ta odgovoril, da še ne, pristavi cesar: »Jaz pa.« — In vojske ni bilo, dokler niso razmere prisilile cesarja, da je prijel za meč. Mi dobro vemo, da sta oba cesarja, nemški in naš, preden sta zagrabila za meč, pokleknila pred Gospoda in pred njim preudarila pravičnost vojske. In oba vladarja, kakor tudi njihovi svetovalci, so javno zatrjevali, da pred Bogom, pred domovino in pred svojo vestjo odklanjajo krivdo vojske od sebe.

II. Gospod Bog gleda z nebes doli na svet in vidi vse, kaj se tu godi. On vidi vso grozoto vojske, vso boleost in vzdih ranjencev na bojnem polju in v zakopih; njegovo oko opazuje aeroplane v zračnih višavah in podmorske čolne, ki preže na sovražne ladje. On vé, kaj imajo prestati hudega naši vojaki, on vidi strašno bedo beguncev, žalost družin, ki so izgubile očeta, brata ali sina. Bog vidi tudi zadrego siromakov, ki po cele ure stoje pred prodajalnami in čakajo na kruh. Bog čuje vzdih in molitve jetnikov, katere so odpeljali v daljno Sibirijo ali na laške otoke. Bog vse vidi, Bog vse vé; vrabec ne pade s strehe, in las ne z glave, da bi ostalo prikrito nebeškemu Očetu. Tako nas uči večna Resnica, tako moramo verovati.

Sedaj pa pride veliko vprašanje: Ako Bog vidi in vé, kaj se v tej vojski godi, kako more kaj takega dopustiti? — Ako vidim siromaka, v srce se mi smili, in če morem, mu pomagam; ako vidim, da se je ponesrečila žival, hitim na kraj nesreče in pomagam, kakor vem in znam. In Bog, ki vidi vse to gorje, to klanje, to grozoto, opustošenje pohištva in posesti, morje žalosti in bolečin, ki je razlita po celi Evropi: Bog

— vsemogočni, najmodrejši, najdobrotljivejši — on vse to vidi — in molči? Kako naj odgovorim na to vprašanje, ki ga milijoni in milijoni potrutih src stavijo do mene?

Dragi kristjani! Znano vam je, da je Bog ustvaril svet; svet tako lep, da je bil sam zadovoljen z njim. »In Bog je pogledal vse, kar je bil naredil, in bilo je prav dobro« (I. Moz. 1, 31). Ustvaril je tudi raj in vanj postavil prva človeka. Vladala je v raji krasna harmonija; človek je bil pokoren Bogu, človeku pa so se pokorile vse stvari. Adam pa je imel prosto voljo in se je moral sam odločiti za Boga; s tem bi bil zaslužil večno zveličanje sebi in vsem svojim potomcem. Bog mu je poslal poizkušnjo, a Adam poizkušnje ni preстал, in mesto zveličanja nam je zapustil greh, prokletstvo in smrt. Tako se glasijo besede božje: »Ker si poslušal glas svoje žene, bodi prokleta zemlja v tvojem delu. Trnje in osat ti bo rodila. V potu svojega obraza boš užival kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere si vzeti; zakaj prah si, in v prah se povrneš« (I. Moz. 3, 17). V tem trenutku se je izprevrгло vse soglasje, vsa harmonija; ker se je človek uprl Bogu, uprlo se je človeku vesoljno stvarstvo. Sovražni so mu zli duhovi, sovražni elementi: zemlja, zrak, voda in ogenj; sovražne so mu živali, sovražen je človek človeku, narod narodu. Iz tega nesoglasja prihaja smrt, kužne bolezni, lakota, vojske, potresi, vse gorje človeštva. Tega pa ni kriv Bog, marveč zloraba človekove proste volje. Zdaj bi mogel kdo reči: Zakaj pa je Bog dal človeku prosto voljo? — Na to vprašanje seveda ne morem dati odgovora, ker je abotno, bogokletno.

Bog je pripustil, da je prišla na nas strašna vojska. Kar Bog stori, vse prav stori; njegovi neskončni modrosti moramo zaupati, njegovim naredbam se ukloniti. Za dobrega kristjana je to dovolj; ker pa nekaterim to ne bo zadosti, poslušajte priliko.

Pred nekaterimi leti so v Ljubljani poglobili Gruberjev kanal. Kopali so štiri metre globoko in stene potlakali z rezanim kamenom, in lepo je bilo videti strugo. Vode pa niso takoj izpustili notri. Zgodilo se je tedaj, da je grmovje zrastle v strugi, in razna zelišča in pisane cvetlice so pognale ondi. V gostem grmovju pa so se naselili martinčki in druga golazen in po vejicah so se gugali ptički in delali gnezda. — Prišel je dan, in odprle so se zatvornice in voda je z velikim šumom drla v kanal in je preplavila in pokončala vse, kar je v kanalu zelenelo in cvelo. Brez števila živali je utonilo v vodi, gori na obalih pa je stala množica ljudi in se veselila končanega dela.

Ali je prav, da je voda zalila v kanalu vse življenje? Bilo je čisto prav, ker kanal je bil narejen za hitrejši odtok vode, ne pa za rastline in živali. Gospod Bog je poslal na nas strašno

vojsko; ne v naš pogin, marveč v našo korist, v naše zveličanje, kajti pri preroku Jeremiji se bere: »Jaz nam reč v em sklepe, ki jih imam v mislih zavoljo vas, sklepe za mir in ne za nadlogo« (29, 11).

Kar Bog stori, vse prav stori.

1. O koliko mož in mladeničev bo padlo v vojski, ki se bodo zveličali, dočim bi se bili doma v složnem življenju pogubili!

2. Koliko divjih zakonov je že bilo poravnanih, ker je mož moral v vojsko, a se je prej postavno dal poročiti, in je tako otrokom dal ime, ženi povrnil čast, vsem naklonil državno podporo!

3. Ako so mnogi zapustili pot greha in nastopili pot poštenosti, ali ni bila vojska zanje prava sreča?

4. Nikdar nismo vedeli, da je naša skupna domovina rodila toliko junakov. Sedaj v vojski pa smo čitali o takih junaštvih, kakršnih zastoj iščemo v zgodovini človeštva.

5. In ljubezen do bližnjega, kdaj se je lepše pokazala, kakor sedaj v vojskinem času.

6. Vsi sloji tekmujejo med seboj, da bi olajšali ranjencem, vdovam in sirotam gorje. »Blagor usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli« (Mat. 5, 7). Vojska je prinesla še druge koristi.

7. Posestniki morejo živino in pridelke prodati za visoke denarje. Marsikatero posestvo je bilo hudo zadolženo, med vojsko pa je vrglo toliko denarja, da so poplačani vsi dolgovi.

8. Tudi se je rodila med ljudmi nekaka samozavest. V kakih skrbah so bile žene, ko so morali skoraj vsi moški v vojake. Kdo nam bo delal, kdo oskrboval polja in živino? — A sila kola lomi. Staro in mlado je prijelo za delo, in živina in polje je bilo tako lepo opravljeno, kakor nikdar prej.

9. Po mestih so dekleta izpolnila vrzeli, nastopila v uradih, v šolah in obratnih podjetjih; sebi prislužijo vsakdanjega kruha, uradom in obrti pomagajo naprej.

10. Na vse strani opažamo, da je svet postal bolj resnoben in da se sedaj v vojski više cenijo kulturne pridobitve.

Res je sicer, da vse te stvari imajo tudi svojo senčno stran, a tega mi ne moremo odvrniti.

Slednjič je Bog pripustil vojsko, da nas pokori. Oče tepe otroka, ker je hudoben; pa ravno s tem, da ga tepe, mu kaže svojo ljubezen; kajti ne tepe ga, da bi ga bolelo, marveč, da bi ga bolečina izmodrila in da bi se poboljšal. Pomislite, da je svet zapustil Boga, se odvrnil od svete Cerkve in se potaplja v moderno paganstvo. Bog je dolgo časa mirno gledal, ko je pa mera bila polna, zavihtel je bič in poslal človeštvu občutljivo šibo. Nikar tedaj bogokletno govoriti; marveč na prsi se trkajmo in pripoznajmo svojo zagrešenost in Bog se nas bo usmilil.

Sedanja vojska je strašna, tako strašna, da nima svoje

vrste v celi zgodovini človeštva. Čim večji napredek v tehniki, tem silovitejše orožje. Sedaj se spozna, kaj je kultura, kaj tehnika brez vere. Ako bi moral zdravnik bolnika operirati brez narkoze (ne da bi ga omotil), bolelo bi strašno; nihče pa ne bi očital nožu ali zdravniku, ki z nožem reže v živo meso, kajti od operacije zavisi bolnikovo življenje. In življenje rešiti je dobro delo. To velja tudi o vojski. Bog ima z nami dobre namene in njegovo usmiljenje nam je bliže, kakor mislimo. V večnosti bomo spoznali, kar nam je bila tukaj uganka. Tudi sedanja vojska je obiskovanje božjega usmiljenja.

Kdaj bo torej konec vojske? Takrat, kadar bo Bog dosegel svoje namene. In da jih doseže, moremo mi močno pomagati. Ako je krivičnost in napačno poželjenje vzrok vojske, moramo sovražiti krivico, ljubiti pa resnico. V 84. psalmu se bere: »Pravica in mir se objameta (11). In sv. Avguštin pripomni, da je pravičnost mati miru, torej se mati in hči smeta objemati. Pravičnost je pogoj miru, krivičnost dela vojske. Amen.

P. Hugolin Sattner.

Pred bitko.

Govor vojakom na Kalvariji in na Oslavju dne 23. maja 1915.

Dragi vojaki! Vaši predstojniki so me naprosili, naj vam izpregovorim par navdušenih besedi ob tej slovesni uri, ko se začena vojska z Italijo. Še nikdar nisem govoril ob tako važni in odločilni priložnosti kakor danes, in mislim, da ne bom nikoli več. Na tem mestu se bo odločevala usoda ljubljene Avstrije, pa tudi usoda goriških Slovencev. Tu je določeno mesto, kjer bodo morali najbrže mnogi preletiti kri in žrtvovati življenje za ljubljeno domovino.

Ko sem premišljeval, kaj naj bi vam govoril in kaj naj bi vam v tej slovesni uri položil na srce, sem se spomnil slavnega avstrijskega slovanskega vojskovodje Radeckega, kateri je leta 1848. z rožnim vencem v roki navduševal avstrijske vojake v vojski proti Italiji. To je prvo, kar vam priporočam: Ne zanašajte se le na puške in topove, ampak tudi na molitev svetega rožnega venca. Dalje pa pomislite, da se boste bojevali ob vznožju Svete Gore, kjer se je Marija prikazala in naročila, naj jo milosti prosimo. V svojih bojih in trudih naj se vaše oko večkrat ozre na Sveto Goro k Mariji, naši Pomočnici.

1. Prvo, kar vam priporočam, je molitev sv. rožnega venca. Leto 1848. je bilo za Avstrijo prav tako strašno leto kakor letošnje. Cela Italija se je vzdignila proti njej. Tudi takrat je v potokih tekla avstrijska in zlasti tudi slovenska kri. Imeli smo pa izvrstnega, preizkušenega vojskovodjo Radeckega, ki je

bil sedemnajstkrat v vojski. Sedemkrat je bil ranjen. Devet konj je bilo pod njim ustreljenih. Najbolj v spominu je Slovenecem iz tega časa bitka pri Kustoci dne 25. julija 1848. Ta bitka, katere so se udeležili tudi Slovenci, je bila odločilna. Sovražnik je bil premagán in je začel bežati. Radecki pa je ukazal, naj sovražnika naglo zasledujejo. Zasledovali so ga pogumno od mesta do mesta in vzeli že 6. avgusta tudi mesto Milan. Radecki je ob tej priložnosti posebno pohvalil slovenske fante, ki so se hrabro držali. Radecki je tako rešil Avstrijo iz hude stiske. Toda ta veliki vojskovodja je v vojskah držal v roki sveti rožni venec in je vojake z rožnim vencem navduševal. Sveti rožni venec mu je bil najmočnejše orožje in najgotovejša bramba v bitkah. Zato pravi o njem slovenska pesem:

»Radecki 'ma sivo glavo,
pa vendar gre na vojsko ž njo.

Radecki pa na konj' sedi
pa roženkranc v rokah drži.«

Dragi vojaki! Ker vas čakajo sedaj hudi boji, oborožite se po zgledu slavnega vojskovodje Radeckega z močnim škitom svetega rožnega venca. Sveta katoliška Cerkev priporoča molitev svetega rožnega venca kot najboljše in najizdatnejše orožje proti sovražnikom. V vseh stiskah so se katoliški narodi zatekali k molitvi svetega rožnega venca.

Leta 1571. so imeli kristjani strašen boj s Turki na morju. Turška vojska je bila veliko močnejša od kristjanske. Kristjani so bili v silnem strahu. Rimski papež Pij V. je zaukazal očitne molitve za srečno zmago krščanskega orožja. Ljudje so se zbirali v procesijah in so pobožno molili sveti rožni venec, in glejte — uslišani so bili. Kristjani so planili na Turka, ga dobro otepli in popolnoma premagali. V spomin tiste slavne zmage je postavila Cerkev praznik sv. rožnega venca, ki ga praznujemo vsako leto prvo nedeljo meseca oktobra.

V 18. stoletju so imeli kristjani spet strašno vojsko s Turki, in sicer na Ogrskem. Bitka je bila prav takrat, ko so v Rimu opravljali pobožnost svetega rožnega venca. Tudi takrat so kristjani zmagali in pobili sovražne Turke s krogli, ki pa niso bile navadne krogle, ampak drobne, ki jih imenujemo j a g o d e s v e t e g a r o ž n e g a v e n c a. Pred temi kroglicami so Turki deloma zbežali, deloma pa obležali na bojnem polju.

Molitev svetega rožnega venca je torej mogočna in po mnenju rimskih papežev in svetih očetov najboljše in najostrejše orožje zoper vse sovražnike. Primate, dragi vojaki, za to orožje! Čakajo vas hudi in resni časi. Molitev svetega rožnega venca naj spremlja vaše delo! Sveti rožni venec, ki ga molijo tudi vaše družine doma za vašo rešitev iz te strašne stiske, naj vam dá

moč, da bi mogli srečno premagati vse težave in se očuvati vseh nesreč za dušo in za telo.¹

2. Drugo, kar vam sedaj ob tej slovesni uri priporočam, je, da ne zabite ozirati se na našo Sveto Goro, k ljubljeni Mariji, naši Pomočnici! Pomnite, da stojite tu ob vznožju naše lepe Skalnice, na kateri se je po ustnem izročilu prikazala Mati božja in naročila nedolžni deklici Urški Ferligojki: »Reci ljudstvu, naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi!« Naši predniki so tu res sezidali hišo božjo in je sedaj že skoro 400 let, odkar jo tu Slovenci kličejo na pomoč. V teh 400 letih pa ni bilo nad našo domovino še nikoli take grozne stiske in nesreče kakor letos. Zato pa jo moramo v tej stiski s posebno gorečnostjo klicati na pomoč. Marija je po božji previdnosti izvoljena, da se vojskuje z nami zoper vse sovražne naklepe.

Leta 1683. so sovražni Turki privreli pred Dunaj. Takrat je vladal cesar Leopold, kateremu je prišel še o pravem času poljski kralj Sobjeski na pomoč. Gorje, če bi bili Turki takrat premagali Dunaj! Podvrgli bi si bili vse naše dežele in zavladali čez celo Evropo. Papež Inocencij XI. je sam zbral vojake in jih poslal na pomoč zoper Turke; pred vsem pa se je zatekel k molitvi k Mariji Pomočnici. Ko se je bila ob Dunaju strašna bitka, so kristjani goreče klicali na pomoč Marijo. Pod njeno zastavo so krščanski vojaki slavno zmagali. V spomin na to veliko zmago je papež ukazal, naj se v nedeljo v osmini Marijinega rojstva praznuje praznik presvetega imena Marijinega. Tako se je tudi zgodilo. Praznik Marijinega imena praznujemo torej že od leta 1683. do naših časov v spomin na to slavno zmago. Vojaki, spomnite se sedaj tega dogodka in poživite v sebi trdno zaupanje v Marijo, junaško mater, ki nam je v vseh stiskah pomagala in nam bo prav gotovo tudi v tej.

Sveta Cerkev pravi o Mariji, da je podobna zvršeni četi, ki je pripravljena na vojsko. Takole molimo o njej na praznik vnebovzetja: »Kdo je ona, ki vstaja ko vzhajajoča jutranja zarja, lepa ko luna, blesteča ko solnce, strašna ko zvrščena vojna četa?« Vojaki! Čeprav vas je sedaj tu le mala četa, ker je naša vojska zaposlena drugod, vendar ne obupajte! Če se bo Marija vojskovala na vaši strani, boste strašna in nepremagljiva četa. V sv. pismu beremo, da je zbral izraelski vojskovodja Gedeon proti številnim Madjanitom le 300 neustrašnih mož, ki so v zaupanju na Boga planili na Madjanite kakor levi. Čeprav je bila to le majhna četa, vendar so morali Madjaniti pred njimi bežati.

¹ V jarkih na Kalvariji in na Oslavju so res molili Slovenci in potem vrli Dalmatinci sv. rožni venec glasno. Slišali so to tudi italijanski vojaki, ko so se bližali našim jarkom. Brez dvojbe je molitev dosegla, da je peščica naših vojakov tu zadrževala 14 mesecev celo italijansko vojsko!

Tako boste tudi vi nepremagljiva četa, če boste imeli zaupanje do Boga in do Marije, junaške Matere! Ozirajte se torej pogostoma k Mariji, ki je, kakor pravi sveta Cerkev o njej, močna žena, na katero se lahko zanesemo, visoka kakor ceder na Libanu, kakor cipresa na sionski gori in kakor javor kraj potoka. Ako se boste nanjo zanašali, boste z njo zmagali, kajti ona je satanu glavo strla!

Vojaki! Sovražnik, ki nam je zahrbtno vojsko napovedal, se bliža. Avstrija mu je vse ponudila, kar je bilo pravično, da bi ga odvrnila od vojske, a on se s tem ni zadovoljil. Imeti hoče tudi našo slovensko zemljo, odtrgati jo hoče od Avstrije in od habsburške hiše ter pomandrat vse naše narodne svoboščine! Nad našo lepo goriško slovensko deželo se zbirajo temni oblaki. Naše dobro slovensko ljudstvo, ki biva na teh lepih poljih in solnčnih goricah nad tisoč in tristo let, se tužno poslavlja od svojih domov in beži v tujino. Ali ne slišite joka nedolžnih otrok, žen, mož in starčkov, ki z nepopisno žalostjo zapuščajo svoje hišice, zapuščajo svojo domovino? To brezmejno gorje za naš narod je povzročila vojska z Italijo.

V tem velikem in resnem položaju se moramo vsi, vojaki in ljudstvo, zaupno obrniti k Bogu in Mariji, mogočni Pomočnici! To zaupanje obudite v svojem srcu, dragi vojaki, ki vas čaka težko in odgovornosti polno delo. Imejte junaški pogum in močno srce, kakor Marija, ko je stala na Kalvariji pod križem, na katerem je visel Jezus. Apostoli so takrat v strahu zbežali, a junaška Mati Marija ni zbežala. Ni se ustrašila farizejev in pismarjev, ni se ustrašila nadražene množice, ni se ustrašila, ko so Jezusa na križ pribijali, ko ga je gledala na križu umirajočega in je ob tem strašnem prizoru solnce otemnevalo. Pogumno je stala pod križem do konca in je mrtvo in krvavo truplo Jezusovo sprejela v naročje. Tak junaški pogum naj bo v vaših srcih v tej resni uri! V zaupanju do vseмогоčnega Boga, ki je Gospod vojnih trum, v zaupanju do junaške Matere Marije in z resničnim kesanjem nad vsemi svojimi grehi pokleknite sedaj in sprejmite sveto odvezo in sveti blagoslov, ki naj vas spremlja povsod, da bi mogli dobro izpolniti svojo nalogo, kakor je volja božja, kakor zahteva čast avstrijske države in mile slovenske domovine.

Dr. Egidij.

Misijonske pridige.

13. Stanovski pouk za možé.

Srečen mož, ki se boji Gospoda.
Ps. 111, 1.

Poklic krščanskega moža je jako važen, on je namestnik božji. Kar je cesar celi državi, kar je župnik celi župniji, to je mož družini. On ima namreč dolžnost skrbeti za telesni pa tudi za dušni blagor svoje družine. Čim večja pa je moževa oblast, tem večja bo tudi njegova odgovornost. »Komur se veliko zaupa, od njega se veliko terja.« Sam sv. apostol Pavel piše: »Kdor za svoje in zlasti za domače nima skrbi, on je vero zatajil in je hujski od nevernika« (1. Tim. 5, 8).

Dolžnosti krščanskega moža pa so tako obilne in mnogovrstne, da jih v eni pridigi nikakor ne morem popolnoma obdelati. Jaz hočem torej danes samo govoriti o razmerju moža do žene, in rečem, da naj med njima vlada: 1. m i r , 2. l j u b e z e n in 3. z v e s t o b a , ona dva naj bodeta 4. drug drugemu v i z p o d b u d o k d o b r e m u .

I. Prva dolžnost moža je ta, da živi z ženo v l e p e m m i r u . Neki grof se je oženil in je povabil mnogo gostov, med njimi tudi preprostega kmeta, ki je daleč naokrog slul po svoji modrosti in čednosti. Navada je bila že takrat, da je vsak izmed povabljenih ženinu prinesel dar. Tako je bilo tudi tukaj. Vsi so grofu oddali svoje darove, slednjič pristopi tudi naš kmet in poda grofu malo škatlico, rekoč: »Rajni moj stari oče, ki so služili v Holandiji, so mi prinesli to-le za spomin. Jaz ta spominek darujem Vam in želim, da bi ga dolgo dolgo imeli in bili zdravi, in usmiljeni Bog naj Vas uči svoje modrosti.« Grof odpre škatlico in najde v njej srebrno medaljo, katero so Holandci vlili, da bi mir ohranili z Angleži. Na eni strani medalje sta bila upodobljena dva vola, vprežena v jarm, in spodaj podpis: »Juncti valemus«, t. j. skupaj sva močna. Na drugi strani sta bila dva lonca, plavajoča na morju, in spodaj podpis: »Collidentes frangimur«, t. j. če trčiva, se razbija. Grof pokaže medaljo svoji zaročnici, rekoč: »Glej, ljuba žena, marsikateri lep dar sva prejela danes od svojih prijateljev, a najpomembnejši in najbolj poučen dar sva prejela od poštenega kmeta.«

Krščanski možje! Kjer ni miru med zakonskima, tam je dobra izreja otrok nemogoča; kjer ni miru, tam je družinsko življenje kaj žalostno in nesrečno, ker Bog odtegne taki hiši blagoslov in svojo milost. Zatorej naj zakonski med seboj ohranijo mir in medsebojno vzajemnost. Njim velja apostolova beseda (1. Kor. 1, 10): »Prosim vas, bodite popolni v enem duhu in v eni misli.« — Mož in žena naj bosta edina v svojih mislih; kar je enemu prav, prav naj bo tudi drugemu. Edina naj bosta

v vsem svojem dejanju, ne delajta po lastni trmi, marveč odjenjajta drug drugemu. Edina naj bosta pri vseh delih, v izreji otrok, v gospodarstvu. Da to edinost v resnici dosežeta, naj bosta posebno zvesta in vneta v izpolnjevanju krščanskih dolžnosti. Skupno naj molita, skupno prejemata sv. zakramente. Srečni so zakonski, ki so združeni v Bogu, v presvetem Srcu Jezusovem.

Da bodo zakonski živeli v lepi edinosti, ne smejo biti preveč občutljivi. Eden do drugega naj bodo vsekdar prijazni, postrežljivi, pohlevni, v besedah kakor tudi v dejanju. Posebno naj se zakonski varujejo sumljivosti, to je napačne misli, kakor da druga polovica ne mara zanj, da sklepa zveze z drugimi. Oh možje, ta sumljivost, če se vas enkrat poloti, ne dá vam miru noč in dan, razdvoji in stori nesrečne najsrečnejše zakone. Varujte se torej take sumljivosti; ne verujte hudobnim podpihovalcem. Svet je hudoben in ima posebno veselje kaliti s takim podpihovanjem srečo zakonskih.

II. Nadalje naj mož živi s svojo ženo v srčni ljubezni. Ljubezen je podlaga zakonske sreče. Sv. apostol Pavel pravi, da je zveza Jezusa s Cerkvijo podoba njune zaveze. Kako pa ljubi Jezus svojo nevesto — sveto Cerkev? On jo ljubi z najsrčnejšo in najčistejšo ljubeznijo zavoljo njene notranje lepote; ljubi jo z močno in stanovitno ljubeznijo, ker on ostane pri svoji Cerkvi vse dni do konca sveta.— Sveta Cerkev pa ljubi Jezusa Kristusa, svojega božjega ženina, z najsrčnejšo in stanovitno ljubeznijo; ljubi Jezusa kot svojega Boga in Odrešenika, kot vir vseh milosti. Zanj živi in deluje, zanj trpi in nosi svoj križ. Nobeno preganjanje, nobena izkušnjava ne more zmanjšati ali ugasniti ljubezni svete Cerkve do Jezusa. Možje! Tudi vaša ljubezen do zakonskih žená bodi čista, sveta, bolj duhovna kot mesena, pristrčna, pa tudi močna in stanovitna, ki more slabosti prenašati, ki more celo očitanja in razžaljenja tiho prenesti; vaša ljubezen bodi prava — krščanska, katero sv. Pavel s prekrasnimi besedami opisuje, govoreč: »Ljubezen je potrpežljiva, je dobrotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, ne ravna napačno, se ne napihuje; ni častilakomna, ne išče svojega; se ne dá razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice; vse pretrpi, vse veruje, vse upa, vse prenese, ljubezen nikoli ne mine« (I. Kor. 13, 4—8).

III. Možje, bodite pa tudi zvesti svojim ženam, dokler vas smrt ne loči. Pred oltarjem Gospodovim, vpričo katoliškega duhovnika in vpričo verne množice ste jim obljubili in prisegli zvestobo do smrti, in v znamenje le-te zvestobe ste jim podali zakonski prstan. Prstan je močan; ne stare se, četudi pade na kamen ali v globok prepad. Ravno tako močna in stanovitna bodi vaša zvestoba. Nobena izkušnjava, noben križ in težava naj je ne omaja. Zakonski prstan je brez začetka in brez konca; prstan je sploh znamenje večnosti. Ravno taka naj bo tudi vaša zvestoba, stanovitna in nerazdvojljiva do groba.

»Kar je Bog združil, naj človek ne loči« (Mark. 10, 9). Človek naj tega ne loči ne v mislih, ne v željah. Saj so vam znane Zveličarjeve besede: »Kdor ženo poželjivo pogleda, ta je že prešuštvoval z njo v svojem srcu.« Prešuštvo! O grozna beseda! Ta greh oskruni zakrament sv. zakona, pokonča tako potrebni mir v hiši, neizrečeno žali nedolžno ženo in pelje po najbližji poti v pogubljenje, če se človek v resnični pokori ne vrne k Bogu. Sv. Duh sam pravi v sv. pismu: »Nikar se ne motite, prešuštniki ne bodo posedli nebeškega kraljestva!« (I. Kor. 6, 9.)

Krščanski možje! Da se ta sodba ne izpolni nad vami, vestno ohranite zakonsko zvestobo. Ta zvestoba terja od vas, da se varujete vsakega nagnjenja do drugih oseb. Nikdar ne občujete preveč po domače z osebami drugega spola, varujte se tudi sence nezvestobe. Zatríte vsako tako misel ali izkušnjo koj v prvem trenutku in živite s svojimi ženami v zvestobi, naj pride kar hoče, če tudi nesreča, revščina in dolgoletna bolezen.

IV. Dalje berem v katekizmu, da naj bodo zakonski drug drugemu v izpodbudo k dobremu. Možje! Če je vsak kristjan dolžan bližnjemu dajati dober zgled in mu tako pomagati k čednosti in krščanskemu življenju, kolikanj več pa ste dolžni vi izpodbujati svoje žene in skrbeti za njihovo večno življenje. Ko bi tega ne storili, vaša ljubezen do žená bi ne bila krščanska, marveč zgolj naravna, če ne celo živalska; ona ne bi imela nobene veljave za večnost. Ako pa vi ljubite svoje žene po krščansko, tedaj vam bo skrb, da ostanete z njimi v najtesnejši zvezi, ne le par let pozemeljskega življenja, marveč celo večnost v nebeškem veselju. Če pa to želite, bodi vam sveta skrb, da ohranite v zakonskem stanu primerno čisto st. Zakonski stan je svet stan. Zakonskim je marsikaj privoljeno, vendar naj se varujejo mesene razposajenosti. Sv. Janez Krizostom piše: »Zakonski, živite čisto in zmerno, in pregrešna mesenost bodi daleč od vas. Tudi to, kar je dovoljeno, naj se godi zmerno in v tem redu, kakor ga zahteva narava.« In sv. apostol Pavel piše: »Zakon bodi spodoben v vsem, ker nečistnike in prešuštnike bode sodil Bog.« Pred vsem pa glejte, da nikdar ne ravnate zoper namen zakona. Ne bi bilo prav, sladnosti zakona uživati, odtegovati pa se težavam zakonskega stanu. Možje, živite v zakonu po božji volji, vse drugo prepustite neskončno modri in ljubeznivi previdnosti božji. Pridni bodite, varčni in pobožni, in Bog vam bo pomagal pošteno izrediti vaše otroke. Saj on skrbi za najmanjšega črva v prahu; ne bo li skrbel za vaše otroke, katere je ustvaril po svoji podobi, jim namenil sveto nebo in jih odrešil z dragoceno krvjo svojega lastnega Sina? Nikar se torej ne vdajte pregrešnosti, marveč bojte se Boga in zaupajte v njegovo očetovsko previdnost.

Krščanski možje! Ako vi svoje žene resnično ljubite, bode vam sveta dolžnost, ne le varovati se vsake spotike, marveč skrbeti posebno za izpodbujo svojih žená. Če komu, tedaj velja vam beseda Zveličarjeva: »Naj sveti vaša luč pred ljudmi, da

bodo videli vaša dela in hvalili Očeta, ki je v nebesih.« Dolžni ste torej svojim ženam dajati dober zgled, kar zadeva izpolnjevanje krščanskih dolžnosti, da bodo žene po vas izpodbujane k vedno večji ljubezni do Boga. Pred vsem vam priporočam domače pobožnosti. Vsako jutro in vsak večer, pred jedjo in po jedi naj se moli v vaših hišah, in če je količkaj primerno, moli naj se skupno, na glas. Skupna molitev je več vredna; Kristus sam pravi: »Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, sem jaz sredi med njimi.« Posebno veljavo ima taka molitev, če se je hišni gospodar sam udeležuje. Možje in očetje so v družini v resnici božji namestniki, zato je jim bodi sveta skrb za krščansko življenje v hiši. Hiša brez molitve, pa polje brez dežja. Kjer gospodar le gromi in kolne, pa malo moli, tam ne prebiva Sv. Duh.

Nadalje skrbite, da bo vaša družina redno hodila k službi božji. Vsako soboto večer naročite vsem, kam in kako naj gredo k sv. maši. Sami pa jim v tej zadevi dajajte najlepší zgled. Tudi ob delavnikih, če niste predaleč od cerkve in vas delo ne zadržuje, pošljite vsaj enega izmed družine k sveti maši. Verjemite mi, da bo Bog obilen blagoslov rosil na vaše hiše. Sv. zakramente prejemajte pogosto, zlasti ob velikih Gospodovih in Marijinih praznikih, in tudi podložne opominjajte k temu. Spodobno praznujte praznike in nedelje, ne vozite za dobiček, ne posedajte in ne zapravljajte po krčmah; ampak po popoldanski službi božji podajte se k svojim družinam in doma uživajte nedeljski mir s spodobnimi govori in poštenim branjem.

Krščanski možje! V kratkem sem vam naslikal vaše dolžnosti do vaših žená. Rekel sem, da živite z njimi v lepi slogi, v pravi krščanski ljubezni in bodite jim zvesto vdani do hladnega groba. Slednjič pa tudi skrbite, da jim boste v vseh stvareh v izpodbudo in ne v pohujšanje. O kako srečen bo potem vaš zakon! Cerkveni pisatelj Tertulijan s prelepimi besedami opisuje tak zakon, rekoč: »Zakonski skupno molijo, skupno se postijo. Eden drugega poučijo, posvarijo, se podpirajo. Skupno hodijo v cerkev in k mizi božji. V veselih in žalostnih dneh drže skupaj. Oni obiskujejo bolnike, podpirajo revne, delijo miloščino; radi hodijo k maši in domače molitve opravljajo vestno, pa nikjer si niso napoti. Kristus vse to vidi in sliši in ima veliko veselje nad njimi. On jim podeli svoj mir.« — O da bi se tudi o naših družinah moglo pisati tako pohvalno! Srečne bi smeli imenovati tiste čase. Zatorej, možje, podvizajte se vsaj sedaj v svetem misijonu, da operete v Jezusovi krvi vse svoje pregreške, storjene zoper svoje stanovske dolžnosti; potem pa, možje, ostanite v resnici mož beseda, da hočete v resnici raje smrt pretrpeti, kot še enkrat svojim dolžnostim nezvesti postati. Amen.

P. Hugolin Sattner.

Praznik vseh svetnikov.

Občestvo svetnikov.

Sveta Cerkev nam današnji praznik takorekoč odpre nebo in nam pokaže neštete množice zveličanih, ki so svoj tek srečno dokončali in sedaj z angeli veseleč se sami izkušajo, »kaj je Bog pripravil tistim, kateri ga ljubijo« (I. Kor. 2, 9).

Iz skrivnega razodenja sv. Janeza nam pripoveduje sveta Cerkev o veliki množici »iz vseh narodov in rodov in ljudstev in jezikov« (7, 19). V nebesih nam sveta Cerkev pokaže nebesko Kraljico, kronano Mater našega Odrešenika, najbolj blaženo med to množico. Pokaže nam sv. apostole, iz katerih ust so se razlegale besede večnega življenja križem sveta, in kateri sedaj kakor svetle zvezde obdajajo kraljico apostolov. Pokaže nam sv. mučence obojega spola, ki so svoje časno življenje čislali tako malo, da so ga rajši dali v najhujše muke, samo da bi si večno zmagoslavje priborili. Pokaže nam svete spoznavavce, ki so se resno trudili, polni žive vere, edino Bogu služiti. In tam vidimo sv. device, »ki hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre,« in pojo »novo pesem«, ki je nihče drug ne more peti, kakor piše sv. Janez v skrivnem razodenju (14). In spet gledamo tam v duhu svete žene in zveličane vdove.

Na vse te in še druge vrste svetnikov in svetnic božjih nam sveta Cerkev odpira danes veličasten pogled.

Ob tem pogledu pa sveta Cerkev obrača našo pozornost tudi navzdol, na kraj očiščevanja, kjer trpe verne duše razne kazni, dokler jim božja pravica ne dovoli veselega vhoda v nebesa. In uboge duše v vichah nam sveta Cerkev danes in jutri prav posebno priporoča v pobožen spomin, da bi bile z našo in svetnikov pomočjo prejkoprej očiščene vseh madežev ter bi se srečno preselile v »kraj hladu, luči in miru«.

Tako nas danes sveta Cerkev prav živo in skupno na en dan opozarja na listo versko resnico, ki jo izrekamo, kadar molimo apostolsko vero: »Verujem v občestvo svetnikov«. Poglejmo sedaj, kaj je občestvo svetnikov, katere so njegove dobrote in kakšne nauke nam daje ta verska resnica.

Vsi svetniki in svetnice božje, prosite za nas!

Sv. Pavel pravi v listu do Efežanov (1, 22), da je »Bog postavil Gospoda našega Jezusa Kristusa glavo čez vso Cerkev, katera je njegovo telo.« V listu do Filipljanov pa piše apostol, da je Bog dal Jezusu »ime, katero je čez vsa imena, da se v imenu Jezusovem vsako koleno pripogne teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo« (29, 10). Iz tega razvidimo, da ima

apostol tu v mislih trojno Cerkev: zmagoslavno v nebesih, vojskujočo na zemlji in trpečo v vica h. Seveda morajo tudi pogubljeni v pekl u, najsi bodo ti ali ljudje ali hudobni duhovi, Jezusa spoznati kot svojega Gospoda, Sodnika in Kaznovavca, kakor uči sv. Anzelm, toda ti ne spadajo k Cerkvi Kristusovi. Pa tudi ne smemo misliti, da so tri različne Cerkve v duhovnem oziru, ampak samo ena Cerkev je, ena velika družina božja, katere udje pa se nahajajo v trojnem stanju: v zmagoslavnem, trpečem in vojskujočem. Podobno je to, kakor v vojski. Nekaj se jih že veseli zmage in so neranjeni, drugi so tudi zmagali, pa so ranjeni več ali manj, tretji pa se še vojskujejo.

Udje enega telesa so med seboj zvezani, združeni. Tako so tudi udje duhovnega telesa Kristusovega. In ta duhovna zveza se imenuje občestvo svetnikov. Te duhovne zveze med pravovernimi kristjani ne more razdreti tudi smrt. Smrt razdere le telesno zvezo med udi svete Cerkve. Občestvo svetnikov se imenuje ta duhovna zveza, ker so vsi njeni udje posvečeni po sv. krstu, kjer so prejeli posvečujočo milost božjo in pravico še do vseh drugih zakramentov, ki napeljujejo k svetosti. To pa je naš poklic, kakor uči apostol: »To namreč je volja božja, vaše posvečenje« (I. Tes. 4, 3). Svetniki v nebesih so že dosegli popolno svetost, duše v vica h pa so v posvečujoči milosti božji, ki jim daje pravico do nebes, a zaostale časne kazni za že odpuščene grehe, katere morajo trpeti v čistilnem ognju, jim še branijo vstopiti v sveti raj.

Katera pa je tista duhovna vez, ki veže ude trojne Cerkve ter druž i vse te nepregledne milijone v eno telo? Ta vez je vera in ljubezen. Po veri in ljubezni smo združeni z glavo, z Jezusom Kristusom, in on z nami. Po veri in ljubezni smo združeni s svetniki in vernimi dušami, in vsi ti z nami. Vera in ljubezen tudi vse katoličane druž i med seboj, naj žive kjer koli.

Kar je pa posebno veselo, je to, da smo vsi deležni duhovnih dobrot tega občestva, namreč njegovih milosti in zaslug, njegovih molitev in dobrih del. Kakor namreč v kaki družbi ali društvu vsi udje uživajo skupne pravice in koristi, tako se udeležujejo tudi v Kristusovi Cerkvi vsi udje predragocenih dobrot občestva svetnikov.

Oglejmo si sedaj te razne dobrote.

1. Kar zadeva zmagoslavno Cerkev v nebesih, nas uči sveta vera in krščansko upanje, da svetniki za nas pri Bogu molijo, mi pa jih častimo in na pomoč kličemo. Svetniki nas ljubijo in poznajo mnogotere nevarnosti, ki prete ubogemu zemljanu z vseh strani. Svetniki poznajo visoko ceno krvi Jezusove in vrednost duše, podobe božje. Svetniki poznajo moč molitve in usmiljenje nebeškega Očeta.

V drugi knjigi Makabejcev beremo o priprošnji izvoljencev božjih to-le. Ko se je Juda Makabejec imel vojskovati z mnogoštevilnejšim sovražnikom, videl je v sanjah umrlega velikega

duhovnika Onija, dobrega moža, častitljive podobe, kako je z razprostrtimi rokami »molil za vse judovsko ljudstvo. Potem se je prikazal tudi drugi mož, zavoljo starosti in slave čudovit, in z veliko lepoto obdan. Onija pa je izpregovoril, rekoč: Ta je prijatelj bratov in Izraelovega ljudstva; ta je, ki veliko moli za ljudstvo in za vse sveto mesto, Jeremija, prerok božji« (15, 12—14).

Sv. Janez pa pripoveduje v skrivnem razodenju, da starejšini vsak dan prihajajo pred božji prestol, v rokah »zlate kupe polne kadila, kar so molitve svetnikov« (5, 8).

Zato je tudi koristno in zveličavno, svetnike častiti, jih klicati na pomoč, se njihovemu varstvu izročati, njih zapovedane praznike praznovati, njih svetinje (svete ostanke) in podobe spoštljivo shranjevati in razobešati, pa le lepe podobe in kipe izpostavljati, ne kakih skremženih oblik. Ako vojno poveljstvo, ako cesar časti tiste vojnike, kateri v boju junaško vztrajajo, domovino in prestol obvarujejo pogina in suženjstva, zakaj ne bi katoliški kristjan častil tistih, ki so se izurili v umetnosti vseh umetnosti, namreč sveto živeti in blaženo umreti ter si tako priboriti nebeško zmago? Sv. Duh sam opominja: »Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih!« (Ps. 150, 1.)

2. Iz občestva svetnikov izhajajo posebne dobrote tudi za duše v vicah. To so tiste duše, ki trpe neizmerno žalost, ker še ne morejo gledati Boga, po katerem tako željno hrepene, in trpe še razne druge muke, katere jim je prisodila božja pravičnost. Zato kličejo uboge duše iz vic z besedami Jobovimi: »Usmilite se me, usmilite se me vsaj vi, prijatelji moji; ker Gospodova roka me je zadela« (19, 21).

Nauk o občestvu svetnikov nas uči, kako se moremo duš v vicah usmiliti, kako jim izdatno pomagati, namreč z molitvijo in z dobrimi deli, z odpustki in posebno z daritvijo svete maše. Pri tem smemo upati, da tudi duše v vicah, te prijateljice božje, za nas prosijo, kakor trdi sv. Alfonz Ligvorij. »Sveta in dobra je misel moliti za mrtve, da bi bili grehov rešeni« (II. Mak. 12, 46). Največjo moč ima skupna molitev za verne duše. Zato se je radi udeležujte! Pa tudi molitev posameznikov prinaša v vice tolažbo in pomoč.

Druga dobra dela, s katerimi lahko pomagamo dušam v vicah, so: Miloščina, post, voljno prenašanje vsakdanjih križev in težav, odpuščenje krivic, božja pota, storjena iz tega namena.

Glede na miloščino opominja Sv. Duh takole: »Radodarnost je vsem živim prijetna, pa tudi mrtvemu milosti ne odreci!« (Sir. 7, 37.) Sv. Ambrozij pa piše: »Vse, kar storimo in porabimo v korist mrtvih, se nam zaračuni v zasluženje in nam bo po smrti povrnjeno stoterno.«

Pod besedo post si ni treba misliti samo najostrejšega posta, ampak k temu spada vse, kar si kdo pritrga v jedi ali

pijači, ali zatajevanje počutkov, zlasti krotitev jezika, pa bolezen, mraz, vročino trpečim dušam v vicah na ljubo voljno prenašati.

Z o d p u s t k i se izbrisujejo časne kazni za greh, in sveta Cerkev jih deli tako, da se mnogi morejo obrniti v prid dušam v vicah. Kdor je v več bratovščinah, more na dan po več popolnih odpustkov prejeti; tedaj prosite Boga, da bi njegovo usmiljenje enega zaračunalo vam, druge pa po rokah Marijinih darujte za uboge duše v vicah. Izredna dobrota je došla iz Rima leta 1914., ko so papež Pij X. dne 24. junija dovolili, da morejo vsi verniki pod navadnimi pogoji, to je prejemši sv. zakramente, tolikokrat dobiti popoln odpustek samo za duše v vicah, kolikorokrat od poldneva na praznik vseh svetnikov do polnoči naslednjega dneva obišejo kako cerkev (tudi podružno) z namenom, da bi pomogli dušam v vicah, in da molijo nekaj na papežev namen. To so torej kakor porcijunkulski odpustki, pa samo za duše v vicah.

Posebno moremo dušam v vicah pomagati z daritvijo s v e t e m a š e, kakor uči sveti tridentinski cerkveni zbor. S sveto mašo se ponavlja Kristusova daritev na križu. »Da nekrvava daritev oltarja, ki se od daritve na križu po svoji naravi nič ne razločuje, donaša ne le svetnikom slavo, in da je tistim, ki so v težavah tega življenja, v pomoč in zveličanje, ampak da tudi prav posebno pomaga k rešitvi duš vernikov, ki počivajo v Kristusu, to je bil veden in stanoviten nauk svete Cerkve,« pravijo papež Benedikt XV. v svoji konstituciji ali odloku z dne 10. avgusta 1915. V tem apostolskem pismu so dovolili sv. oče, da sme vsak mašnik opraviti po tri svete maše ob spominu vseh vernih mrtvih dne 2. novembra. To pravico je imela dotlej le Španija od papeža Benedikta XIV. Prošnje pa, ki so se že dolgo pošiljale v Rim z vseh strani katoliškega sveta za splošno dovolitev, pravi pismo, so uslišane tudi zaradi tega, ker je vsled prežalostne evropske vojske potreba še večja, ko mora toliko ljudi cvetoče starosti prezgodaj umreti. Za vse te pobožna pomoč od strani sorodnikov ob toliki potrebi ne zadostuje. Zato so sv. oče svojim predragim umrlim otrokom, kakor pravijo, bogati zaklad zasluženi Jezusa Kristusa odprli z očetovsko radodarnostjo. V ta namen so prosili razsvetljenja nebeško Modrost ter se s kardinali posvetovali o svoji nameri. Določili so za vsako teh treh svetih maš drug obrazec iz mašne knjige in oskrbeli po tri nove molitve za drugo in tretjo sveto mašo. Za vernike je zlasti važen tudi dostavek v tem papeževem odloku. Sv. oče namreč tamkaj pravijo, naj bi se verniki zavedali, iz koliko ozirov so dolžni bratom, v ognju vic mučenim, pomagati, ter bi bili zato pri več svetih mašah, in sicer na vso moč pobožno. Tako za gotovo upajo sv. oče, da bo vsled tako neizmerno milostnih vrelcev, tekočih v vice, pridruženih vsako leto prav veliko duš iz vic nebeški zmagoslavni Cerkvi.

Ni čuda, da je že v 12. stoletju sv. škof Malahija na Irskem želel zaradi zadušnih svetih maš umreti na vernih duš dan, kar mu je Bog tudi naklonil, ko ga je poklical k sebi dne 2. novembra 1148. Njegov god je dne 3. novembra.

Omenim še eno dobroto, ki izhaja iz občestva svetnikov za duše v vicah. To je sveto obhajilo. Pobožno prejeto sv. obhajilo je dušam v vicah v veliko tolažbo in jim polajša muke. V sv. obhajilu se namreč duša s Kristusom najožje zedini, torej Jezus, nebeški ženin, svoji ljubljeni nevesti ne bo tudi odrekel prošnje za uboge duše v vicah. Tako je Jezus sam zatrdil sv. Jederti. Sv. škof Antonin pravi: »Najsvetejši oltarni zakrament, v katerem se neprenehoma ponavlja trpljenje Jezusa Kristusa, je sam na sebi prvi in najboljši pripomoček za rajne v kraju očiščevanja, je palica, s katero se slednjic vzdignejo v nebesa in se končno utolažijo.«

Verne duše, rešene iz vic, so nam tudi prav hvaležne. Rihard od sv. Viktorja pravi: »Iz vic rešene duše neprenehoma prosijo za one, s katerih pomočjo so bile otete, in Bog jim ničesar ne odbije.«

3. Verska resnica o občestvu svetnikov nas tudi uči, da svetniki v nebesih pomagajo dušam v vicah s svojo priprošnjo pri Bogu. Kaj ne, spet kolika dobrot!

Svetniki, ker že gledajo Boga od obličja do obličja, najbolje vedó, kolik je razloček med njimi in med tistimi dušami, ki so še ločene od Boga ter ga še ne morejo naravnost gledati. Svetniki poznajo to bridko žalost pa tudi muke, po katerih božja pravica očiščuje uboge duše v vicah. Zato jih ljubezen žene še toliko bolj zanje pri Bogu prositi.

Zatorej, dragi kristjani, priporočajmo ne le sebe, ampak tudi duše v vicah priprošnji Marije Device, ki je po besedah sv. Brigite Mati in Kraljica tudi vernih duš, priporočajmo jih svetnikom božjim, katerih priprošnja pač več zaleže kot naša.

4. Slednjic mi je omeniti še občestva vernikov na zemlji. Kaže se v tem, da smo vsi deležni dobrot, ki prihajajo iz daritve svete maše, iz molitev in drugih dobrih del svete Cerkve.

Jezusova krvava daritev na Kalvariji je bila opravljena za vse ljudi. Tako se tudi ponavlja ta daritev v sveti maši v blagor vsem ljudem, živim in mrtvim. Tudi molitev zaleže vsem. Saj molimo: »Oče naš... pridi k nam tvoje kraljestvo!« In sv. Jakob opominja: »Molite drug za drugega, da boste ohranjeni!« (5, 16.) Tako tudi druga dobra dela koristijo vsem vernikom, seveda v prvi vrsti tistim, ki jih opravljajo, n. pr. se postijo, dele miloščino, med malikovavci veliko trpe za sveto vero. Deležni so duhovnih dobrot svete Cerkve zlasti pravični, ki so v stanu posvečujoče milosti božje; oni so živi udje telesa Kristusovega po veri in upanju. Grešniki pa

so mrtvi udje duhovnega telesa Kristusovega, zato jim priprošnje in zasluženje pravičnikov more pomagati le v toliko, da se laže izpreobrnejo.

O kako tolažil en je nauk o občestvu svetnikov! Kako tolažil en je za nas, ki se vojskujemo še na zemlji, tolažil en za uboge duše v vicah, tolažbe in veselja poln za nebeščane, zakaj gotovo jih veseli, da morejo za vojskujočo in trpečo Cerkev kaj storiti v nebesih ter tem udom pomagati k večni sreči in radosti.

Hvaležni bodimo sveti katoliški Cerkvi za ta nauk, ki nam pove, koliko dobrot zajemajo udje iz občestva svetnikov in vernikov. Zato se potrudimo svetnike častiti, in zlasti s tem, da posnemamo njihove čednosti ter se priporočamo njihovim priprošnjam. Priskočimo na pomoč ubogim dušam v vicah z molitvijo in daritvijo svete maše, z zatajevanjem samega sebe, z miloščino in z odpustki ne le danes in jutri, ampak pogosto v teku leta. Obudimo večkrat dobri namen, da bi naše zasluženje bilo v prid tudi drugim, še živim udom svete Cerkve, zlasti grešnikom in vsem, ki so v hudih stiskah, ter bi našli pomoč za dušo in telo. Tako se bomo izkazali žive, delavne ude velike duhovne zveze božjih otrok, kar bo tudi Bogu všeč, ker psalmist pravi: »Prijeten je človek, kateri se usmili« (111, 5). Amen.

V. Bernik.

Vseh vernih duš dan.

Smrt.

Pomislí, da smrt ne odlašá, in da nimaš nobene pogodbe narejene s podzemljem; zakon tega sveta je namreč: umretil Sir. 14, 12.

Kralj Salomon, sin Davidov, ki je živel približno tisoč let pred Kristusom Gospodom, ti je pač znan, kaj ne? Znano ti tudi bo, da je bil najmodrejši vseh ljudi. Knjiga božja, sveto pismo, pravi o njem: »Bog mu je dal zelo veliko previdnost in znanje tako obširno, kakor je pesek na morskem bregu, in njegova modrost je presejala modrost vseh Jutrovcev in Egipčanov, in je bil modrejši od vseh ljudi« (III. Kralj. 4, 29—31). Ta premodri kralj pa sliši nekoč, kakor nam sporoča legenda ali pobožno izročilo, da živi v Efrajskem gorovju puščavnik, čigar modrost da baje presega celo njegovo modrost. Takoj sklene kralj, da mora tega izrednega modreca videti in z njim govoriti. Napravi se brez odlašanja z nekaj prijatelji in služabniki na pot v gorovje. Starec sedi ravno pred svojo votlino, ko se Salomon približa. —

»O oče,« ga ogovori kralj, »slišal sem o tvoji modrosti. Pa sem prišel, da te prosim eno: Povej mi, katera je največja modrost.« — »Največjo modrost hočeš spoznati, o kralj?« pravi starček in si zamišljen gladi belo brado, ki mu je padala do pasu. »Ti, ki si najmodrejši vseh ljudi, ali je ne poznaš niti ti?« — »Ne poznam, oče. Zato sem prišel k tebi, da mi jo ti razodeneš.« — »Največja vseh modrosti, o kralj,« pravi puščavnik s srečnim smehljajem, »je ta: Ne boj se smrti!«

Kaj praviš k temu odgovoru, prijatelj? Ali se ti ne zdi, da je stari puščavnik pogodil pravo?

Ne boj se smrti! Resnično, kdor izmed nas ima to modrost, in najsi ne zna ničesar drugega, ne brati, ne pisati, je ima dovolj, dovolj za čas, dovolj za večnost. Zakaj česa se naj boji človek, ki se smrti ne boji? Kaj se naj boji nesreč: toče in suše, nalivov in povodnji, jesenskega mraza in drugih nezgod? Morda pridejo, morda ne. A o smrti vé vsak, da pride gotovo. »Določeno je človeku enkrat umreti« (Hebr. 9, 27), določeno vsem in vsakemu, papežu in cesarju, bogatinu in beraču, tebi in meni, vsem brez izjeme. Smrt pride bolj gotovo, nego pride prihodnja ura. Če se torej smrti ne bojimo, se nam drugih nesreč, ki nas morda zadenejo, morda ne, ni treba prehudo bati.

»A kaj mi je storiti, da se ne bom bal smrti?« povprašaš morda. Res, važno, prevažno vprašanje! Žal, da nam ona stara legenda ne pripoveduje, ali je tudi Salomon zastavil modremu puščavniku to vprašanje, in kaj da je modrijan nanje odgovoril. A zdi se mi, da bi bil najprimernejši odgovor: »Misli pogostoma na smrt! Pripravi se na smrt ob pravem času. Ne stori zdaj ničesar, česar ne bi maral storiti ob smrtni uri. Delaj pa sedaj, kar bi rad storil tedaj, ali o čemer bi želel v tistem velikem trenutku, da si storil in vršil v prejšnjem življenju, za svojih zdravih dni.«

Torej prvo: Misli pogostoma na smrt!

O brat moj, koliko potrebnega in nepotrebnega razmišlja vsak dan, vsako uro, a kako malo misliva na smrt! Koliko razmišlja, kaj da bodeva storila zvečer, kaj jutri, kaj pojutrišnjem, kaj v nedeljo, kaj poleti, kaj jeseni, kaj v zimi. Ne pravim, da bi bile te misli, te skrbi nepotrebne. Dokler živimo na svetu, celo moramo misliti naprej, moramo skrbeti za potrebno. Sicer bi bili nepremišljeni, nespametni ljudje, le nadlega našim bližnjim. Napačno pa je, če se preveč zarijemo in zakopljemo v take skrbi. Zakaj nič ne vemo, ali še bo za nas kako jutri ali pojutrišnje, kako poletje ali kaka jesen. Glejte, zdaj pravite: »Danes ali jutri pojdemo v ono mesto in tam bomo ostali eno leto in bodemo kupčevali in premoženje nabirali, vi, ki ne veste, kaj bo jutri. Kaj je namreč vaše življenje? Dim, ki se za malo

časa prikaže in potlej spet izgine,« nas tako modro in resno uči Sv. Duh po apostolu Jakobu (4, 13—15). Torej tega, ali še bo kak dan za naju, ali ne, ali naju čaka v prihodnosti sreča ali nesreča, prav nič ne veva. A eno veva zagotovo: da pride — smrt. Zakaj »kateri človek je, ki živi in ne bi videl smrti?« (Ps. 88, 49.) Ali bi potemtakem ne bilo bolj pametno in bolj koristno, da misliva nanjo večkrat nego na vse druge reči? — Koliko skrbiva za premoženje, da ne bi v prihodnjih letih, na stare dni, trpela pomanjkanja in gladu. In vendar ne veva, ali stare dni dočakava ali ne, bodeva li kaj rabila od vsega svojega premoženja ali ne. Eno pa veva gotovo: umrla bova! Koliko jih je bilo pred nama, ki so tudi mnogo mislili in težko skrbeli za stara leta. Pa jih niso čakali. Saj veš, kaj je bilo rečeno v sv. pismu onemu možu, ki si je spravil veliko premoženja skupaj, napolnil vse skednje, shrambe in žitnice, češ: »Sedaj bom v miru živel in užival sad svojega truda?« To-le važno, bridko besedo je slišal: »Neumnež, še to noč bodo terjali tvojo dušo od tebe; kar si pa spravil, čigavo bo?« (Luk. 12, 20.) — Glej, koliko misliva in se trudiva, da bi vsem ljudem vse po volji storila, da se jim ne bi zamerila in bi živela z njimi v miru in lepem prijateljstvu. A kako malo se brigava, da bi se spoprijateljila s smrtjo! In vendar je ona važnejša za naju nego vsi ljudje na zemlji.

Odkod vendar to, da tako malo mislimo na smrt, dasi vsak čas vidimo, kako umre kdo v naši bližini, dasi vsak čas slišimo otožno zvonjenje, ki nam naznanja, da se je spet ločila duša od telesa, dasi dan na dan lahko beremo: »Tukaj je umrl ta, tam je odšla ona v večnost?« Zdi se mi, da odtod, ker vsi mislimo: »O, daleč je še smrt!« Velika, največja in najnesrečnejša zmeta našega življenja je ta misel. Ko pa veljajo tudi o nas besede Davidove: »Le ena stopinja je med menoj in med smrtjo« (I. Kralj. 20, 3).

Ta lepa, a nesrečna misel: »Daleč je še smrt od mene,« dela ljudi tako brezskrbne, tako lahkomiselnne v njih življenju. Ne trepetajo pred njo, dasi bi imeli preobilno vzrokov, bati se je; baš zato, ker ne mislijo nanjo, se ne pripravljajo nanjo. Namenoma ne mislijo. Trudijo se z vsemi močmi, da bi pregnali iz spomina misel na smrt. Toda — ali zaradi tega, ker nanjo ne mislijo, ne bo prišla? Ako ti gori hiša, pa zapreš oči, da tega ne vidiš, ti li zaradi tega ne bo zgorela? Ako bi padel v deročo reko, v globoko jezero ali morje, pa bi zaprl oči, da ne vidiš vode, bi zamašil ušesa, da ne slišiš njenega šumenja, se li zaradi tega ne boš utopil? In če ljudje odganjajo s šumnimi veselnicami spomin na smrt, če se opijanajo in zastrupljajo z nevero, z uživanjem, z vsemi grehi, samo da bi smrti ne videli, je li mar zaradi tega ni? O bore slepci, kako se varajo! Le ena stopinja je med njimi in med smrtjo. Tik ob njih stoji smrt, spremlja jih na vseh njih potih, a oni je videti nočejo! Store morda nekega

dne en sam napačen korak — in smrt bo slavila svojo zmago. A njih duša — kje bo?

Živo in pretresljivo sliko takih nesrečnežev, ki na smrt in na nevarnost, vedno nam od nje pretečo, popolnoma pozabijo, nahajamo v stari grški pesmi o indijskem kraljeviču Jozafatu, ki ga je pobožni puščavnik Barlaam izpreobrnil k veri Kristusovi. Puščavnik poučuje mladega kraljeviča v verskih resnicah. Pri tem nauku stavi minljivost, vedno nevarnost, ki nam grozi od smrti, in nevarnost, da nas smrt nepripravljene pahne v brezno večnega pogubljenja, mladeniču pred duha s to-le podobo:

Neki človek je bežal pred divjim samorogom. Pri tem pa ni opazil prepada pred seboj in je zdrknil čez strmi rob. Vendar se mu je posrečilo, da se je, ko je drčal navzdol, oprijel robidovja, slabotno rastočega med pečinami ob straneh brezna. Ko se je krčevito oklenil te slabotne rešilne opore, se je ozrl navzgor, ali je zasledovalec samorog za njim. In res ga zagleda nad seboj, kako se vzpenja čez rob, kako hlasta proti njemu, kako se trudi, da bi ga dosegel s koncem roga, ga nabodel nanj ali ga treščil v globočino. Od samoroga pogleda v globel pod seboj: morda je spodaj kaka pomoč, kaka rešitev. Toda groza! Pod seboj zazre zelene, sovražno se lesketajoče oči strašnega zmaja! Široko odpira ostudna žival žrelo, da ga takoj požre, če pade doli. Ko se tako poln groze ozira od samoroga na zmaja, od zmaja na samoroga, nenadoma opazi še tretjo nevarnost. Dve miški zagleda od korenikah grma, eno belo, eno črno. Obe sta pridno pri delu. Že sta odrovali in odkopali od korenik zgornjo plast prsti. In zdaj grizeta in glojeta z ostrimi zobmi kakor za stavo korenine. Ne bo treba predolgega truda, pa se grm odtrga in on telebi v globočino, z maju v zevajoče žrelo... Moža pretrese mrzla groza... A glej, ko tako strmi navzgor, zagleda na skrajni vejici grma prelepe sočne jagode. Komaj da jih vidi, se ga poloti že hrepenenje po njih — tako vroče in nezmerno hrepenenje, da pozabi nevarnosti, ki mu prete od vseh strani: pozabi samoroga, ki hlasta po njem od zgoraj, pozabi ogavnega zmaja, ki odpira žrelo v globočini in težko čaka zaželjenega plena, pozabi mišk, ki mu izpodjedata slabotno oporo, pozabi vsega, iztegne roko po jagodah, jih obira drugo za drugo in jih s slastjo uživa.

Kaj praviš o tem človeku, prijatelj? Ali se ti ne zdi udarjen z najhujšo, naravnost nerazumljivo slepoto? Vočigled take nevarnosti trga tiste brezpomembne jagode. In ob njih slasti lahko-miselno pozablja, da bo kmalu kmalu vsega konec, njega in slasti.

A pomisli, prijatelj, koliko jih je med nami, ki so za las podobni temu nesrečnežu. Se ti ne zdi? Verjel boš, če ti povem pomen te slike, kakor jo je razložil kraljeviču Barlaam sam.

Divji samorog je smrt, ki človeka vsepovsod in neprestano zalezuje in preganja. Zmaj v globočini je pekla, kamor smrt človeka lahko vsak hip pahne. Miški ob koreninah stadan in noč, ki neprestano glojeta na koreninah našega zdravja, naših moči, našega življenja. Kako kmalu bodo pregledane te slabotne koreninice! In vendar — koliko jih je, ki ne vidijo ne samoroga - smrti, ne zmaja - pekla, se ne zmenijo, da so koreninice, s katerimi še vise v svetu in v življenju, vsak dan tanjše, vsak dan slabše. Sređi vednih nevarnosti, nevarnosti za vso večnost, iztegajo roke kakor zaslepljeni samo po sladkih, a malovrednih jagodah, po veselju in slasteh tega sveta. Ob uživanju pozabljajo vse drugo. In konec? Nepričakovano padejo v brezno peklensko. O kaka zaslepljenost!

»O, ko bi vedel, kdaj da pride smrt! Ko bi vedel, kdaj da me pokliče Gospod na sodbo!« misli in vzdihuje ta in oni večkrat. Res, ko bi vedeli, bi morda mogli biti malo brezskrbnejši. Pa še tedaj ne, ker vemo, kako natančen, kako oster je Gospod, ki »žanje, kjer ni sejal, in pobira, kjer ni razsiral« (Mat. 25, 26).

A sedaj, glej, ne vemo »ne dneva, ne ure« (Mat. 25, 13). In Gospod sam je jasno razodel: »Glej, pridem kakor tat ponoči« (Skr. raz. 16, 15). In res, ne umira li večina ljudi ob času, ko so bili prepričani, da je smrt še daleč? A je bil le majhen korak med njimi in med njo. In pokosila jih je nenadoma, ker »smrt ne odlaš« in »nikake pogodbe nima nihče narejene s podzemljem«, kdaj da bo moral iti doli.

Ali nas ne opominja to zelo resno, da naj na smrt pogostoma mislimo in se nanjo vestno pripravljamo?

Perzijski kralj Darij se je pripravljaj na vojsko zoper Atence na Grškem. Da bi gotovo vsak dan kaj pripravil za oni odločilni boj, je imel posebnega služabnika, ki ga je moral skozi tri leta vsak dan opomniti: »Kralj, spominjaj se Atencev.«

Če bi imela midva, prijatelj, takega služabnika, kaj bi naj nama vsak dan zaklical? »Spominjaj se smrti!«

Kako modro ravnajo menihi trapisti! Ti vedno molče. Izpregovorijo le, da se pozdravijo z najpotrebnejšim opominom: »Memento mori! — Spominjaj se, da boš umrl!«

Ravno ker je ura naše smrti zavita v tako skrivnostno temo, bi se je naj spominjali tem češče, da se tem bolj z njo sprijaznimo, se tem bolj nanjo pripravimo. Legenda pripoveduje: V benediktinskem samostanu Corvey¹ je našel menih, ki je imel naglo umreti, tri dni pred smrtjo v koro, na sedežu, kjer je opravljal molitve, belo rožo. Molče jo je vtaknil v haljo in se je pripravljaj te tri dni še bolj vestno na smrt — pripravljaj pa so bili pobožni menihi vedno, sicer bi bili težko deležni take velike milosti. — H kralju Ecekiiji je Gospod Bog poslal v starem testamentu preroka Izaijo, da mu pove: »Oskrbi svojo hišo,

¹ Na Vezeri, znani Weberjev »Dreizehnlinden«.

ker boš umrl« (Iz. 38, 1). — Bo li naznanjena smrt tudi nama, prijatelj moj? Mogoče, da pošlje Bog tudi nama mogočne njene poslanca, bolezní, da jo napovedo; mogoče pa ne. Kralj Ecekija si je zaslužil to milost z bogoljubnim svojim življenjem. Ali sva je vredna tudi midva, ne veva. Morda pa pride smrt čez naju »kakor ropar in kakor tat ponoči«.

Zato je res treba, da se na smrt pripraviva. Da se pripravljava vsak dan, da sva v e d n o pripravljena! Kdor pa stori prvo, da namreč pogosto misli na smrt, stori s tem že tudi drugo: pripravlja se na smrt. Misel na smrt mu je mogočna pridiga, da naj za časa odmira svetu, njegovemu veselju in njegovemu poželenju in se naj dan na dan bolj sprijazni s smrtjo. — Kralja slikarjev in kiparjev Mihelangela so srečali nekoč trije prijatelji, ko je ravno ves zamišljen stopal s kapitola, starega mestnega trga v Rimu. Povabijo ga, naj gre z njimi na izprehod, potem na neko veselico in ples. A veliki umetnik pravi: »Kako morete misliti na ples? Kdor se noče v življenju povsem pogrezniti, ampak se hoče vzdržati na neki višini, se ne sme vdajati le razveseljevanju, temveč mora bolj misliti na smrt. Misel na smrt nas dela zbrane, nas uči poglobljati se v se, drži človeka, ki se je sprijaznil s smrtjo, pokonci, ga očisti njegovih strasti.« — Blagor mu, kdor se toliko peča v mislih s smrtjo, da se z njo spoprijazni in spoprijatelji. V resnici sprijazniti pa se more z njo le, kdor je nanjo pripravljen. — »Toda samomorilci — ali se niso sprijaznili z njo tudi ti?« — Res. A ta prijaznost je grešno prijateljstvo, grešno znanje. Taki nesrečneži le zlorabljajo deklo božjo, smrt, ki ji sme zapovedovati edino le večni Bog.

A kdo je pripravljen na smrt? Kdor je v posvečujoči milosti božji. Temu se ni treba bati ne smrti, ne večnega Sodnika. In če se teh ne boji, česa naj bi se bal? Ničesar, ker ničesar nikjer ni bolj nevarnega, bolj usodnega.

O bratje, o sestre, kako pa smo mi pripravljani na smrt? Kaj ne, ako pride kak nepričakovan obisk, kako smo vznemirjeni, posebno če je v sobi vse v neredu, vse narobe, morda vse umazano. A kaj, ko pride smrt! Morda čisto nepričakovano, nenapovedano, da niti potrkala ne bo. Smrt, ona najmogočnejša gospa, ki ji morajo biti pokorni papeži, cesarji in kralji. Ali se na obisk tako mogočne kraljice ni treba skrbno pripraviti? Ali naj najde vse v neredu, vse narobe, vse umazano, kadar pride — v vesti namreč in v duši?

O prijatelj, »oskrbiva svojo hišo, zakaj umrla bova!« Napraviva red, red v vsem in z vsemi, z Bogom, z bližnjimi, s samim seboj. — Z Bogom! Kako? Z dobro, skesano spovedjo. »Skrusenega in ponižanega srca ne boš zavrgel, o Gospod!« (Ps. 50, 19). — Z bližnjiki! Kako pa je s sovraštvi v sosesčini? Ali si že odpustil, si se že spravil? Ne? Stori kmalu! Ako si vzel komu dobro ime, ali si že popravil? Če ne, stori kmalu! Če si dajal pohujšanje, ali si

že poravnal, kolikor ti pač mogoče? Ne še? Nikar ne odlašaj! — Kako pa je s tvojimi posvetnimi zadevami? Imaš že testament? Odkod več preprirov, jeze in sovraštva med najbližjimi sorodniki, kakor odtod, ker ljudje umirajo brez testa-menta! In dediči se pravdajo, da dostikrat zapravdajo vso dedi-ščino. In zapravdajo še duše. Zaradi nekaj kron se sovražijo do groba in še čez grob. Sv. Frančišek Asiški, apostol miru in bratske ljubezni, sovražnik sovraštva in preprirov, je zaukazal, da mora vsak, ki stopi v njegov tretji red, takoj narediti testament. Tudi če ima povsem malo zemeljskega blaga. Saj tudi za siromaštvo, za kako ponošeno obleko, za staro skrinjo nastajajo prepiri in sovraštva. — Kako je z dolгови? Si dolžan drugim? Pa imaš po pravici in vesti zapisano? Če je bil kdo tebi dolžan, a je že vrnil, ali imaš tudi to zaznamovano po pravici in resnici? Sicer lahko trpi škodo, ti pa trpiš za to v večnosti. Pravica zate, pravica tudi za druge — to velja pri Bogu!

Prijatelj, narediva red, pripraviva se, dokler je še čas. »Delajte, dokler je dan, zakaj pride noč, ko nihče ne more več delati« (Jan. 9, 4).

A kako naj delava? Glej, to je zadnji, najvažnejši del modrosti.

Tako delajva zdaj, kakor bi rada delala pred obličjem smrti. In vse opustiva zdaj, za kar nama ne bo mar tedaj, česar tedaj ne bi storila. — Nič drugega ni to, kakor ona znana zapoved krščanske pravičnosti, ki jo je Sv. Duh izrekel s kratkim, a kakor jeklo zvenečim stavkom: »Ogibaj se hudega in delaj dobro!« (Ps. 33, 15.)

Glej, zdaj hrepeniva morda po časti. Kako zelo se trudiva zanjo! A kadar bo stala smrt ob naju in poreče: Pojdi zdaj z menoj v »hišo svoje večnosti«, kaj bo tedaj z vso to častjo? Ne ene kapljice hladnega mrtvaškega potu nama ne zbrise s čela. Le težila naju morda bo. Kadar kronajo papeža, sežgo pred njim majhno povieso prediva. In eden navzočih duhovnikov mu zakliče resno besedo: »Sveti oče, tako mine slava sveta!« Kratek hip malo svetlega, toplega ognja, nato malo dima, potem pa? Nič! Celo pri papežu tako, »očetu kraljev in cesarjev«. Pri njem, ki so mu poslušni milijoni. Pri njem, ki zapišejo časniki širom sveta skoro vsako njegovo besedo, ki razglasi brzovjav takoj po vsem svetu, če malo oboli. A vsa ta čast — kratka kakor tisti trenutek, kar gori drobno, mehko predivo — potem pa nič! Kaj pa potem najina čast, ki vedo zanjo komaj v najini vasi! In če bi res stali ob najini bolniški postelji, kadar bodeva umirala in če bodeva umirala doma na postelji, stoteri in tisočeri najinih prijateljev in častilcev, smrt se ne bo zanje prav nič zmenila. Nasprotno, vse to bi nama umiranje morda le oteževalo! In gre li za najino krsto na dom mrtvih duhovnik sam ali tisoči, ki pa morda ne bi pomolili za naju ne enega očenaša, kak pomen ima to? Ali ni bil med najmodrejšimi karmelit sv. Janez

od križa († 1591), ki je večkrat v gorečih molitvah prosil Boga, da naj mu dá umreti in naj mu dá počivati na kraju, kjer bo povsem in vsemu svetu nepoznan?

Za premoženje se morda tako skrbno trudiva? Dobro, če je družina, moraš skrbeti zanjo, da ne bi bila v nadlego tujim ljudem na stare dni, dobro. A ne tekajva za denarjem zaradi denarja samega, ne navezujva nanj srca. Zakaj glej, ob smrtni uri »ničesar niso našli v svojih rokah vsi možje bogastva« (Ps. 75, 6), ničesar, kar bi jih moglo rešiti smrti. Tudi naju ne bo rešilo smrti, le težilo naju bi, če sva ga slabo porabljala. In če sva ga ljubila, bo ločitev od nje težka in bridka. »O smrt, kako grenak je tvoj spomin človeku, ki stavi svojo srečo na premoženje« (Sir. 41, 1).

Še huje bi bilo, če bi zdaj, dokler sva še pri močeh, grešila. Ob smrtni uri bi vstali vsi ti grehi kakor besni sovražniki zoper naju: vse zanemarjene molitve, kletvice, govorjenje zoper vero, svete maše, ki sva jih izpustila po lastni krivdi, nepokorščina zoper starše in predstojnike, pohujševanja in zapeljevanja, grehi zoper čistost, storjeni v mislih, s pogledi, z besedami, z dejanji, grehi zoper čast in dobro ime bližnjika — vse zanemarjene in slabo opravljene svete spovedi, izpuščena velikonočna sveta obhajila, lahkomišelnost, prelomljeni posti, vsa pijančevanja in iz njih izvirajoči grehi, in kar je še drugih hudobij in grehov. Ah, kakšna ura trepeta in groze bi bila to? Varujva se, prijatelj, zdaj teh sovražnikov, da ne navale tedaj na naju in naju ne uničijo za vedno. Misel na smrt nama bo pomagala, da se jih varujeva. »Spominjaj se pri vseh svojih delih svojih poslednjih reči, in vekomaj ne boš grešil,« nas zagotavlja Sv. Duh (Sir. 7, 40).

Delajva pa sedaj, kar bi rada storila tedaj. Delajva si prijatelj z dobri mi deli. — »Delaj, predragi, zdaj delaj, kolikor moreš, ker ne veš, kdaj umrješ in kaj te čaka po smrti. Nabiraj si neminljivega bogastva zdaj, dokler imaš čas. Le na svoje zveličanje misli in samo za to skrbi, kar je božjega. Nabiraj si zdaj prijatelj, časti svetnike božje in posnemaj njih dela, da te, onemoglega v tem življenju, sprejmejo v večna svoja bivališča (Luk. 16, 9). Živi na zemlji kakor popotnik in tujec, ki mu posvetna opravila niso nič mar. Ohrani čisto srce in dvigaj se kvišku k Bogu, ker tukaj ti ni vedno ostati. Tja pošiljaj vsak dan svoje molitve in vzdihljaje s solzami, da bo tvoj duh vreden, po smrti večno se preseliti h Gospodu.« Tako uči mož, poln Sv. Duha, pobožni Tomaž Kempčan (I., 23). Koga uči? Tebe, mene, vse, ki smo tukaj popotniki in tujci in gremo smrti naproti. — Glej, vsak vzdihljaj, ki sva ga poslala v življenju k Bogu, kako nama bo tedaj v tolažbo. Vsak rožni venec, ki sva ga pobožno izmolila, kako nama bo lajšal srce. Svete maše, ki sva šla k njim marsikdaj morda daleč in težko, v pekoči vročini ali hudi zimi, kako nama bodo tedaj hladile bolečino, kako nama bodo gasile žgoči strah pred smrtjo in večnostjo, s kakim upanjem in sladkim

veseljem nama polnile srce. Solze, ki sva jih brisala trpečim in jokajočim v imenu Jezusovem s telesnimi deli usmiljenja in s sočutnimi, ljubečimi besedami, kako bodo tedaj brisale nama solze in kaplje smrtnege pota. Vsi boji, ki sva jih bojevala zoper hudo, zoper greh, kako nama bodo dvigali v tisti najtežji uri plašnega, potrtega duha in nama dajali veliko moč v zadnjem boju in sladko zaupanje v milostno sodbo... Izpolnjujva sedaj vse zapovedi božje, le tedaj bo smrt izgubila za naju svojo grozo in bridkost. »Boj se Boga in izpolnuj zapovedi, zakaj to je cel človek« (Prid. 12, 13) — popoln, srečen človek, ki se mu ni treba bati smrti, ker je zrel za večnost, zrel za nebeško slavo.

Ne boj se smrti! — To je bila modrost svetnikov. Zato so bili in so še ti-le največji modrijani. Dasi se je svet čestokrat smejal in se tudi v naših dneh posmehuje njih modrosti, življenju po tej modrosti in delom, izvršenim po naukih te modrosti, ob smrtni uri se je vendar še vedno pokazalo, da je ta modrost prava. In pokazalo se bo v večnosti. »Tedaj bodo stali pravični z veliko srčnostjo pred onimi, ki so jih stiskali in zaničevali njih trud... Govorili bodo (krivičniki), žal jim bo in ječali bodo v dušni bridkosti: 'Ti so, ki smo jih imeli nekdanj v zasmeh in v zasramovanje. Mi nespametni smo mislili, da je njih konec brez časti. Glej, kako se sedaj štejejo med otroke božje, in njih delež je med svetniki'« (Modr. 5, 10—5).

Napolnjen s to modrostjo je veliki naš oče sv. Francišek Asiški smrt imenoval le »sestro«. Tako blizu, tako dobra sta si bila. Umiral je pojoč in je prosil in vabil vse brate, zbrane okoli njega, naj pojo njegovo »Solnčno pesem«, naj pojo slavo Bogu. Sv. Hieronim je prosil: »Odpri mi, sestra!« — odpri mi vrata v večnost, v nebesa. Dušam, ki so se pečale toliko let z umetnostjo vseh umetnosti, z mislijo na smrt in večnost, smrt ni bila strašna.

Ko bi ne bila tudi nama! Kakšno smrt si želiš? Če bi si smel jaz, bi želel, da bi umiral tako, kakor umirajo menihi beuronci. Umirajo ležeči na tleh, na blagoslovljenem pepelu. V rokah stiskajo križ; ob nogah, da jo vidi ugašajoče oko še v zadnjem hipu, stoji kip Marijin — sv. Jožef je umiral tudi tako srečno, da sta bila ob njem Jezus in Marija, zato ga sv. Cerkev časti kot patrona za srečno smrt. Še enkrat prosijo vse brate za odpuščenje, če so jih kdaj žalili ali pohujševali. In z zadnjimi močmi zaprosijo očeta prednika, naj jim dovoli, da se smejo podati na dolgo pot v večnost. Opat jim dovoli, podeli jim svojo blagoslov za srečno pot. Je li mogoče, da bi ta ne bila srečna, pot v nebesa? — Umiral bi kakor sv. frančiškan Jožef Kupertinski († 1663), ki ob smrti ni imel ne ene reči, ki bi se ji naj po samostanskih pravilih odpovedal. Tako duše ni vezalo nič na zemljo. — Umiral bi kakor prvi patriarh beneški, sv. Lavrencij Justinijan († 1455). Ko so ga hoteli pred smrtjo položiti z njegovega trdega ležišča v posteljo, se je silno začudil: »Kaj, v posteljo? Tam naj umirajo knezi! Jaz bom tukaj, moj Jezus je

umiral še na mnogo bolj trdi postelji!« Zato je lahko tako mirno izdihnil svojo dušo z besedami: »Pridem k tebi, o mili Jezus!« — Umiral bi kakor sv. puščavnik opat Hilarijon. Ko ga je hotel premagati strah pred smrtjo in večnostjo, je poln zaupanja v svojega Boga zaklical: »Le pojdi iz telesa, duša! Kaj se bojiš? Malone sedemdeset let si služila Bogu, pa bi se smrti bala?« — Umiral bi rad kakor sv. Štefan. Opuščal je vsem, za sovražnike je molil, in lice se mu je svetilo kakor angelu, zakaj »videl je nebesa odprta in Sinu božjega stoječega na desnici božji« (Ap. dej. 7, 54—58). Zato je lahko molil radosten in srečen — o, ko bi mogli moliti s tako vero in s takim zaupanjem tisto odločilno uro tudi mi: »Gospod Jezus, sprejmi mojo dušo!« Amen.

Ksaver Meško.

Enoindvajseta nedelja po binkoštih. (Zahvalna nedelja.)

1. Pomen zahvalne nedelje.

Zahvalimo se Gospodu, našemu Bogu!
Predglasje.

Pred štirinajstimi dnevi smo obhajali praznik posvečenja naših cerkvá.¹ Ta praznik ima namen, da bi kristjani zlasti ta dan se Bogu zahvalili za vse velike in imenitne duhovne dobrote, ka nam jih deli v posvečenih cerkvah. Danes pa obhajamo za h v a l n o n e d e l j o, ki je pa zato postavljena, da bi se posebno danes kristjani zahvalili Bogu za vse t e l e s n e d o b r o t e, posebno za pridelke na polju, ki jih je to poletje dal nam ljubi Bog. In prav pripravno je izvoljena ta nedelja. Danes, že v pozni jeseni, ko mrzla sapa že vleče čez polje, ko je po njivah, vrtovih že vse prazno, pospravljeno, ko so vsi pridelki polja že spravljani — danes je kaj pripravno, spomniti se besedi sv. pisma: da »vsak dober dar, vsako popolno darilo pride od zgoraj, od očeta luči«. Zato sv. Cerkev danes ukazuje, da se med glavno božjo službo izpostavi v čiščenje sv. Rešnje Telo² in da se po svetem opraviilu zapoje zahvalna pesem. Danes nam sv. Cerkev kliče: Zahvalimo se Gospodu, našemu Bogu!

Pač bi ne bilo treba tega ukazovati, saj se že po zdravi pameti ume, da se mora človek zahvaliti Bogu za vse dobrote in tudi za rodovitnost zemlje. To sta že čutila sina Adamova,

¹ Po novem cerkvenem koledarju smo praznovali pred štirinajstimi dnevi v n a n j o s l o v e s n o s t tega praznika, ki se sedaj obhaja v mnogih škofijah 16. oktobra. (Op. uredn.)

² Syn. Lab. II., pag. 35. (Op. uredn.)

Kajn pa Abel. Kajn je bil kmet, je obdelaval zemljo, Abel pa je bil pastir, je redil in pasel živino — in ko je Bog enemu polje, drugemu čedo blagoslovil in pomnožil, sta oba brž spoznala dolžnost, Bogu se zahvaliti, zato sta v znamenje hvaležnosti Bogu darovala, eden od prvih svojih poljskih pridelkov, drugi prvence svoje črede. Tako nam ta dva dajeta zgled hvaležnosti. In o hvaležnosti do Boga, h kateri nas posebno danes kliče sv. Cerkev, pa o pogostni človekovi nehvaležnosti, hočem vam danes govoriti.

Stara je že tožba na svetu, da ljudje ne poznajo hvaležnosti. »Nehvaležnost je plača sveta,« pravi pregovor. Ako nam kdo dobro stori, zapišemo dobroto v pesek — če nas kdo razžali, zapišemo razžaljenje v trd kamen, t. j. dobrote brž pozabimo, razžaljenj pa nikoli. Veliko ljudi je res podobnih kraljevemu točaju v Egiptu, kateremu je Jožef v ječi dobro storil, mu sanje razložil in ga nazadnje prosil, da, ko bo spet v kraljevo službo postavljen, naj se ga spominja in zanj pri kralju prosi. Ko se je pa točaju zopet dobro godilo, je pozabil na Jožefa v ječi, ki mu je dobro storil, in še mislil ni nanj. Tako se marsikateremu pomača v sili — ko pa si opomore in ko se mu spet dobro godi, pa kar pozabi na svojega dobrotnika. Kolikrat odrasli sinovi in odrasle hčere pozabijo svoje starše — ne vedo, kaj je hvaležnost; ne samo, da jim ne povračujejo dobrot, mnogokrat jih še celo žalijo in jim s slabim življenjem napravljajo žalost.

In človek, ki ne spozna prejetih dobrot in je nehvaležen ljudem, on je večinoma tudi nehvaležen Bogu. Kar namreč sveti Janez pravi o ljubezni, to velja tudi o hvaležnosti: Kdor namreč ljudem ni hvaležen za prejete dobrote, katere vidi, kako bo hvaležen Bogu, ki ga ne vidi! — In kakor med nami manjka hvaležnosti do dobrotnikov, tako manjka hvaležnosti do Boga. Ali ni velika nehvaležnost do Boga že slehrni greh, ki je hudo razžaljenje božje? Kdor pa svojega dobrotnika žali, o tem moramo reči, da je nehvaležen. In če je greh nehvaležnost do Boga, smo pač vsi nehvaležneži, ker kdo bi pač mogel reči: nimam greha. Kdo more tajiti, da je v življenju Boga že mnogokrat razžalil, torej mu bil nehvaležen. — In koliko ljudi nikoli ne misli, koliko se ima Bogu zahvaliti; ne pomislijo, da jih je Bog poklical v življenje, jim dal neumrjočo dušo; ne pomislijo, da življenje in zdravje pride od njega, ne pomislijo, da je vsak gržljnej kruha, vsaka kapljica vode, vsak dihljej sape božji dar. In ker tega ljudje ne pomislimo, kažemo s tem svojo nehvaležnost in smo podobni živali, ki pod drevesom pobira sadeže, pa kvišku na drevo ne pogleda, od koder pride sadež. — In kako malo jih je, ki bi Bogu svojo hvaležnost pokazali s tem, da bi od tega, kar jim je Bog dal, znabiti v obilnosti dal, delili svojemu potrebnemu bližnjemu.

Zares, prav ima, da nas danes sv. Cerkev še posebno priganja k hvaležnosti do Boga, saj se med nami res mnogokrat zgodi, kar piše sv. Gregor: da se tisti najbolj vzdigujejo zoper Boga, ki od njegove dobrote največ prejemajo. Pri kakšnih ljudeh in v kakšnih hišah najdemo, da se najmanj moli, da se jutraj in zvečer, pred jedjo in po jedi opušča molitev. Po katerih hišah so ljudje najbolj zanikarni v poslušanju božje besede, v obiskovanju božje službe, najbolj leni v prejemanju sv. zakramentov? V katerih hišah se božje in cerkvene zapovedi najbolj zaničujejo ali se celo o božjih rečeh zaničljivo govori? Ali v hišah in pri ljudeh, katerim je Bog dal le malo svetnega blaga? Žalibog! Ravno nasproti — v hišah, kjer jim je Bog vsega največ dal, tam se zanemarjanje molitve rado najde in vidi. Kolika nehvaležnost! — Oni mož, ona žena, ko se jima je še hudo in slabo godilo in sta se še morala boriti z revščino, sta še pridno molila, v cerkev hodila, sv. zakramente prejemale, po sv. veri živela. — Ko pa je Bog oba blagoslovil, ko jima je več in več dal, da sta sedaj z vsem preskrbljena in se jima prav dobro godi — glej! zdaj sta se pa prevzela, bolj in bolj sta postala lena v dobrem, cerkve se ogibata, sv. zakramente zanemarjata. Ali ni to čudno! Ravno nasprotno bi moralo biti. Kdor je od Boga več prejel, komur se bolje godi, bi moral Bogu še bolj hvaležen biti, še boljši kristjan biti, še bolj se Boga držati in kazati svojo hvaležnost tudi z dobrotami, ki bi jih delil potrebnemu bližnjemu.

In kdor je prav čvrst, močan, zdrav, kako rad pozabi, da je to dar božji in postane v dobrem zdravju razposajen, predrzen in hudoben, ko se vendar bolehnj človek veliko bolj hvaležnega skaže! — In komur je Bog dal doseči visoko službo, čast, in kdor ima od Boga modro, bistro, učeno glavo, s katero si zna povsod pomagati, kolikrat ravno tak najprej na Boga pozabi in ga hudo z grehi žali, ko mu je vendar preprost pastirček, ubogi hlapček, revna deklica tako zelo hvaležna za tisto malo, kar je prejela od Boga. Glejte! Žalostna prikazen: več ko je darov božjih, manjša je hvaležnost.

Ne, taki mi nočemo biti, da bi uživali darove božje, pa se za darovalca ne zmenili, nočemo biti iz števila tistih, ki več prejmo, bolj so nehvaležni. Zahvaliti se hočemo danes in vsak dan Bogu za vse, kar nam dá — zahvaliti se mu hočemo za življenje in zdravje, za vse dušne in telesne moči, zahvaliti se hočemo danes še posebno, ker je ljubi Bog tudi letos rodovitnost dal naši zemlji, zahvaliti se mu hočemo, da je Bog blagoslovil letos tako bogato njive in vrtove in obilno pomnožil sadež zemlje. — Človeško delo in prizadevanje bi prav nič ne izdalo in prav zastonj bi se gospodar trudil na svoji njivi, ko bi Bog ne dal blagoslova. »Ne tisti je kaj, ki seje, tudi oni ne, ki priliva, ampak kdor dá — Bog!«

Ko je Bog sklenil svet pokončati zavoljo hudobije s splošno povodnijo, je rešil le eno družino, Noetovo, ker mu je bila

zvesta. Med tem ko je na površju zemlje vse drugo poginilo, je Noe z družino in živalmi, ki jih je na božje povelje seboj vzel v barko, bil ohranjen. In ko se je voda zopet posušila, ko je Noe z ženo in s sinovi in ženami sinov, pa z živalmi zapustil barko, kaj je Noe najprej storil? Najprej je oltar postavil in je na njem daroval Bogu v zahvalo, da je ohranil njega in njegove. Ali se ne spodobi, da tudi mi tako storimo, da se Bogu zahvalimo, ker nas je tudi letos obvaroval vseh posebnih nevarnosti?

Ali ne bomo tedaj radi ubogali danes sv. Cerkve in iz dna svojega srca izrekli zahvale Bogu za vse dobrote, ki nam jih deli, za vse hudo, katerega nas je obvaroval? Da, danes in vsak dan hočemo Bogu hvaležni biti za vse dobrote, ki jih prejemo iz njegove očetovske roke. Hvaležni mu hočemo biti z ustmi, s srcem in v dejanju. Z ustmi s tem, da mu v molitvi in z besedo izrekamo hvalo. S srcem mu hočemo biti hvaležni, s tem, da spoznamo dobrote in jih prav vemo ceniti in da spoznamo, da jih nismo zaslužili. Tudi v dejanju hočemo Bogu hvaležni biti s tem, da prav rabimo darove božje, da ne zapravljamo, da v greh ne obračamo, kar nam deli. V dejanju hočemo Bogu hvaležni biti za prejete dobrote s tem, da tudi s tem, kar nam Bog dá, drugim potrebnim dobro radi storimo. Zares, da se vredne storimo še daljnih in novih dobrot, zato se danes in vsak dan zahvaljumo Gospodu našemu Bogu. Amen.

† Msgr. Anton Zupančič.

2. Sovraštvo — odpusčenje — ljubezen.

Tako bo tudi moj nebeški Oče storil vam, ako ne boste vsak svojemu bratu iz srca odpustili. Mat. 18, 35.

Tale prežalostni dogodek nam pripoveduje cerkvena zgodovina. Duhovnik Sapricij iz Antiohije in svetni mož Nikefor sta si bila najboljša prijatelja. A nekega dne sta se sprla, in vse ljubezni, vsega prijateljstva je bilo konec. Nista se več pozdravila, ne se pogledala, če sta se srečala. A Nikefora je ta razpor v srce pekel. Zato je poslal dobrega znanca k Sapriciju in je po njem prosil, naj pozabi in odpusti. A duhovnik Sapricij je prosilca neprijazno odslovil. Še bolj neprijazno je odslovil drugega moža, ki je tudi prišel v imenu Nikeforovem prosit odpusčenja. Tedaj se je napotil Nikefor sam k nekdanjemu prijatelju. Pokleknil je predenj in prosil: »Vem, Sapricij, jaz sam nisem vreden, da mi odpustiš, a zaradi Boga mi odpusti!« A Sapricijevo srce je ostalo hladno in trdo, ker je bilo vse prevzeto in prenapolnjeno od sovraštva. — Kmalu nato, ob preganjanju za cesarja Valerijana l. 258., so duhovnika Sapricija prijeli in ga tirali pred sodnika. Kakor drugim kristjanom, je dal sodnik tudi Sapriciju na izbero dvoje: »Ali zatajiš Kristusa in daruješ našim

bogovom — ali umreš.« Poln svetega navdušenja je duhovnik svečano in veselo izjavil, da rajši tisočkrat umre, nego da bi zatajil Gospoda Jezusa Kristusa. »Prav, pa umreš, če si ne premišliš,« je razsodil sodnik. Dal ga je neusmiljeno trpinčiti. A ko je duhovnik ob vseh mukah pel le svete pesmi in hvalil Boga, je zapovedal, naj mu odsekajo glavo. »Hvala ti, dobrotni Bog, za to milost!« se je vzradostil Saprícij in se napotil ves vesel na morišče, v spremstvu vojakov in velike množice. Na poti pa mu pride naproti Nikefor. Slišal je, da je Saprícij obsojen na smrt. Takoj si je rekel: »Zdaj, preden umre in doseže krono mučeništva, mi bo sveti mož gotovo odpustil.« Ko zagleda nekdanjega prijatelja sredi vojaške čete, mu glasno zakliče: »Saprícij, služabnik in mučenec Gospodov, odpusti mi!« A Saprícij se je delal, kakor da ne sliši. Molče je šel dalje, ne enega pogleda ni imel za nekdanjega prijatelja. Ves v skrbeh hiti Nikefor skozi stransko ulico, da pride pred sprevod. Res se mu posreči. Ko pride sprevod s Saprícijem, pade Nikefor na ulici, pred vsem ljudstvom na kolena in spet prosi: »Brat moj Saprícij, pri onem usmiljenem Kristusu, ki ti bo kmalu dal krono zveličanja, usmili se me: odpusti!« A Saprícij ni imel besede tolažbe, ne enega prijaznega pogleda za trpečega, ponižnega Nikefora. Nikefor je bil še bolj potrta, a še ni obupal. Šel je za Saprícijem na morišče in tam je spet prosil: »Zaradi Gospoda Jezusa Kristusa, ki je odpustil Mariji Magdaleni in se je usmilil desnega razbojnika, ki je molil za svoje sovražnike, odpusti mi, o Saprícij, mučenec Kristusov!« A Saprícij je zrl v stran in ni maral slišati. — »Poklekni!« zapove tedaj krvnik in dvigne meč, ki se je lesketal v žarnem solncu, kakor bi kar hlepel po krvi in komaj čakal, da se je napije. Saprícij se ozre na meč, in vsi vidijo, kako se zdrzne, kakor bi že čutil bolečo njegovo ostrino. Vidi se mu na obrazu, da bije v srcu hud boj. »Ali bo kmalu?« pravi krvnik in prime duhovnika za ramo, da ga potisne na kolena. — »Vtekni meč v nožnico! Darujem vašim bogovom,« pravi nena doma Saprícij. Med ljudstvom nastane nemir. Najbolj je vznemirjen in prestrašen Nikefor. Že je gledal v duhu angele, kako neso dragemu Sapríciju iz nebes venec mučeništva — a zdaj naj bo krona nebeške slave v hipu izgubljena?

»Pomisli, o služabnik božji!« mu glasno zakliče, »kako majhno, kratko bo trpljenje, a plačilo zanje v nebesih bo neskončno in večno. Ne pahnj venca slave tako lahkomišelnost od sebe!« A tudi te prošnje Nikeforove Saprícij ni maral slišati. Zatajil je Kristusa, bolj resnično: Kristus je zavrnel njega in mu ni dal milosti, da doseže venec mučeništva, ker nebes ni bil vreden, ker ni smel in ni mogel v nebesa, dokler je bilo njegovo srce polno jeze, sovraštva in nespravljivosti. A Nikefor, ponižni, spravljivi mož miru, odpuščenja in ljubezni? »Pa primite in umorite mene namesto njega, saj tudi jaz častim Kristusa, Sinu večnega Boga!« zakliče vojakom in rabljem. Res ga pri-

mejo, obsodijo na smrt, in Bog mu poplača s slavo mučeništva, ker je tako vestno izpolnjeval besede Gospodove: »Odpuščajte, in vam bo odpuščeno!«

Ako primerimo ta žalosten slučaj onemu v današnjem sv. evangeliju, vidimo, da se v življenju res izpolnjujejo one resne in strašne besede Gospodove: »Tako« — da vas bo brez usmiljenja dal v oblast trinogom, t. j. neusmiljenim in grozovitim gospodarjem pekla — »bo tudi moj nebeški Oče storil vam, ako ne boste vsak svojemu bratu iz srca odpustili.«

Glasi in zelo resen nauk je ta zgled tudi nam, da naj bomo usmiljeni, spravljeni, da naj radi odpuščamo razžaljenja svojim bližnjikom. Sicer bi se zgodilo tudi nam, kakor neusmiljenemu hlapcu v sv. evangeliju in kakor nesrečnemu Sapriciju: Bog bi nas brez usmiljenja zavrnel, ker v življenju nismo poznali in izkazovali usmiljenja: »Zakaj sodba brez usmiljenja tistemu, ki ne skazuje usmiljenja; usmiljenje pa povzdiguje pri sodbi« (Jak. 2, 13).

Božji Zveličar v sv. evangeliju seve ne zahteva, da bi morali bližnjemu odpustiti dolg v denarju, razen če vidimo, da je v veliki stiski in potrebi. Misli le, da moramo odpustiti razžaljenja. To je deloma laže, ker nam ni na škodo, deloma težje. Zakaj težje je iztrgati iz srca mržnjo, spomin na storjeno krivico, pozabiti razžaljenje, pozabiti, kako so nas blatili, nam kradli dobro ime, vse naše namene zaobračali na slabo, vsa naša dela slikali v najčrnejših barvah — mnogo težje je to, pravim, nego preboleti izgubo nekaj kronic ali tudi nekaj sto kron.

A Bog zahteva od nas, da odpustimo. Volja božja pa je za nas prva in največja zapoved, je naša najsvetejša dolžnost, ki nas od nje ne more odvezati nihče na vsem svetu, niti papež ne.

Dolžni pa smo iz srca odpustiti zaradi Boga, zaradi socialnega ali družabnega reda in zaradi samih sebe.

Zaradi Boga — ker on to jasno in odločno zahteva, ker nas je učil to s svojim zgledom in ker tudi nam dan na dan usmiljenje skazuje in nam naše dolge, naše grehe odpušča. Bog zahteva to od nas tako jasno in odločno, da ne najdemo iz mogočnih, tesnih mej te zapovedi nikakega izhoda, naj se obrnemo, kamorkoli se hočemo. In nikakega izgovora, nikake olupšave našega sovraštva ne pripušča ta zapoved, ne s tem, ker je bila krivica prevelika, ne s tem, da je bilo razžaljenje prehuda nehvaležnost, ne s tem, da je bila škoda, ki nam jo je bližnji povzročil, preobčutna, prav z ničimer. Bog hoče, da se spravimo z bližnjim, preden si upamo priti pred njegovo sveto obličje, preden molimo, preden gremo v cerkev. Spravimo naj se popolnoma in resnično. »Ako ne odpustite svojemu bratu iz srca,« govori Gospod. Nič ne pravi: »Ako ti je storil bližnji preveliko krivico, ti je preveč škodoval na dobrem imenu, ti je

pregrdno povračeval dobrote, smeš ohraniti jezo v srcu.« Ne. Odpustiti moraš brez izjeme! — Spravimo naj se naglo. Če si že prinesel svoj dar v tempelj — si prišel že v cerkev, pričel že moliti, idi hitro in se spravi z užaljenim bratom, z užaljeno sestro, da bo mogel Gospod Bog pogledati na te z milostnim očesom. »Naj ne zaide solnce nad vašo jezo,« tolmači apostol, izvoljena posoda Gospodova, to voljo božjo. — Gospod Jezus nam je dal zgled. Na križu, v najstrašnejših bolečinah, je prosil nebeškega Očeta: »Oče, odpusti jim, zakaj ne vedo, kaj delajo.« Nobenega ni izključil iz prošnje, češ: »Ta in ta pa vendar ne zasluži!« Ni prosil: »Najprej jih le nekoliko kaznuj, potem pa jim prizanesi.« Ne! Odpusti jim takoj!

Odpuščati moramo tem bolj, ker Bog nam dan na dan odpušča naše grehe. Vsak naš greh je žaljenje neskončno svetega in neskončno mogočnega in velikega Boga, torej neskončen, neplačljiv dolg, deset tisoč talentov, nad štirideset milijonov kron. A Bog, ta neskončno sveti in mogočni Gospod, nam odpusti, če ga prosimo. Odpusti nam po stokrat in tisočkrat. Pa naš bližnji razžali nas, nas nezdatne ljudi — res malenkosten dolg sto denarjev, približno petdeset kron ali še tak dolg ne — a mi bi ne odpustili? Pa bi si upali Boga prositi vsak dan: Odpusti nam naše dolge — odpusti mi milijone, ki sem ti jih dolžan — če pa bi mi, ako nas prosi naš brat, naša sestra v Kristusu: »Odpusti!« tega bornega dolga, nekaj kronic, razžaljenje slabotnega človeka, ne odpustili? Tedaj bi resnično zaslužili, da se Gospod razsrđi in nas dá v oblast trinogom, hudim duhovom.

Da odpuščamo in pozabljamo razžaljenja, zahteva socialni ali družabni red. Če bi vladalo na svetu le sovraštvo, ali bi ne bil že na svetu pekel? Če bi se dvigal človek zoper človeka zaradi vsake žalitve, bi bile nemogoče države, nemogoče red, nemogoče mirno skupno življenje. Kam je privedlo države in ljudstva nekrščansko nasprotstvo in sovraštvo, nam priča kri, ki teče v sedanjih svetovnih vojski v potokih. Kdo edini bo mogel zaceliti te rane? Edina ljubezen.

Da odpuščamo, je naša lastna korist. Kdo ne more delati, ker je tako nemiren in potr? Kdo hodi okoli kakor grozeč oblak in kakor senca, brez miru in brez veselja? Kdo leži v noči brez spanja na postelji? Ali ne človek, ki mu gori v srcu sovraštvo, ki kuje neprestano naklepe, kako se bo maščeval? Če se ne more maščevati, se žalosti in srđi, da dostikrat zbledi in shujša, kakor Kajn, ko ga je peklo v srcu sovraštvo zoper brata Abela. A če se maščuje, si nakoplje s tem navadno še več nesreče in gorja, kakor Kajn, ki se je pač zmaščeval nad nedolžnim Abelom, a je bil potem bloden begunec na zemlji, ki se je brez miru potikal okoli in je bival v gozdih skupaj z divjimi živalmi. Sovraštvo rodi vedno le zlo, gorje, nemir.

A sad odpuščenja je sladek mir, mir tukaj, mir v večnosti. V dvojem se kaže veličina človeka: v trpljenju in v odpuščenju. V tem dvojem se kaže tudi, kaj da je v njegovem srcu. In vrednost ter cena človekova pred Bogom se kaže v tem dvojem.

Kaj bi bile vse molitve, če bi bilo srce sovraštva polno? Nič! Vse izgubljene, žaljenje božje. Sami vzkliki proti nebu: »Oče naš . . . ne odpusti mi, ker tudi jaz nočem odpustiti!« — Kaj so sv. zakramenti, kaj sv. spoved, če ne odpustimo? Kruto, grozno zasmehovanje večnega Boga. Mi poklekamo pred Boga in prosimo, naj nam odpusti — kakor hlapec v današnjem evangeliju. A mi hlapcu, bratu, sestri ne odpustimo, kakor ni odpustil ta hlapec. Zaslužimo li mi za tako zasramovanje Boga manjšo kazen ko oni hlapec? Prej večjo! — Kaj je sv. obhajilo, zakrament ljubezni za srce, ki je od sovraštva zastrupljeno? Največja nečast in predrznost pred Bogom, božji rop. In ob smrtni uri, ali bi nam kaj pomagala odveza, pomagalo nam presv. Telo Gospodovo, če bi v srcu gorelo sovraštvo? Nič! Ogenj sovraštva bi iz tega sveta gorel kar tja v ogenj peklenški. Zakaj s sovraštvom ne more nobena duša v nebesa, ker tam nihče ne sovraži, tam je sama ljubezen. Kraj večnega sovraštva je pekel. Prav nič ne pomeni odveza duhovnikova, ne v cerkvi, ne na bolniški postelji ob smrtni uri, če srce ne mara ugasiti v sebi pekočega plamena sovraštva. Če bi Sapricij tudi res umrl mučeniške smrti, pa bi ne bil poprej Nikeforu iz srca odpustil, vrata v nebesa, v kraj ljubezni in miru, bi mu bila vekomaj zaprta.

Zato iz src sovraštvo vsi, ki hočete biti prijatelji božji! »Odpuščajte, in se vam bo odpustilo!« (Luk. 6, 37.) »Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.«

A Gospod Jezus, ki hoče imeti svoje učence popolne, zahteva od nas še več. Zahteva, kar je sam storil: da sovražnike ljubimo! »Ljubite svoje sovražnike; dobro storite tistim, ki vas sovražijo, in molite za tiste, ki vas preganjajo in obrekujejo« (Mat. 5, 44). Ta velika popolnost, ta — lahko rečemo — nebeška ljubezen, ki je ne pozna nobena druga vera, ki je ni poznal tudi stari testament, je najizrazitejše, najjasnejše znamenje pravih učencev Kristusovih: »Na tem bodo ljudje spoznali, da ste moji učenci, če drug drugega ljubite.« Ta ljubezen naš dela otroke božje. Zato vidimo, da so pravi otroci božji in obenem največji, najmodrejši in najsrečnejši ljudje, svetniki, tako iz srca odpuščali, svoje sovražnike iz srca ljubili. Sv. Štefan je molil za one, ki so ga kamenjali: »Gospod, ne prištevaj jim tega greha« (Ap. dej. 7, 59). O Janezu Gvalbertu, mlademu plemenitašu iz Florence († 1073), je znano, kako je prisegel maščevanje morilcu svojega brata. Dolgo ga je zaman iskal. Kar ga sreča na veliki petek v neki ozki soteski, kjer mu sovražnik ni mogel uiti. Janez je bil oborožen, spremljan od oborožene čete, na-

sprotnik brez orožja — kako lahko bi bilo maščevanje. A v tej stiski prekrži morilec roki na prsih in zaprosi: »Janez, zaradi Kristusa Gospoda, ki je danes na križu umrl, te prosim: Odpusti mi!« V trenutku skoči mladi plemenitaš s konja, objame dosedanjega sovražnika in ga poljubi kakor najboljšega prijatelja in brata. A Gospod Jezus mu je to junaško dejanje samozatajevanja in ljubezni krasno poplačal. Takoj ga je poklical po notranjem glasu v samostan in s tem na pot proti nebesom, ki jih je srečno dosegel. Sv. Francišek Saleški, v mladosti zelo nagnjen k jezi, je podal enemu najhujših svojih sovražnikov, ko ga je srečal, prijateljsko roko in mu je rekel: »Vem, da me sovražite, a jaz vas ljubim. In ko bi mi tudi eno oko izdrli, bi vas z drugim še prijazno gledal.« Sv. Ivana Franciška Frémot je bila za dokaz, da je iz srca odpustila morilcu svojega moža, barona Šantal, sinčku morilčevemu krstna botra.

Tako so ti sledili zgledu Gospodovemu, tako so ti izpolnjevali božjo voljo. A mi? Pravimo: Pretežko je! Bog preveč zahteva!« Ne, brat moj, sestra moja! Težko, res. Pretežko, ne. A za vsako veliko plačilo je treba težko delati. Največje plačilo pa so nebesa. Delo za njih je težko, nemogoče ni. Bog zahteva le popolnost, ne nemogočega, uči sv. Hieronim. Obenem pa daje tudi milost, da moremo z njo izpolnjevati najtežje zapovedi. Izpolnjujmo tudi veliko, krasno, dasi težko zapoved, izpolnjujmo jo zaradi Boga, da bomo odsev njegove dobrote, usmiljenja in ljubezni, zakaj »to zapoved imamo od Boga, da, kdor ljubi Boga, naj ljubi tudi svojega brata« (I. Jan. 4, 21); zaradi naših bližnjikov, da bo vladal mir med nami; zaradi samih sebe, da bo izviral iz odpuščenja mir našim dušam, mir časni in mir večni, mir v nebesih, v kraljestvu najpopolnejše ljubezni. Amen.

Ksaver Meško.

Dvaindvajseta nedelja po binkoštih.

Kaj je beseda božja in kako zvesto je treba poslušati.

Učenik, vemo, da si resničen in pot božjo po resnici učiš.

Mat. 22, 16.

Glavno opravilo Gospodovo v zadnjih treh letih njegovega življenja je bilo oznanjevanje božje besede. Povsod ga je ljudstvo poslušalo z veliko vnemo. Celo pismarji in farizeji, njegovi najhujši sovražniki, katerih pregrehe je ostro šibal v svojih pridigah, mu niso mogli odreči priznanja; čimbolj so ga pa izkušali ujeti v govoru, tem manj so mogli ugovarjati njegovim besedam.

To je moč božje besede. Ukaželjnega pouči, hudobnega premaža, grešnika gane, nepokornega pretrese. O besedi božji pravi sv. Pavel, da je živejša, močnejša in ostrejša kot dvorezen meč ter presune vso notranjost človekovo. (Hebr. 4, 12.)

Ta moč pridigane besede božje me nagiba, danes propovedovati o božji besedi sami ter vam razložiti: 1. kaj je beseda božja in 2. kako pridno jo morate poslušati. Sledite, predragi v Kristusu, pazljivo mojemu današnjemu govoru!

I. Beseda božja ni drugega, kot volja božja, ki jo je Bog razodel nam ljudem, da jo izpolnjujemo. Če tako verujemo in živimo, kakor on zapoveduje, nas bo vekomaj poplačal; če drugače, nas bo vekomaj kaznoval.

Da bi pa to njegovo voljo poznali in vedeli po njej živeti, je bilo potrebno, da jo je razodel. Adam je bil prvi, ki mu jo je razodel že v raju pred grehom. Toda Adam je z zapeljano ženo Evo vred ni hotel izpolnjevati. Zato mu je Bog razodel vnovič svojo voljo, vsled katere je Adam moral začeti Bogu tako služiti, kakor mu je zdaj zapovedal, ker mu na prvotni način ni hotel. Tudi Odrešenika je Bog obljubil prvima človekoma, v katerega sta verovala in upala, ga ljubila ter verovanj potomcem ukazala. Kaj je Bog razen tega še razodel Adamu, Abelu, Setu in drugim očakom najprvih časov, ne vemo, ker tega ni v sv. pismu. Toda to pa pripoveduje sv. pismo, da je Abel, drugi sin Adamov, javno daroval Bogu in ga molil kot svojega najvišjega Gospoda. Brezdvomno je to storil vsled razodetja in navdihnjenja božjega, kajti sv. Pavel piše (Hebr. 11. 4.), da je Abel iz vere, t. j. iz nagibov vere daroval. Vnuk Adamov, Enos, tretji očak sveta, je bil pa po besedah sv. pisma prvi, ki je začel klicati ime Gospodovo, kar pomeni, da je začel razodeto besedo božjo o Odrešeniku drugim ljudem oznanjevati, ljudi zbirati k božji službi in Boga javno in skupno z daritvami in molitvami častiti kot najvišjega Gospoda. Od tega časa, namreč nekako od četrtega stoletja sveta, se je potem to nadaljevalo skozi približno 1500 let.

Kakor so se pa ljudje med tem časom vedno bolj množili, tako so tudi odpadali čimdalje bolj od vere, čednosti in češčenja pravega Boga. Zavaljo tega je Bog sklenil pokončati celi človeški rod z vesoljnim potopom. Le Noe, deseti očak sveta, je bil s svojo rodbino še pravičen in Bogu zvest. Zato mu da Bog povelje, tesati si barko in hudobnim ljudem stanovitno oznanjevati pokoro in pridigovati.

Po vesoljnem potopu je nastal nov rod ljudi, ki je izviral od Noeta, kakor je prvi rod izviral od Adama. Množil se je vedno bolj in sčasoma je postal tudi tako hudoben, kot je bil prvi pred potopom. Odpadel je od pravega Boga in se udal

malikovalstvu. Zaradi tega je Bog zavrnil vse narode zemlje in sklenil izbrati si svoje ljudstvo, ki bi edino imelo pravo vero in upanje srečnega zveličanja. Za očeta tega ljudstva si je izvolil pravičnega **Abrahama**, ki je bil iz rodu Sema, prvega sina Noetovega. Njemu je pri raznih prilikah in večkrat kot drugim očakom pred njim razodeval svojo voljo, sklenil z njim zvezo obrezovanja ter mu obljubil, da bo iz njegovega rodu izšel Odršenik sveta. In Abraham je Bogu verjel, ga ubogal, molil in mu daroval.

Preteklo je pa že več kot 2000 let in še vedno svet ni imel pisane besede božje. Bog je bil namreč svoje vladal le z neposrednimi razodetji, s prikaznimi angelov in z notranjimi razsvetljenji, kar vse se je nadaljevalo od starejših do mlajših.

Medtem so se Abrahamovi potomci silno namnožili in razvili v velik narod, v izraelsko ljudstvo. Kot vodnika jim je Bog dal **Mozesa**, ki jih je peljal iz Egipta v obljubljeni deželo. Na tem potovanju je dal Bog v prvič svojo voljo svetu zapisano, namreč deset zapovedi na dveh kamenitih tablah, na gori Sinaj med gromom in bliskom. Hkrati je dal tudi natančne predpise ozir službe božje in vsega, kar je bilo z njo v zvezi. Vse to je bil stari zakon, ki je trajal do pričetka javnega nastopa Jezusa Kristusa.

Ko je ta zdavnaj obljubljeni in težko pričakovani Odršenik nastopil v javnosti s svojim naukom, je pričel **Mozaično** postaviti izpreminjati v popolnejšo in svetejšo vero, ki jo je prinesel s seboj iz nebes. Moj nauk ni moj,« tako je govoril, »ampak njegov, ki me je poslal.« (Jan. 7. 16.) In ta nauk, ki ga je sam oznanjeval, je učil tudi svoje učence in jim ukazal, oznanjevati ga po njegovem vnebohodu vsem ljudem na celem svetu. Za to pridigarsko službo jim je dal vso svojo veljavo, rekoč: »Kdor vas posluša, mene posluša.« (Luk. 10. 16.) Zato se je pa sv. Pavel lahko hvalil, da opominja po njem in drugih apostolih kot poslancih Kristusovih Gospod Bog sam.

Po apostolih je prišla beseda božja na nas današnje kristjane. Deloma so razodete resnice in Kristusova dela zapisali v evangelijih in raznih listih, in to je pisana beseda božja ali sv. pismo, deloma so pa razodete verske nauke le ustmeno izročili potomcem in so jih v teku časa šele cerkveni učeniki zapisali, to je pa ustno izročilo. Mozes in drugi od Sv. Duha navdihnjeni možje so pa že preje v svojem času spisali bukve starega zakona. Te knjige stare in nove zaveze, 72 po številu, in ustno izročilo apostolov skupaj so popolna, resnična, nezmotljiva beseda božja. In to sv. pismo ter to ustno izročilo sta vir, iz katerega zajemamo vsi propovedniki. Vse, kar pridigamo, mora biti zajeto iz tega vira ali se pa mora vsaj ujemati z njim in odtod prihaja, da se vse,

kar vam pridigamo, imenuje beseda božja. Imejte torej trdno vero v pridige in visoko spoštovanje do propovednikov.

II. Kaj vam pa propovedujemo, predragi v Gospodu? Pridigamo vam besedo božjo, t. j. oznanjujemo vam božjo voljo, razodeto v sv. pismu in ustnem izročilu; učimo vas torej, kaj Bog zahteva, da storite, in kaj, da opustite. Od izpolnjevanja ali od prestopanja božje volje je pa odvisno vaše zveličanje ali pogubljenje. Kakor ljubo vam pa je vaše zveličanje in neljubo pogubljenje, prav tako ljubo vam mora biti poslušanje besede božje. Oznanjujemo vam nauke naše svete in božje vere, t. j. razlagamo vam, kaj morate kot katoliški kristjani vedeti in verovati. Sv. Pavel namreč pravi: »Kdorkoli kliče v ime Gospodovo, t. j. kdor Boga spoznava, moli in mu služi, bo zveličan.« In potem nadaljuje: »Kako pa bodo (vanj) klicali, v katerega niso verovali? Ali kako bodo vanj verovali, o katerem niso slišali? Kako pa bodo slišali brez oznanjevalca? ... Vera je torej iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi.« (Rim. 10. 13...)

Vse to velja za vse, zlasti za vas neučene kristjane. Kajti katera sredstva pa imate naučiti se vseh onih verskih resnic, katere morate znati za večno zveličanje? Nobenega drugega ne, kot da dušne pastirje in pridigarje, ki vam jih Bog pošilja, pridno poslušate, ko vam v propovedih, krščanskih naukih, cerkvenih govorih in o drugih enakih prilikah razlagajo božje in cerkvene zapovedi, čednosti in pregrehe, krščanske in stanovske dolžnosti in sploh vse pripomočke v dosegu večnega življenja. Verujte mi, predragi, oni večni Sodnik, pred katerim se moramo vsi prikazati po smrti, ne bo vprašal, če ste dobro razumeli svoje poljedelstvo, rokodelstvo, obrt, če ste obogateli, če ste svojim otrokom dajali velike dote, če ste zapustili dedičem veliko premoženje, ne, ampak prvo in glavno vprašanje v oni preiskavi bo, če ste vse vedeli in znali, kar ste bili kot katoliški kristjani dolžni znati in verovati in če ste tudi živeli po tej veri. Gorje vam, če niste imeli potrebnega verskega znanja in če ste iz verske nevednosti prestopali sv. zapovedi ter zanemarjali krščanske in stanovske dolžnosti! Vaša nevednost vam ne bo služila v opravičenje. Kristus, vaš Sodnik, vam bo rekel, kar je rekel tudi nevernim Judom: »Ko bi jaz ne bil prišel in bi jim ne bil govoril, bi ne imeli greha; zdaj pa nimajo izgovora za svoj greh.« (Jan. 15. 22.) Da, zdaj, ko je Kristus v osebi pridigarjev k vam prišel in govoril ter vas učil vse potrebno, preljubi v Gospodu, zdaj nevednost izvira le iz zanemarjanja ali zanikarnega poslušanja božje besede in je zato pregrešna že sama na sebi. Koliko manj se bo kdo mogel ž njo opravičiti!

Potrebo, poslušati besedo božjo, nas učí Zveličar pri sv. Luki (v 8. pogl.), kjer primerja božjo besedo s semen u. Kakor brez semena ne more zemlja roditi ne zelišča, ne sadu, tako tudi ne more roditi kristjanovo srce sadov zveli-

čanja, če ne sprejme vase sejanege semena besede božje; kajti sv. evangelij je po besedah sv. Pavla »božja moč v zveličanje vsakemu, ki veruje« (Rim. 1, 16).

Kako potrebno je, poslušati božjo besedo, razvidimo naposled tudi iz v n e m e, s katero predava Gospod svojo omejeno priliko (pri sv. Luki v 8. poglavju). »Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša besedo božjo,« tako kliče v znamenje, naj vsakdo verno pazi in si dobro zapomni, kar on uči, ker ni važnejšega in potrebnejšega od njegovih naukov.

In tako kličem k sklepu svoje pridige tudi jaz: Kdor ima ušesa za poslušanje, naj posluša besedo božjo! Poslušajte, dragi verniki, pridige in krščanske nauke p r i d n o i n u k a ž e l j n o, saj so nedelje in prazniki ravno v ta namen določeni. Pa ne poslušajte jih s slabo pripravo ali celo hudobnim namenom, kakor farizeji, ki so hoteli Gospoda samo ujeti. Vem, da niso vsi propovedniki enako spretni govorniki, a kljub temu je vsak pridigar »učenik, ki je resničen in pot božjo po resnici uči«. Tudi ne poslušajte besede božje s hinavščino ali brezbriznostjo, ampak vsakdo naj nauke, ki jih sliši, n a s e o b r a č a! Poslušajte pridige vedno s p o n i ž n o s t j o i n p o t r p e ž l j i v o s t j o, zlasti če pridigar biča vaše napake in pregrehe, kajti on namestuje Kristusa, o katerem so celo farizeji morali pričati, da ni gledal na veljavo ljudi in mu ni bilo mar za nikogar. Sv. Pavel opominja Timoteja in v njem vsakega propovednika: »Oznanjuj besedo, ne jenjaj, bodisi priložno ali nepriložno; prepričuj, prosi, svari z vsem potrpljenjem in ukom« (II. Tim. 4, 2). Pridigar se ne sme zmeniti za nikogar; z resnico mora na dan, zamera gōri ali dōli. Kar ni hvale vredno, ne sme hvaliti, in kar je pregrešno, mora grajati in od tega odvracati. Kaj mislite, predragi, da je Noe ljudi hvalil, ko jih je na božje povelje opominjal k pokori? Sv. Janez Krstnik se je pri oznanjevanju pokore posluževal tudi ostrih besed ter je brezbožneže imenoval »gadjjo rodovino« (Mat. 3, 7). Kristus sam je svoje izkušnjavce, pismarje in farizeje, grajal in jih nazival »hudobni in prešestni rod« (Mat. 12, 39), »gadjji rod« (Mat. 12, 34), »pobeljene grobove« (Mat. 23, 27), »slepce« itd. ter je oskrunjevalce templja napodil z bičem. Sv. Peter je binkoštni praznik po prejemu Sv. Duha v svoji pridigi tudi ostro prijemal svoje poslušalce radi njihovih pregreh. In celo mili sv. Štefan je v svoji pridigi kaj rezko nastopil proti hudobnejšem svojega časa ter jim očital njihove hudobije. In tako mora tudi današnji pridigar ravnati. Zavoljo tega pa poslušajte, predragi, vse pridige kot oznanjevano besedo božjo vedno s praviim krščanskim duhom, kajti »kdor je iz Boga, posluša božjo besedo«. Amen.

Po P. R. Graserju O. S. B.: K. čik.

Trindvajseta nedelja po binkoštih.

1. Dolžnosti do bolnikov.

Eden višjih je prišel in ga je molil, rekoč: Gospod, moja hči je zdaj umrla; ali pridi in položi svojo roko nanjo in bo oživela. Mat. 9, 18.

Dvojen čudež nam pripoveduje današnji sv. evangelij, namreč obujenje Jajrove hčerke pa ozdravljenje krvotočne žene. Oče Jajr kakor tudi žena sta gotovo vse storila, da bi zadobila ljubo zdravje, kar posnamemo iz popisa drugih dveh evangelistov (Marka in Luka), ki pripovedujeta ta dogodek. Ko vse nič ni pomagalo, se zatečeta Jajr in žena k Jezusu, ki je že toliko čudežev storil. Višji iz shodnice pride k Jezusu ter ga prosi, rekoč: Gospod, moja hči... Živo vero stavi vanj, da bo pomagal ter deklico vzbudil k življenju. Enako zaupanje v Jezusovo vsemogočnost je imela tudi žena. In to ni bilo zastoj, kajti Gospod je ozdravil med potjo ženo in šel v Jajrovo hišo deklico obudit.

Tako nam predočuje tukaj Jajr skrb za voljo zbolelega družinčeta, žena skrb za ozdravljenje; Jezus pa nam kaže svoje dobrotljivo in usmiljeno srce do ubogih bolnikov, katerim je tako rad pomagal.

V teh evangelijskih osebah pa imamo tudi mi izpodbudne zgleda, kako naj se obnašamo do svojih bolnikov. Skrbljivost Jajra in žene moramo tudi mi posnemati, dobrotljivost in usmiljenost Jezusova bi morala odsvitati tudi v našem srcu.

To mi daje povod, da vas spomnim dolžnosti, ki jih imate glede bolnikov izpolnjevati. So pa dvojne:

1. dolžnosti glede njih telesa,
2. dolžnosti glede njih duše.

Med vsemi deli krščanskega usmiljenja je najbolj zaslužljiva skrb za bolnike. Sv. Gregor Nisenski pravi: »Ker je zapoved za vse uboge skrbeti in jim pomagati, je gotovo na bolnike še poseben ozir jemati.« In sv. Filip Neri je imel navado reči: »Bolnišnice in hiše bolnikov so zlate jame, v katerih si more kristjan pridobiti neizmernih zakladov za večnost.« To se bo izpolnilo, ako ljudje bolnikom prav po krščanski ljubezni strežejo. In naša sveta dolžnost je, priteči bližnjemu na pomoč, ko ga obdaja dušno in telesno trpljenje.

I. Mnogovrstne in neizrekljive so bolezni, ki obiskujejo človeški rod. Bolečine preletavajo človeka po vsem životu, da se revež zvija črviču enako, nemirno preklada semtertje po postelji, pa vendar ne najde pokoja. Zdaj ga boli glava, da se mu

hoče razpočiti; zdaj ga žge v prsih in po životu, zdaj mu odpo-vejo roke in noge, da si sam pomagati ne more. Spanje beži pred njim; noč mu je strašno dolga; moči ga zapuste, da se še obračati ne more. O kako žalosten je njegov stan! Tak potrebuje od svojega bližnjega telesne postrežbe.

1. Zatorej je naša prva dolžnost, usmiljenje imeti s takim ubogim bolnikom. Če srečaš človeka na poti, kateri s preveliko težo obložen začne pešati, kako močno mu ustrežeš, da mu nekoliko bremena odvzameš in pomagaš dalje nesti. Ravnotako dobro tudi bolniku deje, kadar vidi, da se ti smili in si pripravljen pomagati mu, kar je v tvoji moči. Kolikor bolj sočutno srce imaš v njegovih težavah in bridkosti, toliko bolj mu jih polajšaš. Zato uči sv. Pavel (Rimlj. 12, 15): »Veselite se z veselimi, jokajte z jokajočimi!«

Ali veliko je bolnikov na svetu, malo pa krščanskega usmiljenja. Koliko zapuščenih Jobov zdihuje zavoljo zanikarnosti domačih ljudi, koliko ranjencev v bolečinah milo ječi, pa ni ga usmiljenega Samarijana, ki bi pristopil ter rane izpral in obvezal! — Najdejo se neusmiljeni starši, ki lastne otroke le tako dolgo za ljubo imajo, dokler jim zdravi delajo; kadar zbolé, bi se jih prejkoprej radi iznebili ter jih zanemarijo. — Najdejo se mladi gospodarji, ki svoje starše le tako dolgo radi gledajo, dokler jim brezplačno pomagajo delati ali se na njih premoženje zanašajo; če pa zbolé ali več premoženja nimajo, so jim hitro napotí; želijo jim smrti, da bi z njimi več nadloge ne imeli. — Hišni gospodarji imajo radi svojo družino, dokler jim zdrava čvrsto dela ter pospešuje njih bogastvo; če pa hlapec ali dekla zboli, pa so nevoljni, jim še spodobne postelje ali sobice ne odkažejo, jih hitro odpravljajo, rekoč: da bolne družine ne morejo imeti pri hiši. Dokler posel morda pri drugih ljudeh bolan leži, se ne zmenijo zanj; ko ozdravi, bi ga kot zanesljivega delavca zopet radi imeli.

Ali takim neusmiljenim srcem se bo enkrat še hujše povračevalo, s tisto mero, s kakršno so oni merili, se bo tudi njim odmerjalo. Blagor pa usmiljenim, ker usmiljenje bodo dosegli (Mat. 5, 7).

Pravo usmiljenje pa se pokaže tudi v dejanju; zato iz njega izvira

2. dolžnost, bolnike obiskovati. Že v stari zavezi Sv. Duh obiskovanje bolnikov nujno priporoča, rekoč: »Bolje je iti v hišo žalovanja kakor v hišo gostije; ker v oni se spomnimo konca vseh ljudi in kaj da bode prišlo« (Pridg. 7, 3). »Naj se ti ne toži bolnika obiskati in tolaži ga, kadar gre duh iz njega; ker s tem se boš v ljubezni utrdil« (Sir. 7, 38). — Zato je sv. Cerkev že od nekdanj štela obiskovanje bolnikov med telesna dobra dela, je vernike k temu opominjala in je vpeljala za strežbo bolnikov in umirajočih veliko pobožnih družb in bratovščin, da, celó posebnih moških in

ženskih duhovnih redov, kakor usmiljene brate in sestre, Elizabetinke... Zato so perute krščanske ljubezni mnogotere svetnike vzdignile, da so hiteli bolnike obiskat. Koliko je storila za bolnike sv. Ivana Frančiška Šantalska, koliko sv. Elizabeta, koliko sv. Rok, sv. Vincenc Pavlanski itd., to beremo v njih životopisih. Gotovo so oni ravnali po besedah Kristusovih, ki pravi: »Bolan sem bil in ste me obiskali. Resnično vam povem, kar ste storili kateremu mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (Mat. 25).

Dragi v Kristusu! Bodi tudi ti poseben prijatelj bolnikov, saj ne boš zastonj, veličastno plačilo te čaka po obljudi Jezusovi. Obiskuj jih rad, in posebno ob nedeljah in praznikih (če ti sicer razmere ne dopuščajo), hodi rajši v hišo žalovanja kakor v hišo gostije. Pa tvoje obiskovanje naj ne bo prazno in ničemurno, da bi le čas tratil s posvetnim razgovarjanjem ali zbog obiska hvale iskal pri ljudeh, ampak sklenjeno naj bo s t e l e s n o in dušno p o s t r e ž b o.

3. Ker si bolnik sam ne more pomagati, smo mu mi dolžni to storiti, t. j.: bolniku zdravil preskrbeti in mu, kolikor moči, z vsem potrebnim postreči. — Jezus je bolnike s čudeži ozdravljaj, ali nam te oblasti ni zapustil. Pač pa je Najvišji za bolezní ustvaril posebna zdravila in je odločil v polajšavo trpljenja mnogo pomočkov, katerih se pameten človek ne bo branil. Domači in sosedje imajo sveto dolžnost od bolnika vse odvrčevati, kar bi pospeševalo bolezen; pa vse storiti, kar bi jo pripomoglo odvrniti.

Torej je njihova dolžnost: svetovati jim previdnega zdravnika ter ga jim poiskati, da še dospe o pravem času, preden bolezen postane hujša. Saj Bog sam opominja v svetem pismu (Sir. 38. 1.), rekoč: »Spoštuj zdravnika zavoljo potrebe, zakaj Najvišji ga je ustvaril... Najvišji je iz zemlje zdravila ustvaril in razumen človek jih ne studí.« Nespametno in pregrešno pa je, bolniku odsvetovati zdravnika (morda zbog stroškov) in ga napotiti po zdravila k »mazačem«, katerim se le tuintam posreči kako zdravilo zadeti, vobče pa več škodujejo, kakor koristijo.

Če je bolnik reven in zapuščen, poskrbi mu za snažno postelj, zrahljaj, prestelji jo; očedi mu glavo, umij obraz in roke; pometi, posnaži in prezračí izbo, daj mu čedno perilo; pripravi mu dopuščene jedi in pijače, da se okreпча; vse to so zlata dela za nebeško kraljestvo.

Ako vsega sam ne premoreš, trkaj na usmiljena srca, prosí pri dobrotnikih ter jih tako stori tudi zasluženja deležne. Pogosto se potrebni prositi sramujejo, dobrotniki pa ponujati nočejo. Če pa ti v imenu Jezusovem med nje stopiš, storiš trojno dobro delo; pomagaš revežu, sebi in darovalcu pa oskrbiš večno plačilo. — Skrbna telesna postrežba je že pol zdravja;

ako se pa bolnik zanemarja, je težko upati njegovega ozdravljenja.

Prav nekrščanski je torej izgovor, glaseč se: »Rad bi k bolnikom pristopil in stregel, ali preveč se mi stуди bolezen in smradu ne morem prenašati.« Lahko da resnico govoriš o sebi, ali krščanska ljubezen in pravica to ni. Kajti mi smo dolžni svojo slabo naravo premagovati in strahovati, ako nam brani dobro storiti. Kar sami želimo, da bi nam drugi storili, to smo dolžni tudi mi njim storiti. Kam bi se djali v enaki nadlogi, če bi usmiljenega človeka ne bilo, ki bi nas ljubeznivo prevzdignil, nam prestlal in obvezal pekoče rane? »S kakršno mero merite, s takšno se vam bo odmerjalo,« pravi Jezus. (Mat. 7. 2.) Pomisliti moramo, da so bolni udje našega bližnjega udje Kristusovi, naj bi še tako težavno bilo.

»Bi že stregel bolnikom,« se kdo izgovarja, »pa se bojim, da bi se ne nalezel bolezní.« Tudi ta izgovor ne velja in ne oprosti človeka od postrežbe. Res so bolezní, ki se rade primejo, so kužne, ki so drugim zelo nevarne. Ali najrajši se primejo tistega, ki se jih najbolj boji. Zato je naša dolžnost:

4. Iz krščanske ljubezni celó svoje zdravje in življenje radi bolniške postrežbe žrtvovati, ako bi božja previdnost tako odločila. Saj je naše zdravje in življenje v božjih rokah, in naša boječnost nam ga ne bo ohranila, če bi se še tako ogibali bólnikov. Pač pa je naša dolžnost, pametno se varovati; bolnikove sape nalašč ne dihati vase, njegovega perila ne nositi, ne teščiti k njegovi postrežbi, pripravljena imeti kaka zdravila v sili, če bi nas kaj napadlo itd.; nikakor pa ne smemo bolnika zapustiti, naj je bolezen še tako nevarna in nalezljiva. Le imej zmeraj pravično vest, bodi srčen, previdno ravnaj z bolnikom (po naročilu zdravnikovem) in Bogu se izroči. Nič hudega se ti ne bo zgodilo. Če je pa božja volja, da zbolíš in umrješ, zato pač ne žaluj, marveč veseli se, saj umrješ v dejanju krščanske ljubezni, kakor je umrl Kristus za nas. Taka smrt je lepa in srečna ter je podobna smrti mučenikov. Kdo se ne spominja besed Jezusovih: »To je moja zapoved, da se med seboj ljubite, kakor sem vas jaz ljubil. Večje ljubezni od te nima nihče, kakor da dá svoje življenje za svoje prijatelje?« (Jan. 15. 12.) In sv. Janez (I. 3, 16) pravi: »V tem smo spoznali ljubezen božjo, ker je on svoje življenje dal za nas; tudi mi moramo za brate življenje postaviti.«

Tako so vselej učili krščanski učениki, tako so storili svetniki božji.

II. Toda telesna postrežba še ne zadostuje, še imenitnejša in bolj potrebna je dušna postrežba. Naj bolniku telesna zdravila dobro teknejo, mu je potreba dušnega zdravljenja, da mu bolezen trupla ne bo k večni smrti.

Če pomislimo na dušne težave in bridkosti, se nam bo bolnik še bolj smilil. Njegov duh je ves užaljen in pobit. Pre-

tečeno življenje mu živo stopi pred oči; marsikaj se mu zdaj drugače kaže, kakor poprej. Vest mu očita, da je bolj skrbel za telo in za svet, kakor pa za dušo in nebesa. Potare ga misel na storjene grehe in na prihodnjo sodbo, ki bo tako natančna, in ne ve, ali bo obsojen v veselje ali pogubljenje. Zdaj potrebuje prestrašena duša pomoči in tolažbe.

Zato je naša dolžnost:

1. Bolnika s sv. zakramenti prevideti. — Ko je bil judovski kralj Ecekija nevarno zbolel, pride k njemu prerok Izaija ter mu pove: »Pospravi in poskrbi svojo hišo, zakaj umrl boš in ne živel.« Kralj se obrne k Gospodu, ga milo prosi, naj mu še da živeti. In Bog je njegove solze videl, je uslišal njegovo molitev ter mu še 15 let življenja dodal. (IV. Kralj. 20.) Preroku enako stopi tudi ti, ki imaš dolžnost in pravico, k bolnemu družinčetu, znancu in sosedu in mu ne zakrivaj nevarnosti v bolezn, temuč ga opomni, naj pospravi in poskrbi svojo hišo, da bi mogel odgovor dati od svojega hiševanja, ako bi ga Bog utegnil k sebi poklicati. Opomni ga, naj uravna svoje časne zadeve, naj napravi oporoko, da se radi njegovega premoženja ne bodo vršili prepiri in zamrže. Ko bo odložil te skrbi, se bo veliko laže pečal z Bogom in svojo svojo dušo. Prijazno torej nagovori bolnika, naj z Bogom in svojo vestjo čisto poravna, naj storjeno krivico popravi, škodo povrne, naj se spoprijazni s sovražniki. In tako s svetom spravljen naj se s srčnim hrepenenjem sklene s svojim Zveličarjem v svetem obhajilu, naj tudi svoje življenje popolnoma izroči v božje roke, prejemši sv. poslednje olje; zakaj Bog mnogokrat odlašá ozdravljenje, da bi se bolnik čisto k njemu obrnil, in mu da zdravje, kakor hitro se z vsem previdi. Marsikdo, ki je v bolezn prejel sv. zakramente, je spoznal, da se mu je po njih srce umirilo in kmalu se mu je tudi obrnilo na bolje. Kakor kralju Ecekiju, tako tudi previdnemu bolniku Bog prej prošnje in vzdihljeje usliši ter mu še prizanese in podaljša življenje.

Kako nespametno ravnaajo domači, ki zapazijo nevarnost, pa bolnika ne opomnijo, da bi se še pri zdravi pameti in zavednosti spravlil z Bogom; ali pa se bojijo, da bi ga ne oplašili, kakor bi moral zato umreti. Previdenje na zadnjo uro odlagati, je nevarno, ker Gospod pride ob uri, ko se najmanj nadejamo. Koliko pogubljenih preklinja svoje znance, ker so jim iz slepe ljubezni predolgo zamolčali smrtno nevarnost, da so nepripravljeni šli iz tega sveta! Največjo ljubezen pač izkažemo bolniku, ako ga pripravljamo na srečno smrt, za vreden sprejem sv. zakramentov; če gremo sami po duhovna, katerega želi, in za sv. opravilo priredimo vse potrebno v hiši.

2. Ker pa utegne bolezen dalj časa trajati, smo dolžni bolnikom, da se ne razgubi ves sad prejetih sv. zakramentov, poskrbeti tudi pomočkov dušne tolažbe

in notranjega veselja. — Čeravno ti bolniku zdravja ne moreš podeliti, življenja ne podaljšati, ker to je v božjih rokah, vendar pa moreš polajšati njegove bridkosti, potolažiti in razveseliti njegovo srce, da bo manj čutil svoj borni stan. — Jezus se na Oljski gori k smrti pripravlja; njegova duša je žalostna, telo trpi, da krvavi pot kaplja na zemljo. Najljubši njegovi učenci spe, ni ga človeka, ki bi ga potolažil. Zdaj se mu angel božji prikaže, ga pokrepča, potolaži in razveseli njegovo srce. Ni mu sicer odvzel keliha trpljenja, kakor je prosil, če je volja Očeta nebeškega, a posladil mu ga, da ga je voljno pil v odrešenje človeštva. Tudi ti bolniku ne boš odvzel keliha trpljenja, a izpremeniš mu ga v kelih sladkosti, ako ga kot drugi angel pokrepčaš ter pridobiš za potrpežljivost in vdanost v voljo božjo.

Bodi mu drugi angel ter spomni bolnika na Očeta v nebesih, brez čigar vednosti niti las z glave ne pade, ki tudi nanj ne bo pozabil. Povej mu, da Bog tiste ljubi, katere tepe, in da brez šibe ne pusti svojega otroka, katerega hoče zveličati. Pokaži mu, da je trpljenje kraljeva pot k nebesom, po kateri je hodil Kristus in vsi pravični za njim. Povej mu iz sv. pisma tolažljivo zgodbo potrpežljivega Joba, pravičnega Tobija, ubogegega Lazarja... Razlagaj mu, da ga ni v nebesih izvoljenega, kateri bi v tem življenju ne bil trpel. Ako je bolnik v dvomih, pouči ga, ako je v žalosti in obupljivosti, tolaži ga; rahlo in previdno obračaj njegove misli in želje na duhovne reči, na večnost.

Najboljši pomoček za tako dušno razvedrilo pa je sveto razpelo. Prelep kras je križ za vsako hišo, posebno za bolnikovo potreben, ki naj bo tako postavljen, da ga bolnik lahko gleda, ga k sebi vzame ter poljubi. — Kdo ne ve, da podoba Matere božje, ki jo po pravici imenujemo »pribežališče grešnikov, tolažnica žalostnih, pomoč kristjanov, zdravje bolnikov«, tem veliko tolažbe in zaupanja vliwa v srce? — Daj bolniku, če še nima, blagoslovljen molek ali svetinjico, da jih lahko rabi v molitev ter poljublja v izkušnjavah. — Poskrbi ali posodi mu kako pobožno knjigo, v kateri se nahajajo lepi nauki in zgledi za bolnike. (Trpljenje Kristusovo — Matere božje — Življenje svetnikov — Hoja za Kristusom — posebno dobro: Dušna pomoč za bolnike, 4 zvezki...) Sam lahko bere, ali pa mu oni čitajo, ki ga hodijo obiskat. — Ne pozabi mu pripraviti blizu postelje blagoslovljene vode, da se on zjutraj, zvečer in zlasti v kaki izkušnji z njo poškopri.

Vse to bo za užaljeno dušo nebeško hladilo, to bo bolniku polajšalo trpljenje in on bo tvojega obiska vesel. O takih obiskovalcih govori sv. pismo (Rimlj. 10. 19.): »Kako lepe so noge teh, ki oznanjujejo mir, oznanjujejo dobro!«

3. Pa vsa človeška pomoč in skrb je zastonj, ako je Bog s svojo milostjo ne podpira. Torej smo mi tudi dolžni: za bolnike moliti. — Sv. apostol Jakob pravi (5. 15—17):

»Molite drug za drugega, da boste ohranjeni... Verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal; in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni.« Lepa je navada v krščanskih soseskah, da ljudje med molitvijo in petjem svetih pesmi spremljajo duhovnika, ki nese sv. popotnico. Sveta Cerkev je vsem spremljevalcem razne odpustke podelila, da bi jih bolj vnela častiti sv. Rešnje Telo in za bolnike moliti. Zato mōli pridno ti mo Ź za bolno ženo, otroke...; ti žena za soproga; otroci za stariše; siromak za dobrotnike itd. V vseh bogoljubnih vajah spominjaj se svojih, pa tudi vseh bolnih, ki potrebujejo tolažbe in pomoči. Goreča molitev je že neštevilnim zadobila dušno in telesno zdravje, saj zatrjuje apostol (Jak. 5. 17.), da veliko premore stanovitna molitev pravičnega.

Glej, dragi kristjan! Če izpolnjuješ take dolžnosti pri bolnem sobratu, izvršuješ duhovno in telesno delo usmiljenja, in taka dela imajo obljubo večnega življenja. Amen.

Anton Žlogar.

2. Trojna krona sv. Elizabete.

(Priložnostni govor za god sv. Elizabete.)

Goljufiva je prijetnost in prazna je lepota; žena, katera se boji Gospoda, ona bo hvaljena. Preg. 31, 30.

Med najlepša poglavja sv. pisma stare zaveze se mora šteti 31. poglavje iz bukev pregovorov, kjer modri hvali pridno in pobožno ženo. Sklene pa s tem-le naukom: »Goljufiva je prijetnost in prazna je lepota; žena, katera se boji Gospoda, ona bo hvaljena. Dajte ji sadu njenih rok, in naj jo hvalijo pri vratih njena dela,« t. j. dajte ji hvalo zavoljo truda in sadu njenih rok; njena dela bodo očitno govorila o nji, zlasti pri sodbi božji.

Glejte, predragi v Gospodu, taka žena, ki je ves čas svojega kratkega življenja živela v strahu božjem in katero še sedaj in bodo vedno hvalila njena velikodušna dela, je bila sv. Elizabeta. Zato se 21 vrstic iz omenjenega poglavja bere za berilo pri sv. maši v čast sv. Elizabeti. Nemci jo slavé kot svojo največjo svetnico ter jo sploh imenujejo »ljuba sv. Elizabeta«. Umeteljnost in pesništvo je tekmovalo, jo poveličevati. Kar je vrtnica med cveticami po svoji lepi barvi in prijetnem duhu, to je sv. Elizabeta med svetnicami. Če pogledamo v njeno življenje, smemo po pravici trditi, da ji pristoji trojna krona: krona devic, krona žená, krona vdov.

O tem vas hočem prepričati v naslednjem v čast sv. Elizabeti, zavetnici tretjega reda.

Ozrmo se najprej v z g o d n j o m l a d o s t n o d o b o s v. Elizabete.

1. Sloveč zvezdoslovec s Sedmograškega je napovedal rojstvo sv. Elizabete, rekoč: »Vidim lepo zvezdo, ki vzhaja na Ogrskem in sije od tam do Marburga in od Marburga po celem svetu.« In res je bila tisto noč l. 1207. v Požunu rojena Andreju II., kralju ogrskemu, hčerka, ki so jo krstili za Elizabeto. Ko je že znala govoriti, dolgo časa ni govorila drugega kakor molitvice. Pazno je poslušala, ko so jo učili poglavitne resnice sv. vere, katere ji je že takrat razsvetljevala neka notranja luč. Ko je bila tri leta stara, je že kazala usmiljenje z ubogimi in skušala polajšati njih siromaštvo z darili. Hodila je v kuhinjo svojega očeta in pobrala, kar je dobila, ter nesla ven beračem, vsled česar so se kraljevi kuharji jezili nad njo, tako da je tudi kralj sam slišal. Enkrat se je zgodilo, da je nesla polno naročje reči, ki jih je bila nabrala v kuhinji, da bi jih dala ubogim. Tu ji pride nasproti kralj, njen oče, ter ji pravi: »Dete moje, kaj neseš v naročju?« Ona odgovori, kakor ji je Sveti Duh velel govoriti: »Gospod moj, rožice nesem.« Nato reče kralj: »Ljubo moje dete, pokaži mi svoje rožice!« In ko dete odgrne svoje naročje proti kralju, so bile res najlepše rože, ki jih je kdaj videl, in vendar v takem letnem času ni bilo rož dobiti nikjer. Ko kralj to vidi, se ustraši tolikega čuda, sklene detetu pustiti prosto voljo, da naj daje miloščino vsem ubogim, kolikor hoče, in prepove, da ji tega nihče ne sme braniti.

Tako se bere v nekem starem rokopisu. V navadnih popisih njenega življenja pa se pripoveduje, kakor bi se bil ta čudež zgodil pozneje, ko je bila sv. Elizabeta že omožena. Tako se sv. Elizabeto tudi navadno kaže na podobah.

Štiri leta staro prepeljejo v grad Vartburg pri Ajzenahu v Turingiji na Nemškem, kjer jo je v družbi več tovarišic najskrbneje vzgojevala deželna grofinja Zofija, prijateljica njene matere. Tam je rastle v nedolžnosti in pobožnosti, ponižnosti in pohlevnosti ter se, angelu enaka, svetila v sveti čistosti. Zunanji blesk in knežja sijajnost, ki jo je obdajala, ni mogla zbežati preprostosti njenega srca ali kakih občutkov ošabnosti vzbuditi v njeni duši.

Ko je bila sv. Elizabeta stara 6 let, ji umre nasilne smrti mati tam na Ogrskem, in par let potem njen gospodar deželni grof Herman. Obojna smrt je na njeno mlado dušo napravila silno globok vtis, vtis o ničemurnosti vsega posvetnega. In ker so jo odslej na gradu nekoliko bolj postrani gledali, je imela mnogo prilike, vaditi se v ponižnosti in potrpežljivosti. Dostikrat je peljala Elizabeta svoje prijateljice na pokopališče, kjer jim je rekla: »Spominjajte se, da tudi me enkrat ne bomo nič drugega, kakor prah in pepel.« Tudi so mnogo v cerkvi skupaj premolile. Za svojo posebno zavetnico in besednico si je sv. Elizabeta izvolila prečisto Devico Marijo, zelo je tudi častila sv. Janeza

Evangelista zavoljo deviške čistosti. Vsak dan je iskala prilžnosti, da bi v malih rečeh premagala svojo voljo ter se tako utrdila tudi za velike žrtve.

Izza njene mladostne, oziroma dekliške dobe je posebno znamenit naslednji dogodek.

Bil je praznik Marijinega vnebovzvetja. Grajska gospa Zofija pelje svojo hčer pa mlado Elizabeto v cerkev naše ljube Gospe, in sicer po 'tedanji šegi najvišjih stanov z zlatima kronicama na glavi. Vstopivši v cerkev, pokleknejo na klečavnik pred velikim križem. Ko sv. Elizabeta tu vidi podobo umirajočega Zveličarja, vzame svojo kronico z glave, jo dene na klečavnik in se vrže na svoj obraz brez drugega lepoticja na glavi, razen svojih las. Vsled tega jo deželna grofinja hudo okrega ter zaničljivo nastopi proti nji. Elizabeta se vzdigne in odgovori ponižno: »Ljuba gospa, ne jezite se name. Glejte, pred očmi mi je Bog in moj kralj, ta sladki in usmiljeni Jezus, ki je kronan z ostrim trnjem, in jaz, nevredna stvar, naj bi ostala pred njim kronana z biseri, z zlatom in dragim kamenjem! Moja krona bi bila v zasmeh njegovi kroni.« In nato se sv. Elizabeta bridko razjoka, zakaj ljubezen Kristusova je že ranila njeno mlado, mehko srce. Knjeginji pa sta se z veliko nevoljo udali.

Kolikor bolj je sv. Elizabeta izpodraščala, toliko bolj ji je vse nasprotovalo ter jo zaničevalo na gradu. Bila je po tedanji šegi zaobljubljena v zakon mlademu gospodarju Ludoviku, deželnemu grofu, toda zdela se je njegovim sorodnikom preveč pobožna in preprosta; zato bi jo bili najrajši nazaj poslali na Ogrsko. Pa vkljub vsem nasprotnim svētom svojih prijateljev ji je ostal zvest bogoljubni grof Ludovik. Gotovo je bila tako božja volja. Saj je v vseh bridkostih in težavah sv. Elizabeta iskala tolažbe in pomoči pri Bogu, pred Jezusom v tabernaklju, pred sv. razpelom in v pogostnem sv. obhajilu.

Tako je preživela sv. Elizabeta svojo mladinsko dobo zares bogoljubno, v službi božji in z bogoljubnimi deli. Koliko mladih ljudi pa svoj dragoceni čas potratí v grehíh, v pohujšljívem življenju, v ničemurnosti, ne meneč se za čednost in večnost! Sv. Elizabeto pa krasí k r o n a d e v i c .

2. Bližal se je čas, ko je imel Ludovik izpolniti, kar je obljubil kot kristjan in knez, čas, ko je imela Elizabeta poplačana biti za potrpežljivost, potolažena za trpljenje. Ko pride deželni grof kot zmagovalec iz neke majhne vojske, oznani očitno svoj namen, da hoče vzeti v z a k o n svojo obljubljeno nevesto. V tem trenutku utihne zasramovanje, neha preganjanje in uničeni so bili vsi hudobni naklepi, ki so se kovali proti njej.

Bilo je l. 1221., ko se je z veliko slovesnostjo obhajalo ženitovanje na gradu Vartburgu skozi tri dni. Elizabeta je bila tedaj stara 14 let, Ludovik pa je bil stopil v 22. leto. Oba nedolžna še bolj po srcu kakor po letih, oba zedinjena bolj po duhu in

veri kakor po telesnem nagnjenju sta se ljubila v Bogu z neverjetno ljubeznijo in v strahu božjem.

Oba sta bila izredne telesne lepote in najodličnejših dušnih vrlin. Oba sta zelo spoštovala drug drugega, oba se skrbno varovala kake razžaljive besedice, ki bi utegnila skaliti zakonski mir. Skupna vera in vestno izpolnjevanje vseh dolžnosti, ki jima jih je nalažala sv. vera, to je vezalo njuni duši. Nič dar pa ni pozabila sv. Elizabeta, da je po nauku sv. Pavla on nje glava, kakor je Jezus Kristus glava svoje Cerkve. Sicer pa je bil jarem, kateremu se je podvržla, kakor hoče sv. Cerkev, jarem ljubezni in miru. Ludovik ji je dal vso prostost v delih pobožnosti. Oba sta prihajala vsak dan k sveti maši, sv. Elizabeta je vstajala k dolgim molitvi celo ponoči. Kakor v otročjih letih, tako sta se tudi še po poroki imenovala brat in sestra. Tako združena v sveti zastopnosti, polna ponižnosti in čistosti pred Bogom, polna ljubezni in blagovoljnosti proti ljudem, polna ljubezni med seboj, pa ljubezni, ki je oba peljala k Bogu, sta bila ljuba Bogu in ljudem ter vrstnikom in potomcem najspodbudnejši zgled.

Koliko je sv. Elizabeta krotila svoje telo, posnamemo lahko iz tega, da je večkrat lačna in žejna vstala od polne mize, da je nosila na golem telesu ostro spokorno srajco in da se je dala vsak petek in v postnem času tudi vsak dan skrivaj do krvi bičati.

Omenim še, da se sv. Elizabeta imenuje tudi »zavetnica ubogih«, ker jih je ljubila z materino ljubeznijo, kakor bi bili njeni lastni otroci. Ludovik je dovolil Elizabeti, naj stori v čast božjo in bližnjemu v prid, karkoli se ji prav zdi. V ta namen ji je odločil obilno denarja; mnogo pa si ga je tudi sama prihranila, ker ni kupovala nepotrebnih reči in se silno preprosto nosila. Po najstrmejših stezah je nosila živeža in drugih potrebnih reči do oddaljenih beraških koč. Mnogo oblačil je s svojimi dvornimi gospemi in gospodičnami tudi sama napredla in naredila za uboge.

Med vsemi nesrečnimi, ki so se smilili sv. Elizabeti, so imeli prvo mesto v njenem srcu gobavi. Spirala jih je lastno-ročno ter strigla. Ko nekikrat položi takega reveža v moževo posteljo, zagleda ta, domov se vrnivši, podobo križanega Zveličarja raztegnjeno v svoji postelji. Pod pečinami vartburškega gradu pozida sv. Elizabeta z dovoljenjem moževim bolnico za več ubogih bolnikov, kamor jim sama nosi jedila. Posebno se je izkazala sv. Elizabeta tudi usmiljeno, ko je huda lakota nastala v Turingiji l. 1226.

Predaleč bi zašel, ko bi vam hotel tudi opisati, kako je sv. Elizabeta svete čase, zlasti veliki teden, prelepo posvečevala in kako ponižno in pobožno je toliko ur preklečala v cerkvi. Le še omenim, da je bila ona prva tretjerednica na Nemškem precej po ustanovitvi l. 1221. Sredi svojega glavnega

mesta Ajzenah je dala oo. frančiškanom pozidati cerkev in samostan ter jim skrbela za obleko in živež. Na svēt papeža Gregorija IX. ji je sam sv. Frančišek poslal svoj revni stari plašč kot hvaležno priznanje za njeno ponižnost in radovoljno uboštvo ter velikodušno dobrotelost.

Ko sta obiskala še očeta, kralja Andreja II. na Ogrskem, in je Bog blagoslovil njun zakon že z enim sinom in eno hčerko, se zgodi, da se na prigovarjanje drugih knezov odloči L u d o - v i k i t i n a k r i ž a r s k o v o j s k o l. 1227. pomagat rešiti grob Kristusov in druge svete kraje iz turške oblasti. Neizrečeno nerada ga sv. Elizabeta izpusti, toda zavoljo njegove obljube in tako bogoljubnega podjetja se uda v voljo božjo. Slovo med tema preblagima zakonskima, kdo ga je v stanu dovolj ginljivo opisati? Sv. Elizabeta spremi svojega ljubega moža do meje in še en dan ježe čez mejo. Priporočivši njo in vso družino božjemu blagoslovu ter sebe njeni molitvi, se poslovijo z zadnjo besedo »z Bogom« od svetnice ter odjezdi, pustivši svojo ljubljeno ženo v rokah njenih gospâ. Dolgo gleda za njim; potem se napol mrtva vsa v solzah vrne na Vartburg s slutjo v srcu, da ga ne bo videla več.

Kdo ne bi občudoval te svete zakonske ljubezni? Neki pobožen pisatelj pravi, da ni med vsemi dušami, ki jih je ovenčala sv. Cerkev s svetniško častjo, nobene, ki bi bila tako d o - v r š e n z g l e d z a k o n s k e ž e n e, kakor sv. Elizabeta, da ni nobena uresničila v toliki meri tega, kar si imamo misliti pod imenom v resnici krščanskega zakona, da ni nobena tako požlahtnila in posvetila človeške ljubezni, postavlja je jo tako visoko v srcu, popolnoma prešinjenem ljubezni božje. (Cvetje II., str. 154.) Zato sv. Elizabeti pač med vsemi svetimi zakonskimi pristoji tudi k r o n a s v e t i h ž e n â.

3. Ko se sv. Elizabeta vrne v žalostni zapuščeni dom na Vartburgu, odloži svojo kraljevsko opravo ter se obleče v v d o v s k o oblačilo, ki ga ni imela več sleči. Zakaj njen mož je že v Otrantu v južni Italiji podlegel grozni mrzlici, lepo previden s sv. zakramenti, star 27 let, tri dni po Malem Šmarnu l. 1227. Njegovih spremljevalcev se loti silna žalost in potrlost, kakor tudi tistih, ki so že dalje na morju izvedeli o njegovi tako nagli smrti. Nekaj se jih vrne po naročilu Ludovikovem proti Nemčiji s tako strašnim poročilom k njegovi ženi, kamor dospo šele v začetku zime. Nekaj časa ji prikrivajo strašno novico, potem pa se ojunaci sama mati Ludovikova, da jo naznani ubogi Elizabeti. Besedi za opis njene žalosti ne najdem primernih, vendar pa dostavim, da se je znala tolažiti z Bogom, ki ne zapušča vdov in sirot. Tako se je znala pozneje hrabriti tudi z mislijo na duha uboštva, ki ga je hotel sv. Frančišek vdihniti tretjemu redu. Duh uboštva, ki vodi k večji popolnosti, je preveval srce sv. Elizabete že poprej. Ko je živela še v knežjem blesku, se je zgodilo, da se je nekikrat ogrnila s prav slabim

plaščem in glavo pokrila z borno ruto, pa polna svetega veselja je rekla svojim služabnicam: »Taka bom hodila okoli, ko bom beračila in zavoljo Boga trpela pomanjkanje.«

Zavoljo tega trdijo novejši preiskovalci njenega življenja, da po smrti moževi ni bila toliko z grdo izgnana z grada vartburškega, kakor je sama prostovoljno zapustila vse, kar je bilo doslej strnjeno z njenim knežjim stanom. (Gl. Cvetje XXV. tečaj, 1. zv.) Navaja se še naslednji vzrok, zakaj je šla z grada v siromaštvo, ob sebi dva otroka, tretjega pa v naročju.

V deželi Turingiji je bil v navadi neki davek, s katerim so se plačevale jedi za knežjo mizo. Ta davek se je zdel spovedniku sv. Elizabete krivičen in zato je prepovedal svoji spokornici uživati jedi, katere so kupljene s takim, dostikrat s silo podložnikom vzetim denarjem; le to naj je, kar vé za gotovo, da je z lastnih kneževih posestev. Ta zapoved je bila dovolj težka, ko je živel še njen mož; po njegovi smrti pa so ji, ne da bi jo bili hoteli oropati, ampak v opravičenem strahu, da bo preveč razsipala med uboge, vse odvzeli, in bi bila torej morala, ako je hotela ostati pri življenju, uživati jedi, ki so ji bile od spovednika prepovedane. Namesto spovedniku prelomiti obljubljeno pckorščino, je rajši sama zapustila Vartburg. Sicer pa je bil ta grad po smrti Ludovikovi za Elizabeto pust in žalosten, saj je bil to kraj, kjer je imela dovolj prilike spoznati ničemurnost vsega posvetnega. Vemo pa tudi, da je bila sv. Elizabeta že davno prej to, kar je sedaj postala tudi po zunanje — uboga, zapuščena, križana, prešinjena duha Kristusovega, ki je ravno ob njenem času napolnjeval svet po svetem Frančišku Serafinskem. Zato jo je Bog oblagodarjal tudi z mnogimi notranjimi milostmi in celo s prikaznimi samega Jezusa in Device Marije.

Kmalu se ji ponudi prilika, se novič omožiti, in sicer z vdovelim cesarjem Friderikom II. Toda, ker je bila storila obljubo, da hoče vedno v zdržnosti ostati, ako bi ji umrl mož, ter nikdar vzeti nobenega drugega moža, je odločno zavrnila to ponudbo ter vsled tega tudi občutila mnogo notranje tolažbe.

Še enkrat jo je imela pretresti najgloblja žalost, takrat namreč, ko so pripeljali križarji vračaje se iz Svete dežele truplo njenega moža v domovino. Pa spet se je znala sicer vsa objokana popolnoma udati v volje božjo, rekoč slednjič: »O moj Bog! Sedaj izročam njega in samo sebe tvoji sveti volji; ne hotela bi odkupiti njegovega življenja niti za en sam las na svoji glavi, ako ne bi bila tvoja volja, o moj Bog!«

O sv. Elizabeta, tebi pristoji tudi prelepa k r o n a v d o v, ki se ravna po nauku apostolovem: »Katera pa je res vdova in zapuščena, naj upa v Boga, in naj prebije v molitvah in prošnjah noč in dan. Zakaj, katera v sladnosti živi, je živa mrtva« (I. Tim. 5, 5. 6).

Sv. Elizabeto na prigovarjanje blagih prijateljev rajnega moža povabijo spet na grad Vartburg, da bi se ji godilo, kakor

ob življenju njenega moža ter bi tako popravili tudi kake krivice in odurnosti proti nji. Toda ne čuti se srečna. Zato se odpove vsemu, se preseli v Marburg v Hesiji, vstopi v drugi red sv. Frančiška, oziroma sv. Klare, le da ne živi v samostanu, ampak hodi okrog kakor beračica. V mestu da pozidati bolnico, poleg nje pa lepo cerkev v čast sv. Frančišku Asiškemu, ki je bil ravnokar svetnikom prištet. Uboгим bolnikom, zlasti gobavim, najrajši sama streže.

Božja volja je bila, da si sv. Elizabeta že dve leti na zemlji pripravljala in lepša nebeško krono svetih spoznavavcev z deli velikodušnega usmiljenja in pobožnimi vajami.

Potem pa se je zdela Gospodu poskušnja zadosti dolga, radovoljna pokora dovolj popolna. Kakor nebeški ženin v visoki pesmi sam naznani svoji preljubljeni nevesti med molitvijo v prikazni, da je končana žalostna zima njenega življenja ter da je zanjo napočila jutranja zarja večne pomladi.

Huda mrzlica jo vrže na smrtno posteljo ter trese več dni in Elizabeta poprosi za s v e t e z a k r a m e n t e z a u m i r a j o č e. V nebeško veselje zamaknjena govori svete besede, moli in poje. Proti polnoči na 19. dan novembra l. 1231. se začne njen obraz tako svetiti, da komaj morejo vanj pogledati. Vsak trenutek se pomnoži njeno veselje in njena sreča. Naposled reče ob prvem petelinjem petju: »Izročim vas vse Bogu.« Potem še: »O Marija, pridi mi na pomoč!« Nato reče s slabim glasom: »Tiho, tiho!« Tedaj nagne glavo k mirnemu spanju in z d i h n e p o s l e d n j i k r a t. Njena duša se vzdigne proti nebesom sredi angelov in svetnikov, ki so bili prišli naproti. Po ubogi hišici pa, ki je hranila njeno truplo, se razširi prijetna vonjava. V zraku se zasliši kor nebeških glasov, prelepo pevaje besede sv. Cerkve, ki obsegajo celo Elizabetino življenje: »Kraljestvo tega sveta sem zaničevala iz ljubezni do svojega gospoda Jezusa Kristusa, katerega sem videla, katerega sem ljubila, na katerega sem verovala, katerega sem izvolila.« Četrty dan po smrti z največjo slovesnostjo pokopljejo njeno truplo; na grobu in drugje se na priprošnjo sv. Elizabete zgodi mnogo čudežev. Tak je bil konec njenega 24 let dolgega življenja na zemlji, življenja le za Boga.

Ne morem si kaj, da bi vam za sklep današnje pridige še ne povedal, kako kmalu, namreč že štiri leta po njeni blaženi smrti, l. 1235., jo je papež Gregorij IX. slovesno razglasil za s v e t n i c o. Tudi vas bo gotovo še zanimalo, da so naslednje leto prvega majnika vzdignili njeno truplo ob navzočnosti slovečega cesarja Friderika II. in 12.000 romarjev pa njenih treh otrok. Sveto truplo najdejo čisto nepoškodovano brez znamenja trohnobe, iz kosti pa se je cedilo lepo dišeče, čudodelno olje. Med slovesno sv. mašo dene pri darovanju cesar, spokorno oblečen in bos, ljubi sv. Elizabeti na glavo zlato krono, rekoč:

»Ker je nisem mogel v življenju kronati kot svojo cesarico, hočem jo kronati kot neumrjočo kraljico v božjem kraljestvu.« Na njenem grobu v Marburgu so od l. 1235. do l. 1283. pozidali veliko in prelepo cerkev nji na čast, a žalibog, da je prešla v protestantovsko last. Zato hoče poseben mednarodni odbor postaviti novo, veličastno cerkev v čast Elizabeti v Marburgu na Hesenskem v Nemčiji z milimi darovi vsega sveta. — Sklenimo s tisto mašno molitvico, ki jo je papež Gregori IX. zložil ter prvi molil ob slovesnosti svetniške proglačitve sv. Elizabete: »Usmiljeni Bog, razsvetli srca svojih vernih in dodeli po veličastnih prošnjah blažene Elizabete, da bomo srečo tega sveta zaničevali ter nebeške tolažbe se vedno veselili.« Amen.

Val. Bernik.

Poslednja nedelja po binkoštih.

Posebna sodba.

Takrat bo velika stiska, kakršne ni bilo od začetka sveta do zdaj, in je ne bo. Mat. 24, 21.

Ob sklepu cerkvenega leta nam evangelijski prav primerno v spomin pokliče dve najbolj pretresljivi prerokbi našega Gospoda Zveličarja. Prva govori o razdejanju jeruzalemskega mesta; Kristus že naprej pove, kako strašno gorje bo zadelo judovsko ljudstvo, ker ni hotelo spoznati časa svojega obiskovanja. In res je prerokovana velika stiska že leta 70. prišla nad nesrečno mesto, ki je bilo s svojim veličastnim templjem razdejano, da kamen na kamnu ni ostal (Luk. 19, 44). — Kakor se je to prerokovanje natanko izpolnilo, tako se bo gotovo tudi drugo, tega porok so nam zadnje besede današnjega evangelija. Prišel bo dan, ko se bo prikazal Sin človekov v oblakih neba z veliko močjo in veličastvom. Takrat ob koncu dni, ko bo solnce otemnelo, in mesec več ne bo dajal svoje svetlobe, in ko bodo zvezde padale z neba, ko se bodo vse nebeške moči gibale, takrat bo velika stiska, kakršne ni bilo od začetka sveta, in je ne bo; takrat bodo jokali in trepetali vsi rodovi na zemlji: kajti Sin božji bo prišel soditi žive in mrtve.

Vsako leto slišimo brati te prerokbe Jezusove, ki so bolj kakor drugi nauki pripravne, človeku srce presuniti, da bi s svetim strahom sklenil skrbno delati za dušno zveličanje. Mi vse to slišimo, pa vendar v svoji posvetni površnosti ne pomislimo, da se bodo ona prerokovanja čez ne dolgo, morda v kratkem, takorekoč nad nami samimi izpolnjevala. Razdejanje Jeruzalema naj nas spominja tistega razdejanja, katero stori smrt s človekom, kadar loči dušo od telesa, kadar telo izroči črni zemlji, da razpade v prah in pepel. In takrat je za človeka

v resnici največja stiska, kakršne prej ni in je pozneje ne bo imel, ker ob tistem strašnem trenutku mora njegova duša stopiti na odgovor pred sodni stol božji. »Človeku je odločeno enkrat umreti, potem pa je sodba« — pravi sv. apostol (Hebr. 9, 27). Tisti trenutek je tedaj odločilen za vso večnost, kakršen bo ta, srečen ali nesrečen, taka bo za nas tudi poslednja sodba, ker takrat se bo ta obsodba le pred vsem svetom razglasila in očitno potrdila.

Ako hočemo, da bo poslednja sodba za nas vesela, se nam mora že prva srečno končati. Da bomo spoznali, kako silno važen je za nas tisti trenutek, ko se duša loči od telesa, hočemo danes premišljevati posebno sodbo. To premišljevanje nas bo izpodbujalo, že zdaj se nanjo resno pripravljati ter bolj skrbeti za dušno zveličanje.

Modri Sirah (11, 28) piše: »Bogu je lahko smrtni dan vsakemu povrniti po njegovih delih... ob (človekovem) koncu se odkrijeje njegova dejanja.« Iz teh besedi je razvidno, da se ob smrti s človekom godijo važne reči, komaj stopi čez prag večnosti, mu že zadonijo besede sv. pisma (Luk. 16, 2): »Daj odgovor o svojem hiševanju, zakaj posihmal ne boš mogel več gospodariti!« Vsa dela se zdaj razodenejo, po njih hoče Bog duši povrniti — zdaj se z njo vrši sodba. To vse se pa godi s tako hitrostjo, kakor si mi s svojo omejeno pametjo niti misliti ne moremo. Da bomo pa imeli boljši zapopadek o tej posamezni sodbi, zato si jo hočemo ogledovati po njenih okoliščinah od raznih strani.

1. Dobro je za človeka, ako se večkrat spominja: kdaj in kje bo sojen. Iz poprej navedenih besedi sv. pisma (Hebr. 9, 27; Sirah. 11, 28) spoznamo, da gre duša koj, ko se loči od telesa, pred sodbo. Isto tudi naša pamet terja, ker sicer ne vemo, kaj bi duše delale do poslednjega dne. V navadnem življenju se dostikrat govori o dolgi poti proti večnosti, ali te besede niso tako po črki vzeti. Brez dvoma duši ni treba tako dolge poti storiti, da bi dospela pred Sodnika. Saj je ona nevidljiv duh in Bog je tudi nevidljiv duh, ki je povsod pričujoč; povsod tedaj lahko dušo obsodi. Akoravno nam to ni razodeto, vendar tako sploh trdijo sv. učenički.

Misli si, kristjan, da ležiš v zadnjih vzdihljajih; tvoji domači stoje ali kleče okrog tvoje postelje ter jokajo ali molijo. Zadnji zdihljaj se izvije tvojim prsom — in v tistem trenutku, ko tvoji sorodniki menijo, da še živiš, ali gledajo v tvoj obraz, poslušajo, če še dihaš, v tistem trenutku je duša že v večnosti pred sodnim stolom; je sojena na tistem kraju, kjer te je smrt prehitela — v sobi, ali na cesti, na polju, ali v gozdu, na tujem ali na morju — večni Sodnik te povsod najde. Kakor nam je pa čas in kraj smrti nepoznan in negotov, tako tudi naše sodbe, in le Bog vé, kdaj in kje bomo sojeni.

2. In kdo je sodnik? Kdo bo tvoje življenje preiskaval, kdo izrekel čez dušo obsodbo? Na to odgovori sv. Peter (Dj. ap. 10, 42): »(Gospod) nam je ukazal ljudstvu oznanjevati in pričevati, da je on tisti, katerega je Bog postavil sodnika živih in mrtvih.« Sv. Janez (5, 22) pravi: »Oče nikogar ne sodi, temuč je vso sodbo dal Sinu.« In na drugem mestu (2. Kor. 5, 10) se bere: »Vsi se moramo prikazati pred sodnim stolom Kristusovim, da prejme slehern v svojem telesu, kakor je storil, dobro ali hudo.« Ta sodnik je tedaj naš Gospod in Zveličar Jezus Kristus sam. Sicer ni treba misliti, da bi bil on tudi po svojem telesu drugim vidno povsod pričujoč, kjer kak človek umrje. Saj on sam pravi o svoji sodbi: »Kakor blisk pride od solnčnega vzhoda in se posveti do zahoda, tako bo tudi prihod Sinu človekovega« (Mat. 24, 27). Kakor blisk razsveti temno noč, tako bo tudi Kristus po svoji vsemočnosti razsvetlil človeško dušo s svojo božjo lučjo, da bo spoznala svoj stan, razvidela božjo pravičnost in v tistem trenutku slutila svojo večno usodo.

Da bo Jezus sodil, v kako tolažbo in veselje je to pravičnim, v kak strah in trepet je to hudobnim!

a) Saj je pravična duša v njem spoznala in ljubila svojega Zveličarja, svojega ženina, pastirja in učenika, svojega prijatelja in brata, svoj največji zaklad. V spominu na njega se je bila tolikrat v svojem zemskem potovanju okrepčala, v njegovih sv. zakramentih je prejemale odpuščanje, krepost, milost in svoj blagor. Kaka hvaležnost, veselje, hrepenenje, zaupanje jo prešinja, ko zagleda svojega osrečevalca!

b) Ali kakšen strah bo prešinil dušo grešnika, ko bo spoznal tistega svojega Sodnika, čigar besedo je zaničeval, čigar postave je z nogami teptal, čigar milost je zavrgel, čigar zakramente zlorabil, čigar veličastvo je žalil, čigar trpljenje je tolikrat ponavljal! Ta Sodnik je Bog, tedaj vsega vreden — pred njim ne obvelja nobena tajitev in skrivanje, nobeno olepšanje, noben izgovor, nobeno opravičevanje; pred njim je vse življenje razodeto. Ta Sodnik je Bog, tedaj neskončno pravičen — kaznuje vsak greh od prve mladosti do smrti, ako ni odpuščen in že izpokorjen. On ne gleda na veljavo osebe, mogočni kakor nizki ne odidejo njegovemu maščevanju. On je vsemočen — nobeden se mu ne more odtegniti, in natančno bo izvršil kazen, ne kakor posvetni sodnik, samo za nekoliko let, ampak za tisoč in milijon let, ker ima oblast čez večnost.

A ravno tako bo hudobneža strašilo, ko bo kakor svojega Sodnika zagledal Zveličarja, Boga - č l o v e k a. Ko so bili Jožefovi bratje v Egiptu ujeti in so jih peljali pred sodnika, da bi zaslišali svojo obsodbo, takrat se jim je Jožef dal spoznati. »Jaz sem Jožef, vaš brat« — jim reče. Ali se zdaj niso bratje razveselili polni najboljšega upanja, ko so zagledali svojega brata

kakor sodnika? O ne, pripoveduje sv. pismo, ampak velik strah jih je prevzel in niso mogli odgovoriti. In zakaj so se ustrašili? Spomnili so se, kako so svojega brata zaničevali, grdo z njim ravnali, ga sovražili in prodali — in zdaj ga vidijo pred seboj, ne kakor revnega pastirčka, ampak kot mogočnega kralja, v čigar roki je njihova usoda, njih življenje (I. Moz. 45). — Tisočkrat večji mora biti strah grešnikov, ko vidi pred seboj Zveličarja, ki je v neskončni ljubezni po učlovečenju postal njegov brat, ki je toliko zanj trpel, neštevilno milosti mu podelil ter vse storil za njegovo rešitev. Ali hudobnež ga je zaničeval, trpinčil, prodal. In zdaj ga vidi pred seboj, ne kakor moža bolečin, ne več skritega v podobi kruha, ampak v blišču njegovega veličastva kakor strašnega Sodnika ter sliši vprašanje: »Ali me poznaš?« Glej rane, ki sem jih zavoljo tebe prejel, glej, tvoj napuh, lakomnost, nečistost... mi jih je na novo zadala. Glej roke, ki so te tolikrat pri svetih opravilih blagoslavljale; glej telo, katero sem ti tolikrat dajal v hrano, pa si ga zaničeval ter božjeropno prejemal! Kolikrat sem te klical po glasu svojega namestnika, svoje milosti! A ti si zavrzel vse moje prizadevanje; zato zdaj nisem več tvoj brat, tvoj usmiljeni Zveličar, ampak tvoj Sodnik. O, ubogi grešnik je že sojen, preden se dobro začne sodba.

3. Vsaka sodba ima pa vendar zatožbo, obravnavo, zagovor in obsodbo. Kako bo pri tej posebni sodbi, kdobotožnik?

Kakor tožnika si po besedah skrivnega razodenja (12, 10) smemo misliti s a t a n a. Prizadeval si bo sicer tudi pravične duše tožiti zavoljo grehov, ki so jih kdaj v svojem življenju storile; toda angel varih jih bo zagovarjal ter pričal, da so v svetih zakramentih zadobile odpuščanje ter v krvi Jezusovi oprale svoja oblačila (Razod. 22, 14), on bo pričal, kako so se ostro pokorile ter pripravljale za nebesa. In ako je še kaj madeža na njih, se bodo očistile v vicah; satan ne bo imel nobenega deleža pri njih, osramočen bo moral odstopiti.

A bolj drzno in zavedno bo tožil grešnike. Ta duša je moja, ker, glej, o Gospod, tebi je obljubila zvestobo pri svetem krstu in še mnogokrat pozneje, a je ni držala. Jaz ji nisem dobrot izkazal, nisem bil zanjo križan, kakor ti — in vendar je meni služila in ne tebi; zato je moja po grehu, ker ni hotela tvoja biti po milosti.

In ali bo mogel angel varih zagovarjati človeka? Ne, temuč še sam bo moral pričati, kako grešnik ni hotel poslušati opominjevanja ter se je zmerom bolj pogrezoval v hudobije.

4. Pa tamkaj teh tožnikov še treba ni, kajti grešnikova vest sama bo tožnik. Ona bo imela poglobitno nalogo pri obravnavi in preiskavi. Vse mu bo natančno razodela, kar je mislil, želel, govoril, storil ali opustil, od prvih dni svoje zavednosti do zadnjega trenutka pred smrtjo. Kajti »vse, kar se zgodi, bodisi dobro ali hudo, bo

Bog vzel v sodbo« (Prid. 12, 14). Takrat bodo pred teboj odkrite vse tiste ostudne misli, vse nasladne želje, vsa dela teme, katera si pred svetom zakrival, katera si v spovedih zamolčaval, in morda že sam zdavno pozabil. Zdaj v življenju si dosti iz tega ne storiš, imenuješ to le človeške slabosti ter se izgovarjaš in slepiš, da vse to ni tako hudo — kako se boš prestrašil, ko se ti bodo ob sodbi oči odprle!

Pa ne samo lastnih grehov bo grešnik obtožen, ampak tudi tujih, katerih je on kriv. Ko je žena kralja Ahaba dala umoriti nedolžnega Nabota, takrat stopi prerok Elija pred Ahaba ter mu naznani sodbo božjo rekoč: »Ti si morilec!« (3. Kralj. 21, 19). Pred Bogom je kralj veljal za morilca ter je bil kaznovan, ker ni svoji ženi, kakor je bila njegova dolžnost, zabranil umora. Tako se bo mnogoterim naprejpostavljenim in gospodarjem godilo. Če bo obtožen nesramnih grehov, zapeljevanja nedolžnosti, goljufije... in se bo hotel izgovarjati rekoč: Gospod, teh grehov nisem storil, potem bo slišal: Ti si jih storil, zakaj v tvoji hiši, pri tvojih otrocih in poslih so se godili in ti si vedel, pa nisi branil, kar je bila tvoja dolžnost! In še veliko huje se bo glasila obtožba zoper te, ki so naravnost h grehu pripomogli, ki so v svoje hiše sumljive ljudi sprejemali, ki so z zapeljevanjem nedolžnost morili. Naj se zdaj posmehujejo vsemu opominjevanju in pretenju — prišel bo dan, ko bodo v obupnosti klicali: »Gore, padite na nas, hribje, pokrijte nas!« (Luk. 23, 30) — ali takrat bo prepozno.

Pa preiskava pri sodbi božji se še dalje razteza. Tudi naša takoimenovana dobra dela se bodo pretresala in tehtala. »Tisti čas« — pravi Gospod po preroku (Sofon. 1, 12) — »bom Jeruzalem s svetilnicami preiskal.« Takrat se bo gledalo, ne le kaj smo dobrega storili, ampak posebno kako in iz kakšnega namena smo to storili. Takrat se bodo marsikatera zunanja dobra, od sveta občudovana dela pokazala gnila in brez cene. Koliko jih ni bilo storjenih iz ljubezni do Boga, ampak iz samosvoje ljubezni, iz častilakomnosti, dobičkarije in drugih posvetnih ozirov. Marsikatera duša bo stala osramočena, ki se je na svoje molitve, miloščine, pogosto prejemanje svetih zakramentov, obiskovanja bolnikov... zanašala in takrat šele spoznala, kako resnične so besede skrivnega razodenja (3, 17): »Praviš, bogat sem... pa ne veš, da si reven in usmiljenja vreden, in ubog in slep in nač.«

Obraavnava se bo raztezala čez vse naravne in nadnaravne darove, čez vse talente in milosti, ki so nam bile od Boga podeljene. Sodnik bo rekel: Dal sem ti lepe telesne moči in zmožnosti, kako si jih obračal; dal sem ti petere čute, kako si se jih posluževal; dal ti um in prosto voljo in dar jezika, kako si jih porabil? Pred neštevilnimi drugimi sem te poklical h katoliški veri, kako si cenil in obračal to veliko milost? Kako

si višja navdihovanja, notranje opomine čuječe vesti poslušal? Kolikrat si imel priliko zajemati iz neusahljivega studenca nekrvave daritve nove zaveze in svetih zakramentov obilne milosti, ki vodijo do čednosti in svetosti! Kako si se sploh posluževal pomočkov zveličanja? Daj odgovor o svojem hiševanju; pokaži dobiček od izročenihi talentov!

5. In kaj hoče grešnik odgovoriti, kako se opravičevati? Ali bo vse svoje grehe tajil, ki so zdaj pred njim razgrnjeni; tajil jih pred Vsegavednim? Ali se bo izgovarjal s svojo nevednostjo, kakor bi bil mislil, da njegovi grehi niso tako veliki? Pa saj si kristjan! Saj si bil tolikrat v pridigah in spovedih poučen, kako silno razžaljenje božje je greh! In kako si se ogibal besede božje ter več verjel brezbožnežu, kakor duhovniku: ali ne bo to tvoje krivde in kazni zviševalo? — Ali se hočeš izgovarjati s tem, da si bil slab človek, tvoje izkušnje in strasti pa velike? Pa zakaj so tako močne postale? Zato ker si jim po volji delal, grešnih priložnosti se ne varoval. Zakaj so drugi, še slabejši kot ti, mogli brzdati še močnejše strasti? Ali se ni tudi tebi tisočkrat priporočalo, da išči moči v molitvi, spovedi, v sv. Rešnjem Telesu, kjer Zveličar sam slabotne krepča! Pa ti si je rajši iskal v pivnicah in pri razuzdanih tovariših! — Ali boš rekel, da si se grehov že izpovedal? Da, res, pa kako? Brez resnobe, brez odkritosrčnosti, brez kesanja, brez trdnega sklepa, le površno in brez spokornega duha! Ali te to izgovarja? — Ali boš klical usmiljenje Kristusovo na pomoč? Neštevilnokrat se ti je ponujalo, a nisi zanj maral. Čas milosti je pretekkel, zdaj velja le pravica.

6. In ta ti napove obsodbo. Ta je zdaj lahko trojna ter se ravna po stanu, v katerem je duša, ko se je ločila od telesa. Duša pravičnega, ki je popolnoma lepa in čista, zasliši mile besede: »Pridi, blagodarjena mojeva Očeta, posedi kraljestvo, ki ti je pripravljeno od začetka sveta!« (Mat. 25, 34.) — Duša pravičnega, ki je v stanu posvečujoče milosti božje, pa ima še kaj nasledkov prejšnjih grehov nad seboj, ki še ni dosti spokorjena, zasliši obsodbo v vice, od koder ne bo izpuščena, dokler ne plača zadnjega vinarja (Mat. 5, 26), kajti nič omadeževanega ne more v nebeško kraljestvo (Razod. 21, 27). — Strašna je pa obsodba grešnika: »Poberi se izpred mene, prokleti, v večni ogenj, ki je pripravljen hudiču in njegovim angelom!« (Mat. 25, 41.) — In eden teh krajev se odpre in duša gre po zasluženou plačilo.

Tako smo slišali, kako bo s posebno sodbo. Kak nauk sledi iz tega? V Jobovih bukvah (31, 14) se bere: »Kaj bom počel, kadar bo Bog vstal, mene soditi? In ko bo vprašal, kaj mu bom odgovoril?« Ravno te besede stavi si tudi ti! Ako bi te Gospod pred sodni stol poklical, kako bi obstal? Morda ti vest očita težko breme, ki bi te pahnilo v peklenko brezдно?

O, nikar se ne obotavljaj vse poravnati z namestnikom božjim, dokler je še čas, ker morda se že približuje noč, v kateri nihče več ne more delati (Jan. 9, 4). Vse to nam kliče v spomin besede Zveličarjeve: »Pripravljene bodite; ker ob uri, ki je ne veste, bo prišel Sin človekov« (Mat. 24, 44). Amen. Anton žlogar.

Priložnostni govori.

O sv. čistosti.

(Nagovor v deklški Marijini družbi.)

Ta ali ona izmed vas je že gotovo slišala ali brala, kaj piše veliki cerkveni učenik sv. Alfonz Ligvorij o nečistosti. Piše namreč, da bode večina ljudi, ki bodo pogubljeni, pogubljena zaradi nečistih grehov, in kdorkoli bode pogubljen, bode tudi pogubljen zaradi nečistih grehov. Kaj pravite k tem besedam sv. cerkvenega učenika? So pretirane? Ne temeljijo trdno na izkušnjah vsakdanjega življenja? Če motrimo s paznim očesom vsakdanje življenje kristjanov, lahko vidimo, da je za nešteto množico kristjanov nesramnost korenina, vir, počelo vseh drugih njihovih pregreh; zato smemo, da, moramo pritrditi v vsem obsegu navedenim besedam sv. Alfonza Ligvorija. Kajne, navedene besede sv. Alfonza Ligvorija navdajajo vsako izmed vas s strahom, z grozo? Da se bode v bodoče še z večjo skrbjo varovale nečistih grehov in se obvarovale strašnih, groznih posledic nečistosti, vam hočem danes izpregovoriti nekaj besedi o čednosti, ki po besedah sv. Bernarda dela iz umrljivih ljudi angele, vam hočem izpregovoriti par besedi o kraljici krščanskih čednosti, o sveti čistosti.

Drage Marijine družbenice! O sveti čistosti vam naj torej danes govorim? Nekak strah me navdaja, nekaka bojazen me izpreletava pri misli, da vam bodem danes govoril o najlepši krščanski čednosti, o sveti čistosti, o kateri bi se naj po želji sv. Frančiška Saleskega govorilo le z največjo nežnostjo, ker more vsaka najmanjša stvar zatemniti blesk, sijaj svete čistosti. Da vam bodem pojasnil, kaj je sveta čistost, da vam bodem dopovedal, kdo je čist, kdo goji sveto čistost v svojem srcu, vam hočem pojasniti, kaj ni čistost, kdo ni čist. Kaj ni čistost, kdo ni čist? Mnogo, pravim mnogo, oseb ženskega spola živi na videz, na zunaj, v očeh ljudi čisto, vzdržno, a v resnici živi življenje nečistosti, nesramnosti. Ali moremo reči o takih osebah, da so čiste? Kdor je samo v očeh ljudi čist, skrivoma pa počenja grehe nečistosti, je hkrati nečistnik ter hinavec. Še drugo vrsto oseb ženskega spola nahajamo v vsakdanjem življenju. Nahajamo ženske, ki se varujejo nečistih grehov v dejanju, a njihov razum

se peča dan za dnevom s prostovoljnimi nečistimi mislimi, a njihova volja goji dan za dnevom prostovoljne nečiste želje, a njihove oči se rade dan za dnevom pasejo po predmetih, ki žalijo sveto sramežljivost. So take in enake osebe čiste, gojijo take in enake osebe sveto čistost? Še eno vrsto žensk poznam. So osebe vašega spola, drage Marijine hčere, ki se varujejo nečistih misli, nečistih željâ, so v stanu posvečujoče milosti božje, brez smrtnega greha, a so premalo čuječe, se ne ogibljejo skrbno vsake dušne nevarnosti, se premalo ustavljajo nečistim izkušnjavam, niso vsekdar in povsod pripravljene raji vse žrtvovati, tudi življenje, ko pa privoliti v greh nečistosti. Ali smem tem osebam nadjati pridevek čiste? Ali gojijo te osebe stanovsko sveto čistost? Jaz pravim, ne. Iz povedanega lahko povzamete, kako nežna je čednost svete čistosti in koliko si mora prizadevati krščansko dekle, ki hoče imeti in ohraniti sveto čistost.

(Konec prihodnjic.)

Pogled na slovstvo.¹

Nedeljski evangelji s kratko naobračbo zlasti v korist krščanskim vojakom. Z dovoljenjem preč. kn. šk. lavantinskega ordinariata z dne 2. aprila 1916, št. 1680. V Mariboru, 1916. V založbi kn. šk. lavantinske konzistorialne pisarne.

O tej, zlasti našim vojakom namenjeni knjigi, je poročal »Duh. Pastir v 10. zvezku (str. 574.). »Cerkveni zaukaznik za lavantinsko škofijo« jo priporoča v VIII. številki letošnjega letnika z nastopnimi besedami: Pod naslovom »Nedeljski evangelji s kratko naobračbo zlasti v korist krščanskim vojakom« so izšli po prizadevanju in na stroške nad vse požrtvovalnega in za vojaške potrebščine toli skrbnega in vnetega prevzvišenega nadpastirja lavantinskega evangelji za vse nedelje in praznike cerkvenega leta, h katerim je pridejana kratka razlaga in naobračba dotičnega evangelija. Vojaki, odtrgani od lepega domačega cerkvenega življenja, nimajo, žalibog, v svoji težki službi milosti, da bi se mogli vsako nedeljo in sleherni praznik udeležiti službe božje in bi mogli slišati besedo božjo svetega evangelija. Zato bodo z veseljem pozdravili to knjižico, ki jim bo milo nadomestilo za nedeljsko pridigo v domačiji in blago hladilo za njih upa, poguma in tolažbe potrebne duše. V lepem, preprosto-domačem, jedrnatem slogu sestavljene naobračbe bodo močno pospeševale razumevanje svetih evangelijev, tako da bo beseda božja za naše vojake luč njihovim stezam in balzam njihovim srcem. Naobračbe so pa tudi občne vsebine in bodo vsakemu kristjanu prav dobro služile. — Vsega priporočila vredna knjižica obsega v mali žepni obliki 93 strani. Dobiva se v kn. šk. pisarni v Mariboru, zvezek po 25 vinarjev.

¹ Vsa druga slovstvena poročila smo radi pomanjkanja prostora odložili za prihodnji zvezek.